

# **HELYI ESÉLYEGYENLŐSÉGI PROGRAM**

**Kisújszállás Város Önkormányzata**



**2023 - 2028**

## Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	3
Bevezetés.....	3
A település bemutatása.....	3
Értékeink, küldetésünk .....	10
Célok .....	11
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE) .....	14
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	14
2. Stratégiai környezet bemutatása .....	14
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége .....	19
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység .....	60
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége .....	88
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége .....	100
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége .....	111
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása .....	120
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága .....	123
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) .....	124
1. A HEP IT részletei.....	124
<b>A helyzetelemzés megállapításainak összegzése .....</b>	<b>124</b>
Jövőképünk .....	126
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) .....	127
3. Megvalósítás .....	132
<b>3.1 A megvalósítás előkészítése .....</b>	<b>132</b>
<b>3.2 A megvalósítás folyamata .....</b>	<b>132</b>
<b>3.3 Monitoring és visszacsatolás.....</b>	<b>135</b>
<b>3.4 Nyilvánosság .....</b>	<b>135</b>
<b>3.5 Kötelezettségek és felelősség.....</b>	<b>136</b>
<b>3.6 Érvényesülés, módosítás .....</b>	<b>137</b>
4. Elfogadás módja és dátuma .....	138

## Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

### Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló **2021.06.30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum szerint átdolgozva** Kisújszállás Város Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait<sup>1</sup>, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira. Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

### A település bemutatása

#### Elhelyezkedés

Kisújszállás ősi kun település, egyike a „nagykun szállásoknak”. A város Jász-Nagykun-Szolnok megyében, az Alföld szívében található, mely az észak-alföldi régióhoz tartozik, és Karcaggal, Berekfürdővel, Kunmadarassal, Kenderessel együtt alkotja a Karcagi Kistérséget. A 4-es számú főközlekedési út mellett, a Budapest-Nyíregyháza vasútvonal mentén fekszik, ezáltal könnyen megközelíthető. Kisújszállás tipikus alföldi település hangulatos utcáival, zugaival, a tájba épülő kerti gazdálkodással.

A település alapvetően **mezőváros**, amely fejlett, és nagy múltú iskolahálózattal, de iparral, kereskedelemmel is rendelkezik, illetve számos szolgáltatással várja a látogatókat.

#### Demográfia

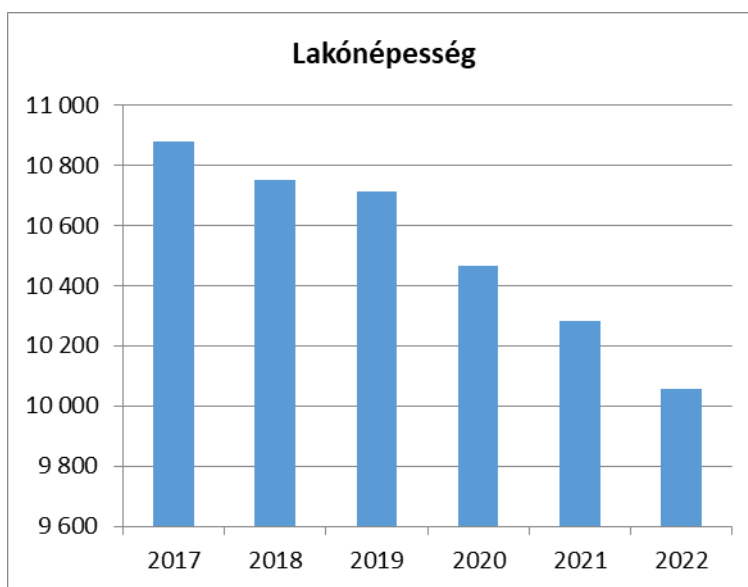
A város lakónépesség száma 2017. évben 10.877 fő volt, mely 2022. évre 10.055 főre csökkent. Az állandó népesség száma 2017. évben 11.161 fő volt, mely 2022. évre 10.560 főre csökkent.

Az elmúlt évek során folyamatos csökkenést mutat városunk lakosságszáma. Emögött az alacsony születésszám, a magas halálozási szám és az elvándorlás áll.

Kisújszállás az idősödő települések közé tartozik. Az utóbbi évek adatai alapján megfigyelhető a 65 év feletti lakosok számának folyamatos emelkedése, a 14 év alatti gyermekek számának csökkenése. A 2017. évi 2.188 főről 2022-re 2.336 főre emelkedett a 65 év felettiak száma, míg a 0-14 évesek száma ugyanezen időszakban 1.506 főről 1.499 főre csökkent.

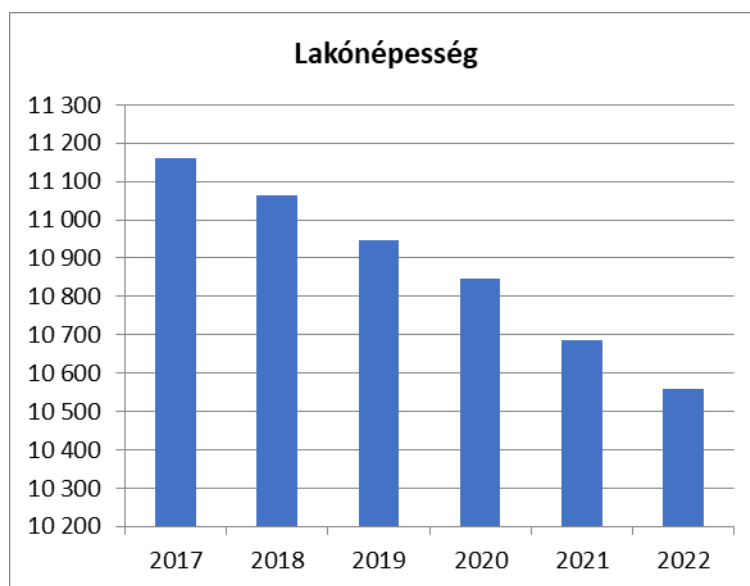
<b>1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén</b>		
<b>Év</b>	<b>Fő (TS 001)</b>	<b>Változás</b>
2017	10 877	bázis év
2018	10 750	98,83%
2019	10 711	99,64%
2020	10 464	97,69%
2021	10 282	98,26%
2022	10 055	97,79%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR



Állandó népesség száma az év végén		
Év	Fő	Változás
2017	11 161	bázis év
2018	11 063	99,12%
2019	10 948	98,96%
2020	10 847	99,08%
2021	10 685	98,51%
2022	10 560	98,83%

Forrás: KSH-TSTAR

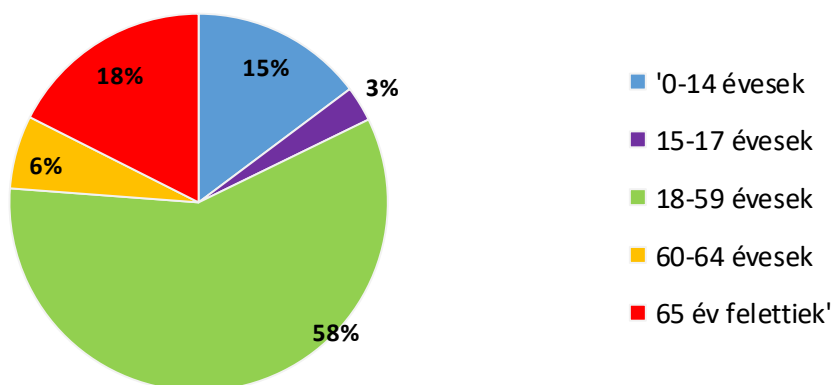


**2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2021. január 1.)**

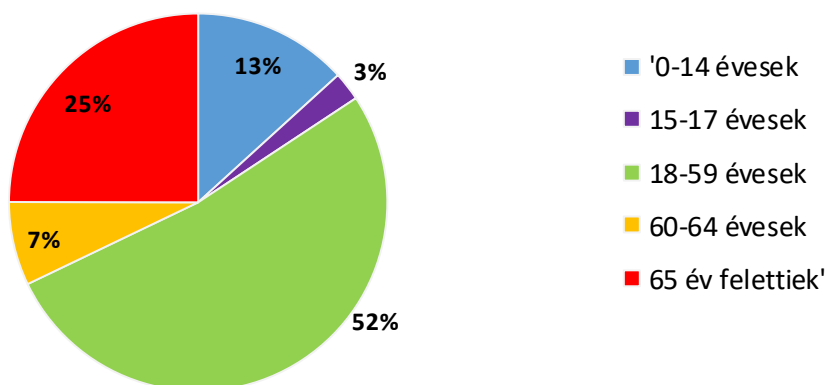
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
<b>Állandó népesség száma</b> (férfiak TS 004, nők TS 006)	5 325	5 522	10847	49,09%	50,91%
<b>0-2 évesek</b> (összes száma TS 008, aránya TS 009)			319	2,94%	
<b>0-14 éves</b> (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	785	731	1516	7,24%	6,74%
<b>15-17 éves</b> (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	161	136	297	1,48%	1,25%
<b>18-59 éves</b> (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	3 111	2 881	5992	28,68%	26,56%
<b>60-64 éves</b> (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	334	395	729	3,08%	3,64%
<b>65 év feletti</b> (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	934	1 379	2313	8,61%	12,71%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

### Állandó népesség - férfiak életkori megoszlása



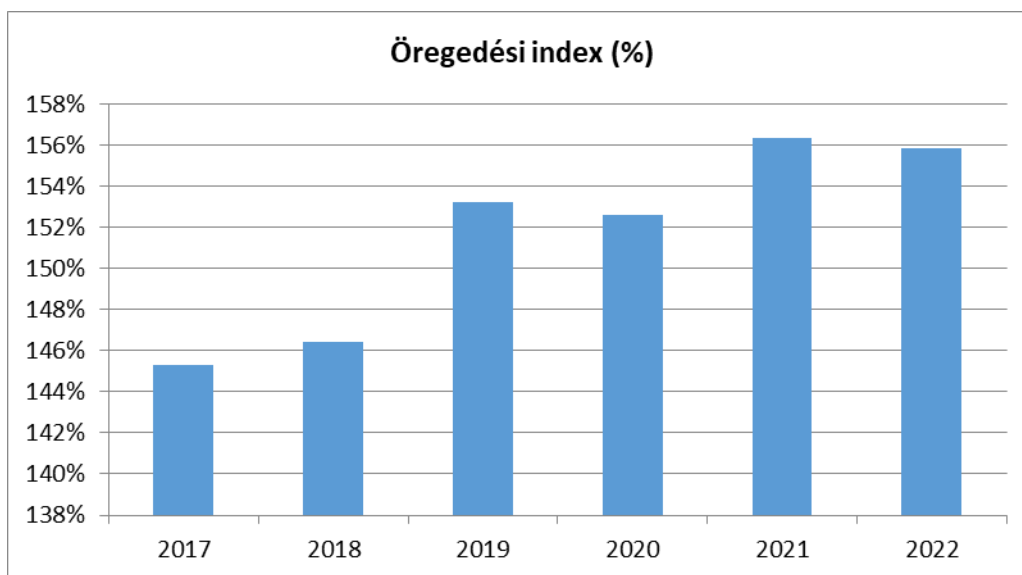
### Állandó népesség - nők életkori megoszlása



### 3. számú táblázat - Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2017	2 188	1 506	145,29%
2018	2 227	1 521	146,42%
2019	2 268	1 480	153,24%
2020	2 313	1 516	152,57%
2021	2 342	1 498	156,34%
2022	2 336	1 499	155,84%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR



4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2017	-9,58
2018	-7,95
2019	3,17
2020	-15,68
2021	-9,83
2022	-4,90

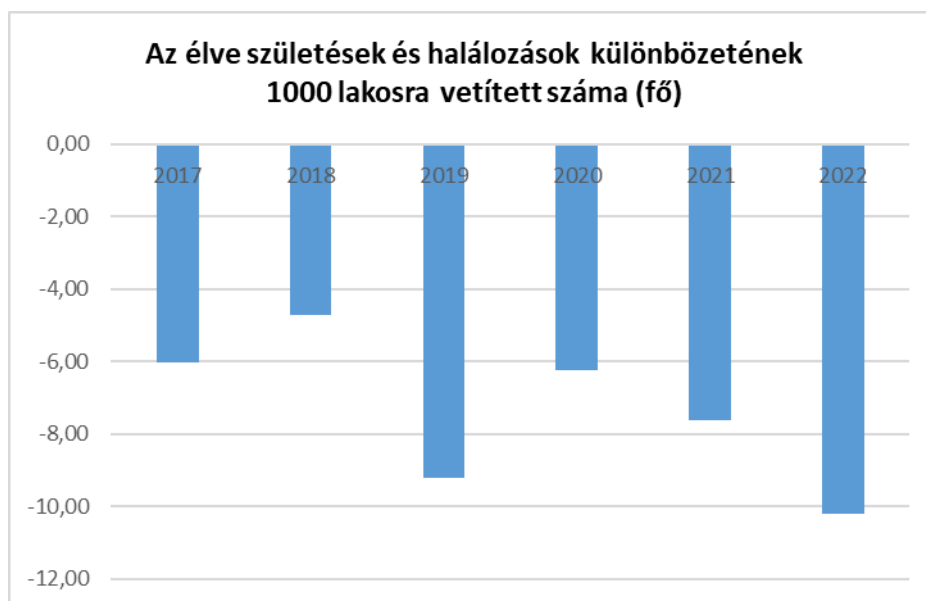
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR





5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbségének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2017	-6,02
2018	-4,72
2019	-9,23
2020	-6,23
2021	-7,62
2022	-10,19

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR



Az adatokból ugyan nem derül ki, de megállapítható, hogy a 18 és 59 év közötti kisújszállási állandó lakóhellyel rendelkező lakosok egy jelentős része *életvitelszerűen* nem Kisújszálláson tartózkodik. Sok fiatal felsőoktatásban vesz részt, és sokan nagyobb városban vagy a fővárosban vállalnak munkát, ahol ismerősnél, rokonoknál vagy albérletben tartózkodnak, ezért nem akarnak, vagy nem tudnak ott állandó lakosként bejelentkezni. A diplomát szerző fiatalok ritkán térnek haza, a nagyobb városokban, régióközpontokban találják meg boldogulásukat, vagy külföldre mennek nyelvtanulás és munkavállalási céllal.

Megjósolható, hogy a fiatal korosztály elvándorlásával tovább folytatódik Kisújszálláson a népességcsökkenés, az itt maradó lakosság összetételében pedig túlnyomó többségben lesznek az idősebb korcsoport tagjai.

#### Értékeink, küldetésünk

Kisújszállás város esélyegyenlőségével kapcsolatos értéke, hogy a helyi társadalom nagyrészt integrált.

A város vezetése küldetését elsődlegesen a helyi társadalom működésének megszervezésében, a helyi társadalom érdekeinek védelmében, a társadalmi, gazdasági életben való egyenlő esélyű részvétel támogatásában, a társadalom különböző csoportjainak integrációjában látja.

A város vezetése teret és fórumot biztosít az esélyegyenlőséget szolgáló programok szervezésében.

Kisújszállás Város Önkormányzata arra törekszik, hogy e Program a hátrányos helyzetben lévő egyének és közösségek szükségleteihez jobban igazodjon, valamint az érintett egyének és közösségek bevonásával fejlessze és valósítsa meg a tervben megfogalmazott programokat.

Kisújszállás Város Önkormányzatának **célja**, hogy a várost élhetőbb mezőgazdasági kisváros képére formálja, és megtartó erejét növelje. Szembe kell néznie a kihívásokkal annak érdekében, hogy fejlesztések minél nagyobb számban valósulhassanak meg a további években is európai uniós és hazai pályázati források bevonásával.

Fontos feladatunknak tekintjük a **vállalkozások fejlesztésének ösztönzését** azáltal, hogy az ipari területek fejlesztése mellett fejlesztjük az önkormányzat és a vállalkozások közötti információáramlást, és a meglévő ipari, szolgáltató vállalkozások érdekeinek figyelembevételével előtérbe helyezzük a fejlesztéseket. A mezőgazdasági vállalkozások fejlesztési elképzeléseivel összehangolva olyan pályázatok beadásában nyújtunk támogatást, amelyek a feldolgozóipari létesítmények telepítésére irányulnak, valamint a megújuló energiaforrások felhasználásával, kiaknázásával összefüggenek.

A város **versenyképességének javítása** érdekében szükséges a közintézmények, a szolgáltatók és a közterületek minél nagyobb arányban történő komplex akadálymentesítése, a közlekedési infrastruktúra fejlesztése, a közbiztonság színvonalának megőrzése, lehetőség szerint emelése, komplex kínálatot nyújtó szolgáltatások letelepedését elősegítő beavatkozások előkészítése, elvégzése, színvonalas szabadtéri programok szervezése valamennyi korosztály számára.

A fejlesztések szem előtt tartása mellett nem feledkezhetünk el azonban hagyományaink megőrzésének fontosságáról, a kulturális és építészeti értékeink megőrzéséről és védelméről sem.

**A célok elérése érdekében a város lakóinak összefogására, együtt gondolkodására van szükség.**

A látható források alapján a következő területeken hajthatók végre fejlesztések:

- energetikai fejlesztések, a környezetvédelem előtérbe helyezésével, az infrastruktúra minőség javításával, környezetvédelmi fejlesztések,
- a gazdaság versenyképességének fejlesztése,
- a turizmus fejlesztése,
- városrehabilitáció, hagyományőrzéssel, élhetőbb, pihenőváros kialakítása,
- oktatási infrastruktúra fejlesztése a humán erőforrás versenyképességének javításával,
- kommunális infrastruktúra fejlesztések.

## A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Kisújszállás Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

## A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

## A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

### A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.

## 1. Jogszabályi háttér bemutatása

### 1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021.06.30-i módosítása
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

## 2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a **Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030** (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

**Új Roma Stratégia (2019-2030)**

**Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)**

**„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)**

**Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)**

**Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)**

**Országos Fogytékosságügyi Program (2015-2025)**

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózás politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült **Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció** is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében **a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.**

## **2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal**

- **Kisújszállás Város Önkormányzata Képviselő-testületének 8/2015. (II.27.) önkormányzati rendelete** a szociális és gyermekvédelmi támogatásokról

2015. március 1. napjától hatályos rendelet egyesíti az önkormányzat által a szociális és gyermekvédelmi területre alkotott helyi szabályokat.

Az ellátó rendszernek egyre több követelménynek kell megfelelnie a különböző élethelyzetekből, a lakhatásból, a betegségből, a fogyatékosságból eredő szükségletek, eltartottak és gyermekek gondozásához kapcsolódó költségek emelkedése miatt, ezért a helyi szabályokat és ezek hatásait folyamatosan vizsgáljuk. A rendeletet az eredményesség és hatékonyság érdekében, a felmerülő igények alapján szükség szerint, de évente legalább egy alkalommal felülvizsgáljuk.

A Képviselő-testület a helyi szabályozási tevékenysége során az esélyegyenlőségi szempontokat is figyelembe veszi.

- **2022. évi költségvetési koncepció** (97/2021. (XI. 30.) számú önkormányzati határozat)
- **Gaál Kálmán Gazdasági Program** (78/2020. (VI. 30.) számú önkormányzati határozat)

Kisújszállás Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 2020. június 30-ai ülésén vizsgálta felül a gazdasági programját. 78/2020. (VI. 30.) számú önkormányzati határozata szerint a 171/2012. (IV. 24.) számú önkormányzati határozatával elfogadott Gaál Kálmán Gazdasági Programot a ciklusidő végéig, illetve azon átnyúlóan a határozat melléklete szerint kiegészítette.

- ***Szociális Szolgáltatástervezési koncepció (33/2016. (V. 19.) KTT. sz. határozat)***

A szociális igazgatásról és a szociális ellátásról szóló 1993. évi III. törvény 92.§ (3) pontjában foglaltak szerint a legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen, fővárosban élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készít. A (4) pont vonatkozásában a koncepció tartalmazza különösen a lakosságszám alakulását, korösszetételét, a szolgáltatások iránti igényeket, az ellátási kötelezettség teljesítésének helyzetét, az ütemtervet a szolgáltatások biztosításáról, a szolgáltatások működési, finanszírozási, fejlesztési feladatait, az esetleges együttműködés kereteit, valamint az egyes ellátott csoportok (idősek, fogyatékos személyek, hajléktalan személyek, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek) sajátosságaihoz kapcsolódóan a speciális ellátási formák, szolgáltatások biztosításának szükségességét.

- ***Integrált Városfejlesztési Stratégia (270/2015. (XI.26.) számú önkormányzati határozat)***

Kisújszállás Város Önkormányzata 2007-ben készítette el stratégiai szemléletű, megvalósítás-orientált tervezési dokumentumát, amely meghatározza a város középtávú városfejlesztési gondolkodását. A helyzetértékelésre alapozó fejlesztési célok, irányok meghatározásán túl megvalósítási elemeket is magába foglal. Ilyenek például a forráskoordináció, ingatlangazdálkodási terve, amelyek nemcsak a város szándékain múlnak, hanem az adott piaci környezeten és a város számára elérhető támogatási, pályázati források által kínált lehetőségeken is. Olyan tervezési szemléletet jelenít meg, mely ötvözi a különböző szakpolitikai megközelítéseket (gazdaságfejlesztés, környezeti fejlesztés, közlekedésfejlesztés, társadalmi célok megvalósítása), összefogja és ütközteti az érintett partnerek (üzleti szektor, civil szektor, közszféra szereplői, lakosság) céljait, elvárásait az önkormányzat városfejlesztésben meghatározó és döntéshozó szerepe mellett. A dokumentum aktualizálása 2010-ben, majd 2015-ben történt meg.

A képviselő-testület az Integrált Településfejlesztési Stratégiát (korábban Integrált Városfejlesztési Stratégia) felülvizsgálata és 143/2022. (VIII.30.) számú önkormányzati határozattal elfogadta.

- ***Kisújszállás Város helyi építési szabályzata és szabályozási terve (12/2012. (III. 5.) számú önkormányzati rendelet)***

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 6. §-a alapján Kisújszállás Város Önkormányzata településrendezési feladatát a helyi építési szabályzat, valamint a településrendezési terv elkészíttetésével és elfogadásával látja el.

Kisújszállás Város helyi építési szabályzata a módosító 23/2013. (VIII. 30.), 25/2014. (VIII. 29.), 6/2015. (II. 27.), 35/2015. (XII.18.), 22/2016. (IX.30.), 25/2017. (XII.21.) és 10/2018. (III.29.) önkormányzati rendeletekkel 2018. március 31-től hatályos egységes szerkezetben.



- **Kisújszállás Város Településszerkezeti terve** (72/2012. II. 28.) számú önkormányzati határozat)

Az 1997. évi LXXVIII. törvény 10. §-a szerint a településszerkezeti terv meghatározza a település alakításának, védelmének lehetőségeit és fejlesztési irányait, ennek megfelelően az egyes területrészek felhasználási módját, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeinek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítását és elrendezését, az országos és térségi érdek, a szomszédos vagy a más módon érdekelt többi település alapvető jogainak és rendezési terveinek figyelembevételével a környezet állapotának javítása, vagy legalább szinten tartása mellett.

A településszerkezeti tervet 320/2013. (VIII.29.) és 30/2017. (XII.21.) önkormányzati határozat gazdaságfejlesztés segítő módosításokkal jóváhagyta.

- **Kisújszállás Településfejlesztési Koncepciója** (18/2000. (III. 6.) számú önkormányzati határozat)

Az 1997. évi LXXVIII. törvény értelmében a fejlesztés összehangolt megvalósult biztosító és a településrendezését is megalapozó, a település közigazgatási területére kiterjedő önkormányzati településfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló dokumentum, amely a település jövőbeni kialakítását tartalmazza.

## **2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása**

A Karcagi járás településeinek (Berekfürdő, Karcag, Kenderes, Kisújszállás, Kunmadaras) önkormányzati képviselő-testületei a kistérségek összehangolt fejlesztések előmozdítása, valamint együttműködéssel, forrásaik célszerű és optimális felhasználásával magasabb szintű ellátás, szolgáltatás biztosítása érdekében 2011. szeptember 28-án jogi személyiséggel rendelkező többcélú kistérségi társulás létrehozásában állapodtak meg.

A Társulás neve: **Karcagi Többcélú Kistérségi Társulás**

A Társulás biztosítja a szociális alap- és szakosított ellátások közül a következőket: tanyagondnoki szolgáltatás, étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, nappali ellátás (idősek klubja, fogyatékos személyek nappali ellátása, az ápolást, gondozást nyújtó intézmény), idősek otthona.

A Társulás biztosítja a gyermekjóléti alapellátások közül a következőket: gyermekjóléti szolgáltatás, gyermekek napközbeni ellátása (bölcsőde), gyermekek átmeneti gondozása.

## **2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása**

Az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatokat a 2/2012. (VI.5.) EMMI rendelet 1. számú melléklete tartalmazza. A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TeIR) adatbázisaiból, valamint a helyi nyilvántartásokból gyűjtöttük össze, valamint felhasználtuk az ágazati beszámolók megállapításait és a szakemberek tapasztalatait is.

A romák helyzetének vizsgálatakor felmerülő alapprobléma, hogy ***hivatalos etnikai adatok nem***, vagy csak korlátozott mértékben állnak rendelkezésre. A 2011-es népszámláláskor 470 fő, a 2022-es népszámláláskor 248 fő vallotta magát romának. A 2019. évi önkormányzati választások során a roma nemzetiségi választói jegyzékbe 477 fő regisztrálta magát. Becslések alapján a hivatalos nyilvántartásokban szereplőnél számottevően magasabb a romák aránya a lakónépességben belül, identitásukat azonban nem vállalják.

### 3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység. Nemcsak tudományos fogalom a szociológiában, de a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek.

A **mélyszegénység összetett jelenség**, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg, és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A szegénység kialakulásának okai többek közt a rendszerváltást követően a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére – nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira –, a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza. A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. A szegénység szempontjából meghatározó társadalmi jellemző a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység („a szegénység fiatal arca”: a szegények mintegy 30%-a 0-17 éves korosztályhoz tartozik), valamint a falusi lakókörnyezet (a szegények több mint fele községekben él).

A mélyszegénység fogalma nem egyenlő a romákkal, de az kétségtelen tény, hogy a romák az ország legkiszolgáltatottabb társadalmi csoportjai közé tartoznak. A mintegy 6-700 ezres roma népesség négyötöde létminimum alatt él, többségük társadalmi és fizikai értelemben is szegregált vagy szegregálódó településeken, településrészekben él. Lakáskörülményeik évtizedekre vannak a magyarországi átlagtól, oktatási és munkaerő-piaci esélyeik jóval alacsonyabbak, egészségügyi helyzetük katasztrofális. Ennek következménye a leszakadás, a kiszorulás az életlehetőségekből.

A KSH adatai szerint az utolsó, 2022. évi népszámlálás során Magyarországon 200.306 fő, a népesség 2,1%-a vallotta magát cigány (roma) nemzetiségűnek, mely arány a 2011. évi népszámlálás során 3,2% volt.

Kisújszálláson a 2022-es népszámláláskor 248 fő, a lakónépesség 2,5%-a vallotta magát romának, mely arány a 2011-es népszámláláskor 4,1% volt. Számuk valószínűleg magasabbra tehető, mivel a származásukat felvállalók száma vélhetően alacsony.

Kisújszálláson a cigány kisebbség érdekeit 1995. óta kisebbségi, majd Roma Nemzetiségi Önkormányzat képviseli.

### 3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A *szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség*, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermeklétszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják leginkább. Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből. Az inaktív emberek között nagy számban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek és - tapasztalataink szerint - a romák.

A KSH „A háztartások életszínvonala, 2022” című, 2023 novemberében közzétett kiadványából kiderül, hogy a szegénységi mutatók hosszú évek után először romlottak. 2022-ben 2021-hez képest már nőtt azoknak az aránya, akiket fenyeget a szegénység vagy a társadalmi kirekesztettség. Több éven át tartó csökkenő folyamat tört meg (pedig az igazán nagy drágulás csak 2023-ban jött, ezeken a számokon még csak az eleje látszik): most a társadalom 19,6 százaléka, 1 millió 863 ezer ember veszélyeztetett, egy évvel korábban ez a szám még csak 18,4 százalék volt, a mutató rosszabb, mint 2019 óta bármikor.

Leginkább a gyerekek kerültek bajba: 2021-ben a 18 éven aluliak 18,1 százaléka számított fenyegetettnek, 2022-ben már 24,4 százalék. A KSH ezt azzal magyarázza, hogy a sok gyereket nevelő családok helyzete lett jóval rosszabb tavaly. Látványos különbség az is, hogy amíg a Közép-Dunántúlon csak 10,9 százalék tartozik ebbe a körbe (Budapesten 12), addig Észak-Magyarországon az emberek 31,7 százalékát fenyegeti a szegénység vagy a társadalmi kirekesztettség. És persze a legnagyobb szegénységi kockázat, aminél rosszabb helyzetbe semmi nem taszíthatja az embert, változatlanul az, ha romának születik. A roma lakosság helyzete még tovább romlott 2022-ben, 58,1 helyett már 61,7 százalékukra igaz valamelyik szegénységi mutató.

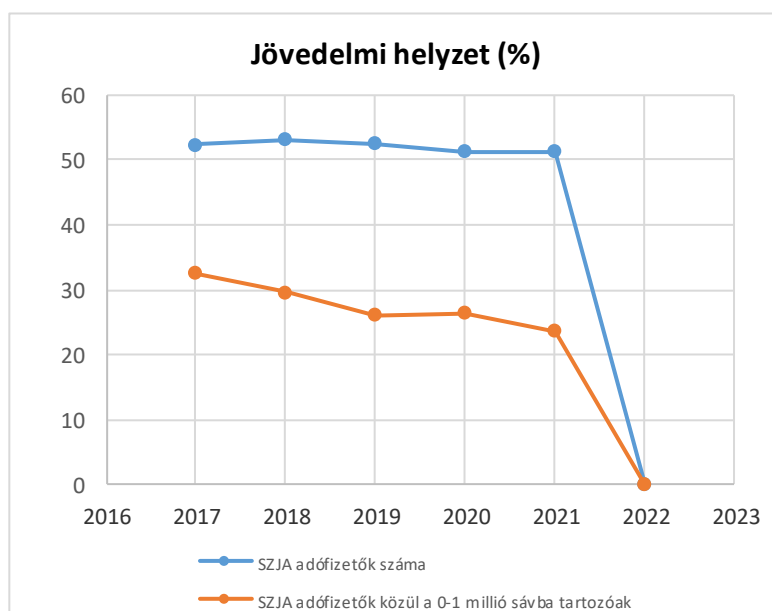
Az Észak-alföldi régió Magyarország számos tekintetben *legelmaradottabb régiója*. Az elmaradottság okai között első helyen áll a Régió gazdaságának tőkeszegénysége, illetve a gazdaság nem hatékony szerkezete. A térségben a magyarországi átlagot jóval meghaladó mértékű szerepet tölt be a mezőgazdasági termelés, amelynek azonban jelentős része komoly problémákkal küzd. A térség gazdasági esélyeit tovább rontja, hogy mindmáig nem épült ki a korszerű közlekedési infrastruktúra. A nem megfelelő közlekedési elérhetőségből kifolyólag a beruházó tőke érdeklődésének szintje alacsony. A kevés itt realizálódó beruházás folytán magas a munkanélküliség, ami lefelé nyomja a munkabéreket.

Kisújszálláson a legjelentősebb foglalkoztatók a közsférában, valamint a feldolgozóiparban találhatók. A meglévő munkahelyek elsősorban szakmunkás és szakközépiskolai végzettségű munkaerőt igényelnek. Felsőfokú végzettségű szakembereket leginkább az oktatási intézmények és a Polgármesteri Hivatal foglalkoztatnak. Ezért is jellemző a fiatal, pályakezdő diplomások elvándorlása a városból.

Települési szinten a jövedelmi viszonyokra mutat rá a személyi jövedelemadót fizetők aránya és az egy adófizetőre jutó adóalap összege:

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az állandó népesség %-ában (TS 060)
2017	52,33	32,56
2018	53,07	29,69
2019	52,50	26,08
2020	51,28	26,39
2021	51,27	23,66
2022	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar



Az adófizetők számának folyamatos csökkenése tapasztalható. Az SZJA-t fizetők 100 lakosra vetített száma 52 és 51 között mozog, ami azt jelenti, hogy a lakónépesség közel fele nem fizet SZJA-t

Az elmúlt 4 évben a bruttó minimálberek és a garantált bérminimumok folyamatos növekvő tendenciát mutatnak és a következőképpen alakultak, valamint a 2023-as évben a következőképpen alakulnak:

Év	2019.	2020.	2021.	2022.	2023. 11.30-ig	2023. 12.01-től
<b>Minimálbér (bruttó):</b>	149 000.-	161 000.-	167 400.-	200 000.-	232 000.-	266.800
<b>Garantált bérminimum (bruttó):</b>	195 000.-	211 000.-	219 000.-	260 000.-	296 000.-	326.000

### 3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP-ben elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a Mötv-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

A fejezetre vonatkozó jogi szabályozás szerint a helyi önkormányzat az Flt. 8. §-a értelmében külön törvényben meghatározott foglalkoztatási feladatainak ellátása során

- közfoglalkoztatást szervez,
- figyelemmel kíséri a helyi foglalkoztatási viszonyok alakulását,
- döntései előkészítése, valamint végrehajtása során figyelembe veszi azok foglalkoztatáspolitikai következményeit,
- az állami foglalkoztatási szerv működési feltételeihez és fejlesztéséhez támogatást nyújt.

A helyi önkormányzat a Mötv. 15. §-a szerint feladat- és hatásköreinek ellátása során – törvényben meghatározott módon és mértékben – biztosítja a közfoglalkoztatási jogviszonyban lévő személy feladatellátásba történő bevonását.

#### a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete

A *munkaerőpiaci státusz* nagymértékben befolyásolja a szegénnyé válás esélyeit. A munkaerőpiacról kikerült, vagy oda nehezen bekerülő emberek egzisztenciája jelentősen romlik, ha valamilyen szerzett hátránnyal rendelkeznek, akár hosszabb ideig is tartós álláskeresők lehetnek. A munkahelyét elvesztett emberek gazdasági és társadalmi reintegrációja egy nagyon fontos feladat. Képzések, rendezvények, fórumok, állásbörzék segítségével esélyt adhatunk az egyén egzisztenciájának helyreállítására.



Kisújszállás város főbb éves *munkaerőpiaci mutatói kedvezőbbek a járási átlagnál*, derül ki a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Kormányhivatal Karcagi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály (továbbiakban Foglalkoztatási Osztály) Kisújszállás 2022. évi munkaerőpiaci helyzetéről szóló tájékoztatójából. 2022. évben az álláskereső átlagos létszáma a megelőző évhez képest 16,7%-kal alacsonyabb, 310 fő. A relatív mutató 4,7%, mely 0,7% pontos csökkenést mutat 2021. évhez képest. A város 2022. évi relatív mutatója Berekfürdővel együtt a legkedvezőbb a Karcagi járás települései között. Az álláskereső férfiak aránya (39,2%) alacsonyabb, míg a nők aránya (60,8%) magasabb a járási átlagnál. A fizikai munkát keresők aránya (90,0%) alacsonyabb a járási átlagnál, a szellemi foglalkozást keresők aránya (10,0%) pedig magasabb.

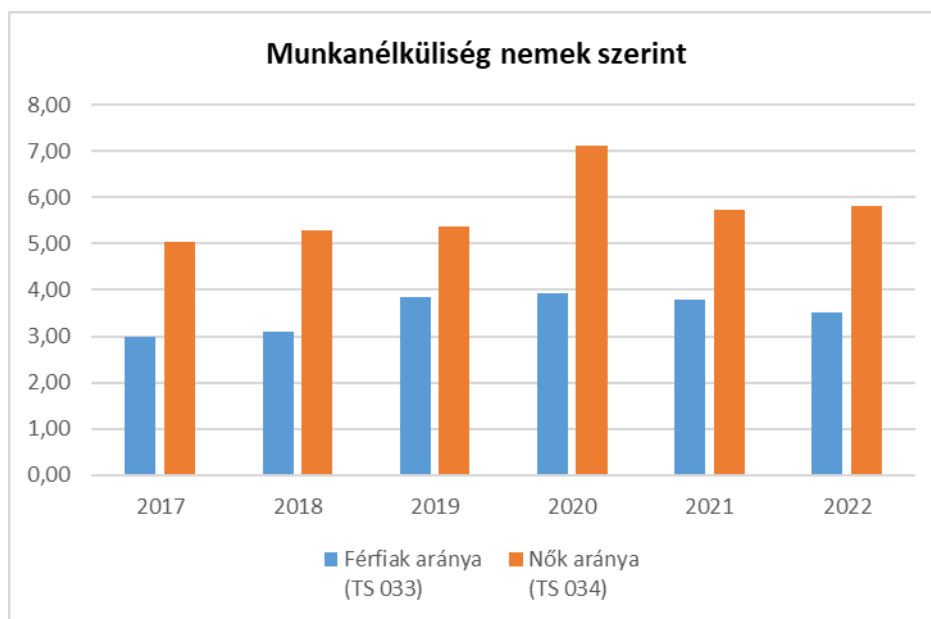
A 25 év alatti átlagos álláskeresői létszám 41 fő, mely 25,5%-kal csökkent az előző évhez képest, ez a járási átlagos csökkenésnél jóval magasabb érték. Az 50 év felettek 145 fős átlaglétszáma 3%-kal nőtt a 2021. évi adathoz képest.

2022. évben átlagosan az álláskereső 56,6 %-a, 175 fő részesült ellátásban (álláskeresői járadék 45 fő, nyugdíj előtti álláskeresői segély 77 fő, foglalkoztatást helyettesítő támogatás 51 fő, egyéb ellátás 2 fő).

Városunkban az álláskereső között a nemek arányának alakulását mutatja a következő táblázat, illetve grafikon:

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskereső aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2017	2,98	5,05	4,02%
2018	3,11	5,28	4,20%
2019	3,86	5,37	4,62%
2020	3,94	7,12	5,53%
2021	3,79	5,73	4,76%
2022	3,50	5,81	4,66%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal



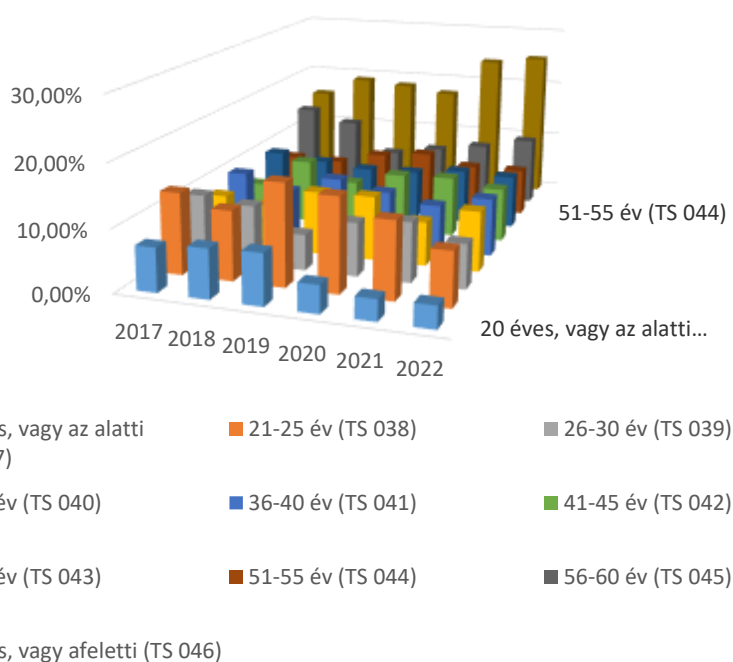
A következő táblázat, illetve grafikon az álláskeresők között a korcsoportok arányának alakulását mutatja:

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Fő összesen	298	305	331	385	324	310
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	21,00	24,00	27,00	17,00	11,00	11,00
	%	7,05%	7,87%	8,16%	4,42%	3,40%	3,55%
21-25 év (TS 038)	Fő	39,00	34,00	54,00	58,00	40,00	27,00
	%	13,09%	11,15%	16,31%	15,06%	12,35%	8,71%
26-30 év (TS 039)	Fő	31,00	29,00	19,00	33,00	31,00	22,00
	%	10,40%	9,51%	5,74%	8,57%	9,57%	7,10%
31-35 év (TS 040)	Fő	24,00	22,00	34,00	40,00	23,00	30,00
	%	8,05%	7,21%	10,27%	10,39%	7,10%	9,68%
36-40 év (TS 041)	Fő	29,00	23,00	34,00	34,00	24,00	29,00
	%	9,73%	7,54%	10,27%	8,83%	7,41%	9,35%
41-45 év (TS 042)	Fő	17,00	32,00	25,00	37,00	32,00	27,00
	%	5,70%	10,49%	7,55%	9,61%	9,88%	8,71%
46-50 év (TS 043)	Fő	28,00	26,00	26,00	31,00	29,00	27,00
	%	9,40%	8,52%	7,85%	8,05%	8,95%	8,71%
51-55 év (TS 044)	Fő	20,00	20,00	28,00	36,00	25,00	24,00
	%	6,71%	6,56%	8,46%	9,35%	7,72%	7,74%
56-60 év (TS 045)	Fő	42,00	37,00	23,00	32,00	31,00	35,00
	%	14,09%	12,13%	6,95%	8,31%	9,57%	11,29%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	47,00	58,00	61,00	67,00	78,00	78,00
	%	15,77%	19,02%	18,43%	17,40%	24,07%	25,16%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal



### Nyilvántartott álláskereső korcsoportok szerint

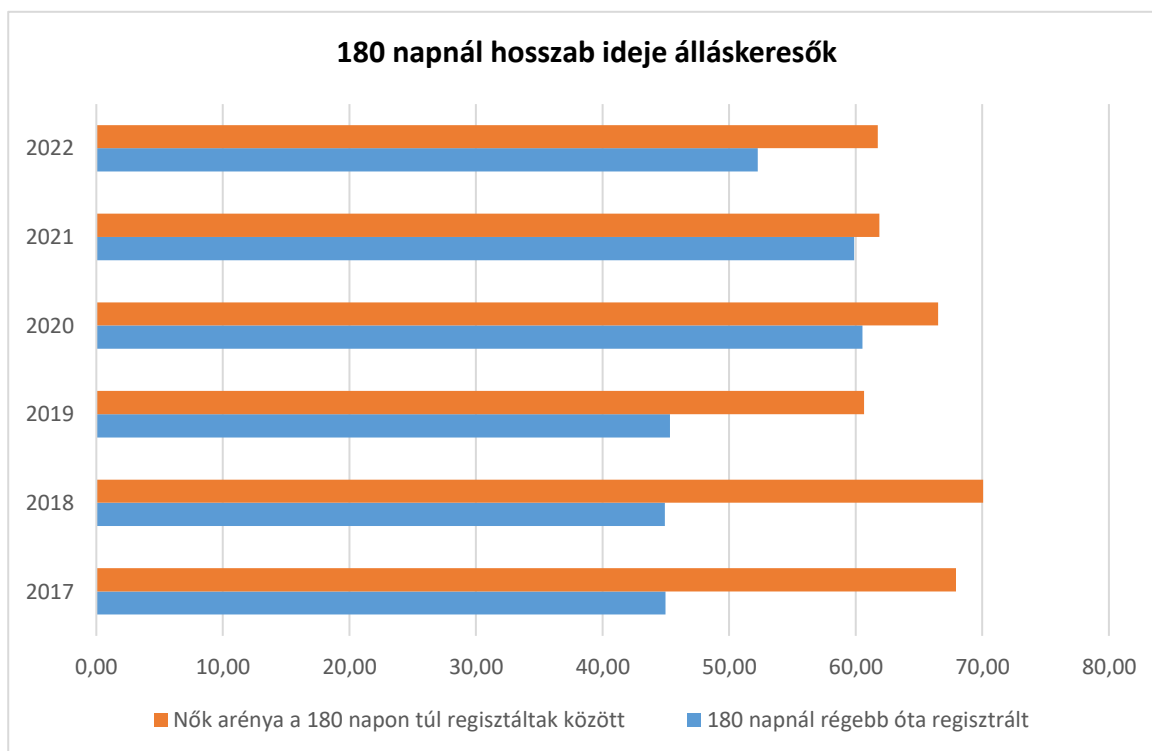


Tartósan (legalább 12 hónapja) álláskeresők létszáma 2022. év átlagában 124 fő, ez 14 fős **csökkenést mutat** a tavalyi év adatához képest. Míg létszámuk csökkent, álláskeresőkhöz viszonyított arányuk a járási tendenciához hasonlóan nőtt.

**3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya**

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2017	44,97	67,91
2018	44,92	70,07
2019	45,32	60,67
2020	60,52	66,52
2021	59,88	61,86
2022	52,26	61,73

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal



Foglalkoztatási szempontból **hátrányos helyzetűek** közé sorolhatók az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztályok, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékos emberek.

#### **b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága**

A munkaerő-piaci helyzet egyik legfontosabb meghatározója az **iskolázottság**. A 8 általános iskolai végzettséggel rendelkező regisztrált munkanélküliek aránya az álláskeresőknél az elmúlt 5 évben (2021. év kivételével) folyamatosan emelkedik. A 8 általánosnál magasabb iskolai végzettségű álláskeresőknél a legnagyobb arányt a szakmunkás, szakközépiskolai, technikumi és gimnáziumi végzettségűek adják, az egyetemi, főiskolai végzettségű regisztrált munkanélküliek aránya – az országos mutatókhoz hasonlóan – alacsony.

A munkaerő-piaci keresleten túl az alacsony, illetve elavult iskolai végzettség korlátozza az elérhető állások körét, szűkíti a lehetőségeket. Tovább nehezíti a helyzetet, hogy az alacsony iskolai végzettséggel is elérhető, de jobb minőségű (pl. magasabb bért vagy kedvezőbb munkakörülményeket feltételező) munkakörök esetén az állásokért folytatott harcban a magasabb végzettségűek – pl. érettségizettek is – beszállnak, így még ezekről a munkaterületekről is kiszorulnak az alacsony képzettségű személyek.

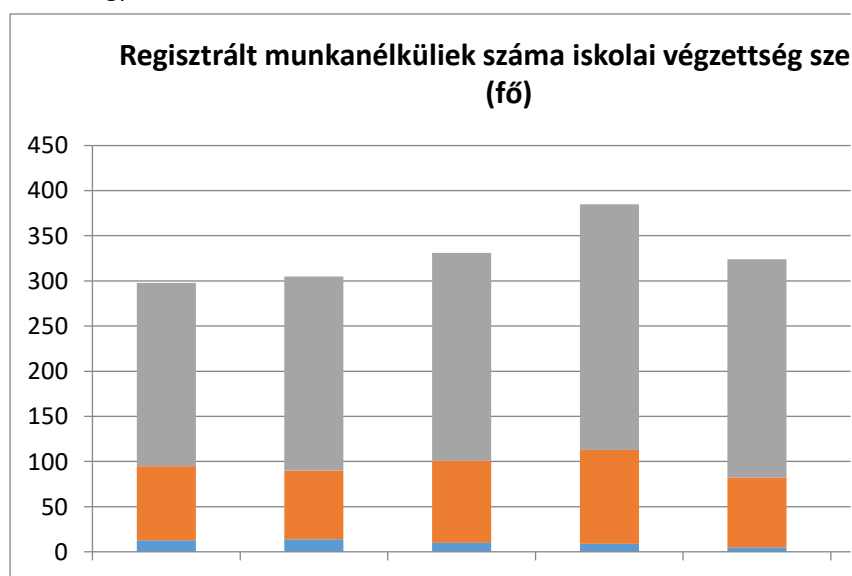
**Hiányoznak a készségek közül** a „hatékony álláskeresési technikák”, illetve az állásinformációkat biztosító kapcsolati háló kiépítéséhez szükséges képességek hiánya jellemző e munkanélküli csoportban. E célcsoport esetében alacsony szinten megrekedt kulcskompetencia-készlettel találkozunk. A legfontosabb említett kompetenciák: pontosság, kitartás, együttműködési készség, kreatív problémamegoldás, a munkahelyi szerepek, lehetőségek, mozgásterek pontos megítélése, eligazodás a hierarchiában, a munkahelyi döntések következményeinek pontos felmérése, hatékony kommunikáció stb. Ezek a képességek – melyek az álláskeresési módszerek alkalmazása során is kulcsszerepet játszanak – talán még a szakképzettségénél fontosabbak és a tapasztalatok szerint alapvetően meghatározzák az elhelyezkedés sikerességét. Alacsony szintjük tehát tartóssá teszi a munkanélküliséget.

Az alacsony iskolai végzettségűek felnőttoktatásban vagy szakképzésben való részvételének ösztönzése és támogatása kiemelt szerepet kell hogy kapjon a jövőben is. Továbbá a középfokú végzettséggel rendelkezők körében a munkaerő-piaci keresethez igazodó képzések szervezése szintén elengedhetetlen.

**3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint**

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2017	298	13	4,36%	82	27,52%	203	68,12%
2018	305	14	4,59%	76	24,92%	215	70,49%
2019	331	10	3,02%	91	27,49%	230	69,49%
2020	385	9	2,34%	104	27,01%	272	70,65%
2021	324	5	1,54%	77	23,77%	242	74,69%
2022	310	10	3,23%	90	29,03%	210	67,74%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal



### **c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei**

A *közfoglalkoztatás* a „legnépszerűbb” munkaerő-piaci eszköz országszerte, a munkanélküliség alternatívája, az állástalanok munkaerő-piaci reintegrációját átmenetileg biztosító kényszermegoldás. Sok ember számára azonban a közfoglalkoztatás a megélhetés egyedüli formája, amiből sokan nem tudnak és nem is akarnak kikerülni.

2011. szeptember 1. napján hatályba lépett a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint az egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény, amely létrehozta a közfoglalkoztatás új rendszerét. A különböző közfoglalkoztatási programok célja, hogy esélyt teremtsen arra, hogy a munka világába történő visszavezetéssel az elsődleges munkaerőpiacon tudjanak elhelyezkedni a közfoglalkoztatásban résztvevők.

2017. évtől a Kormány átalakította a közfoglalkoztatás rendszerét, a magyar gazdasági helyzet erősödésével lehetőséget teremtett a közfoglalkoztatottak piaci alapú munkavállalásához. A Kormány mindezen célok elérése érdekében a 1139/2017. (III. 20.) Korm. határozatban fektette le a közfoglalkoztatás átalakításához szükséges lépéseket. Legfontosabb intézkedés, hogy a versenyszférában kialakult munkaerőhiányra való figyelemmel a közfoglalkoztatási programokban országosan részt vevők havi átlagos maximális létszámát 2020-ig folyamatosan 150 ezer főre csökkentették, illetve szigorú feltételekhez kötötték a 25 és alattiak, valamint a szakképzettséggel rendelkezők közfoglalkoztatásba kerülését.

Az intézkedés hatására Kisújszálláson az elmúlt 5 évben jelentősen csökkent a közfoglalkoztatottak száma, míg 2017. évben az éves átlag létszám 237 fő volt, ez az adat 2022-ben csupán 89 fő.

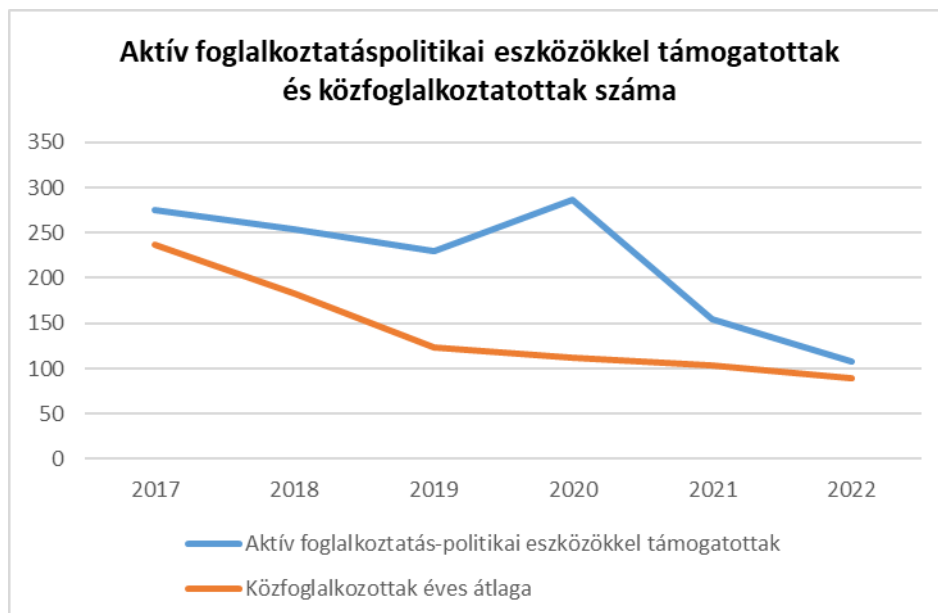
A közfoglalkoztatásban résztvevőkre vonatkozó szigorítás megnehezíti a létszám feltöltését, valamint még nehezebbé teszi a megbízható, munkájára igényes személyek bevonását. Egyre nagyobb azon közfoglalkoztatásba kerülők létszáma, akiknek munkamorálja nem megfelelő.

Önkormányzatunk közfoglalkoztatási programjának szervezését, a munkaügyi bérszámfejtési feladatokat a Kisújszállási Polgármesteri Hivatal munkatársai végzik, a munkáltatói jogokat a polgármester gyakorolja. A közterületen dolgozók szakmai irányításával a Kisújszállási Városgazdálkodási Nonprofit Kft. foglalkozik. Az alapos előkészületeknek, valamint a magas színvonalú szakmai munkának köszönhetően a Járás Starmunka mintaprogram, valamint Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás keretében indítunk közfoglalkoztatási programokat.

Városunkban az önkormányzaton kívül Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás keretében közfoglalkoztató a Kisújszállási Művelődési Központ és Könyvtár, a Kisújszállási Térségi Szociális Otthon és Alapszolgáltatási Központ, a Kisújszállási Önkormányzati Tűzoltó-Parancsnokság, a Roma Nemzetiségi Önkormányzat, valamint a Petőfi Vadásztársaság.

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2017	275	237
2018	254	183
2019	230	124
2020	286	112
2021	154	104
2022	108	89

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal



**d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok**

A foglalkoztatáshoz való hozzáférés szempontjából a városban élőknek nincsenek mobilitási problémái. A város közlekedési hálózata jól igazodik a foglalkoztatási igényekhez, annak állapota az, ami javításra szorul.

A Foglalkoztatási Osztály Karcagon, a Madarasi út 27. szám alatti épületben fogadja az álláskeresőket. Minden esetben elsődleges szempont, hogy az ügyintézők az ügyfelek részére megfelelő állásokat keressenek és ajánlanak fel. A kirendeltség a munkaerő-piaci képzések lebonyolításában, a képzési lehetőségek felkutatásában, a pályaválasztási tevékenységben az intézményi és a piaci képzőkkel tart fenn kapcsolatot.

***1. Európai uniós forrásból megvalósuló munkaerőpiaci programok***

A támogatások finanszírozására az uniós forrásból megvalósuló GINOP-5.1.1., GINOP-5.2.1., GINOP 6.1.1. és TOP 5.1.1. projektek keretében került sor.

**1.1. Fiatal szakképzettek munkatapasztalat-szerzést elősegítő támogatása**

Kisújszálláson lakcímmel rendelkező álláskeresők közül 2022. évben a fenti támogatással 1 fő foglalkoztatását segítették elő (hatósági szerződés szerinti összes támogatási összeg: 779.055 Ft).

**1.2. Hátrányos helyzetűek munkatapasztalat-szerzést elősegítő támogatása**

Kisújszálláson lakcímmel rendelkező álláskeresők közül 2022. évben a fenti támogatással 11 fő foglalkoztatását segítették elő (hatósági szerződés szerinti összes támogatási összeg: 7.877.063 Ft).

**1.3. Vállalkozások munkaerő-támogatása**

Kisújszálláson lakcímmel rendelkező álláskeresők elhelyezkedéséhez 2022. évben a fenti támogatással 28 fő foglalkoztatását segítették elő (hatósági szerződés szerinti összes támogatási összeg: 21.488.072 Ft).

**1.4. Vállalkozások regionális munkaerő-támogatása**

Kisújszálláson lakcímmel rendelkező álláskeresők elhelyezkedéséhez 2022. évben a fenti támogatással 6 fő foglalkoztatását segítették elő (hatósági szerződés szerinti összes támogatási összeg: 5.394.286 Ft).

1.5. TOP 5.1.1-15-JN1-2016-00001 – Megyei szintű foglalkoztatási megállapodások, foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések

Kisújszálláson 2022-ben kérelem hiányában nem állapítottak meg támogatást.

1.6. GINOP-6.1.1-15-2015-00001 azonosítószámú „Alacsony képzettségűek és közfoglalkoztatottak képzése”

Kisújszálláson 2022-ben a projekt keretében nem indult képzés.

## ***2. Központi munkaerőpiaci programok***

2.1. „Nyári diákmunka” központi munkaerőpiaci program

Kisújszálláson 17 főt vett részt a programban (hatósági szerződések szerinti támogatási összeg 1.873.605 Ft).

2.2. „Közfoglalkoztatásból a versenyszférába” központi munkaerő-piaci program

Kisújszálláson 2022-ban kérelem hiányában nem állapítottak meg támogatást.

### **e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük**

A ***pályakezdő fiatalok*** elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolhatja. Az ifjúsági munkanélküliség strukturális munkanélküliség, a munkaerőpiac elvárásai ma már nemcsak a végzettségre és a szakképzettségre, hanem a különböző személyes kompetenciákra, szakmai és gyakorlati tudásra vonatkoznak.

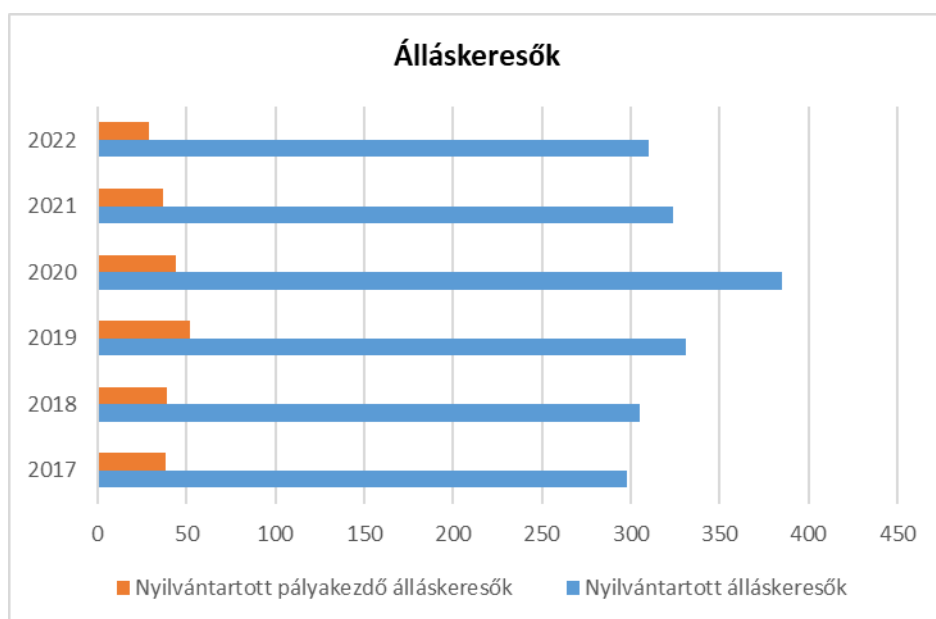
Jelentősen segítheti a fiatalok elhelyezkedését a munkaerőpiacon a nyelvvizsga, valamint a KRESZ-tanfolyam és -vizsga árának visszatérítése. A kormányrendelet értelmében 2018. január 1-jétől a 35 év alattiak a Magyarországon akkreditált, legalább középfokú, komplex nyelvvizsga díját 34.500 forintos értékhatárig vissza tudják igényelni, július 1-jétől pedig a 20 év alattiak a B kategóriás jogosítvány megszerzéséhez szükséges KRESZ-tanfolyam és -vizsga árát kérhetik vissza 25.000 forintig.

További segítség a 25 év alattiak személyi jövedelemadó mentessége.

Az alábbi táblázat adatai alapján megfigyelhető, hogy a kisújszállási lakóhellyel rendelkező pályakezdő fiatal álláskeresők száma az elmúlt 6 évben folyamatosan csökkent. Míg 2017-ben 38 főt tartottak nyilván, a nyilvántartott álláskeresők 12,7%-át, addig 2022-ben csupán 29 főt, a nyilvántartott álláskeresők 9,3%-át.

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő állás keresők száma		
Év	Nyilvántartott állás keresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2017	298	38
2018	305	39
2019	331	52
2020	385	44
2021	324	37
2022	310	29

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal



A településen a Foglalkoztatási Osztály munkaerő-piaci programok lebonyolítást végzi. Az **Ifjúsági Garancia Program** segítséget nyújt elhelyezkedésében szolgáltatásokkal, bér jellegű támogatásokkal. Foglalkoztatott részére nyújtott bérköltség támogatásokkal azon belül munkaerő-tapasztalat támogatással is. 2023. évben a fiatalok inaktivitás csökkentésére, a korai munkatapasztalat és munkajövedelem szerzés segítésére a 2013-as években indított „Nyári diákmunka” program ismét meghirdetésre került. Célcsoportjába a 16-25 év között nappali tagozaton tanuló diákok tartoznak. Ebben a programban városunkban 2023. évben 17 fő vett részt.



**f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok**

Az álláskereső foglalkoztatáshoz való hozzáférési esélye érdekében a *legfontosabb szolgáltató* a Foglalkoztatási Osztály. A munkaerőpiaci szolgáltatások nyújtásával a regisztrált álláskereső munkaerő-piaci esélyeinek növelését, foglalkoztatási helyzetük javítását, valamint a foglalkoztatók informálódását kívánja segíteni.

Főbb formái:

- munkaerőpiaci információk nyújtása szolgáltatást kérőknek
- munkaerőpiaci információnyújtás foglalkoztatóknak
- munkáltatói rendezvények
- álláskeresői-, munka- és pályatanácsadás

2023 márciusában TOP\_PLUSZ-3.1.1-21-JN1-2022-0001 azonosítószámú projekt keretében megalakult a *Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Foglalkoztatási Paktum*.

A paktum egyik kiemelt célja a foglalkoztatás ösztönzése, az álláskereső munkához juttatása Jász-Nagykun-Szolnok vármegye teljes területén. Emellett, további célja egy széles körű térségi partnerségen alapuló együttműködés megszervezése és fenntartása a megye foglalkoztatással kapcsolatos problémáinak azonosítása és egy integrált intézkedési stratégia kialakítása érdekében.

Egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások nincsenek, a helyi foglalkoztatási program a közfoglalkoztatás keretében működik.

**g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása**

Az önkormányzat üres álláshely betöltésekor különbséget *nem tesz* sem mélyszegénységre, sem pedig nemzetiségi hovatartozásra vonatkozólag.

**h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén**

Az Ebktv. 21. §-a szerint az egyenlő bánásmód követelményének sérelmét jelenti különösen, ha a munkáltató a munkavállalóval szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést alkalmaz, különösen az alábbi rendelkezések meghatározásakor, valamint azok alkalmazásakor:

- a munkához való hozzájutásban, különösen nyilvános álláshirdetésben, a munkára való felvételben, az alkalmazási feltételekben;

- a foglalkoztatási jogviszony vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesítését megelőző, azt elősegítő eljárással összefüggő rendelkezésben;
- a foglalkoztatási jogviszony vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesítésében és megszüntetésében;
- a munkavégzést megelőzően vagy annak folyamán végzett képzéssel kapcsolatosan;
- a munkafeltételek megállapításában és biztosításában;
- a foglalkoztatási jogviszony vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony alapján járó juttatások, így különösen a munkabér megállapításában és biztosításában;
- a tagsággal vagy részvétellel kapcsolatban a munkavállalók szervezeteiben;
- az előmeneteli rendszerben;
- a kártérítési, illetve a fegyelmi felelősség érvényesítése során, valamint
- a munkavállalók szülői és munkavállalói kötelezettségeinek összehangolását és a gyermek gondozására fordítható idő növelését elősegítő szülői szabadság kérelmezésével, illetve igénybevételeivel összefüggésben.

A településen a **foglalkozási diszkrimináció** – mely elsősorban a munkahelyi felvételnél, az elbocsátásoknál érezteti hatását – **nem jellemző**. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy Kisújszálláson a hátrányos megkülönböztetés nem jelenik meg a foglalkoztatás terén, csupán annyit, hogy ilyen eset nem került nyilvánosságra, ilyen adattal nem rendelkezünk.

A helyi foglalkoztatók, intézmények akadálymentesítésének hiánya valószínűsíti a fogyatékkal élő embertársaink megkülönböztetését. A gyermekek napközbeni felügyeletének jelenlegi lehetősége kismértékben korlátozza a nők foglalkoztatásának javulását (bölcsőde, óvodák nyitvatartási ideje). A romák helyzetét az alacsony iskolai végzettség, a munkavállaláshoz szükséges kompetenciák hiánya, szocializációs hátrányuk, rossz általános egészségi állapotuk és a magasabb gyermekszám mellett a társadalmi előítéletek tovább rontják.

#### **i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei**

Az elmúlt években nagyobb teret kapott az elektronikus ügyintézés, az embereknek egyre többet, egyre sokrétűbben szükséges használniuk az internetet, a különböző online felületeket, ezért nélkülözhetetlen, hogy saját Ügyfélkapuval rendelkezzenek, és azt érdemben használni is tudják. Az általános iskolától kezdődően a gyermekek és fiatalok informatikát is tanulnak, az idősek és középkorúak pályázati forrásból kaptak lehetőséget ismeretek szerzésére, illetve bővítésére.

Az online ügyintézéssel kapcsolatos kompetenciafejlesztésnek nagy szerepe lenne a jövőben, akik ezeket az ismereteket nem szerzik meg, leszakadóvá válhatnak. További programokra és fejlesztésekre lenne szükség szinte minden korcsoportban.

### 3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

2015. március 1-jével jelentősen átalakult a pénzbeli és természetbeni szociális támogatások rendszere. Az ezzel egyidőben bekövetkezett hatáskörváltás alapján jelenleg a járási hivatalok állapítják meg a következő ellátásokat: aktív korúak ellátása, időskorúak járadéka, ápolási díj, közgyógyellátás (alanyi és normatív alapon) és az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság.

Az önkormányzat az egyéb, szociális-, család- és gyermekvédelmet szolgáló ellátásokat **települési támogatás** címen nyújtja, melynek a jogosultsági feltételeit, az ellátások megállapításának, valamint azok kifizetésének, folyósításának szabályait az önkormányzat a szociális és gyermekvédelmi támogatásokról szóló 8/2015. (II.27.) számú rendeletében rögzítette. A rendelet alapján a helyi szociális igényekhez és szükségletekhez igazodóan a következő támogatásokat biztosítja: közszolgáltatások díjának támogatása, méltányossági közgyógyellátás továbbfolyósítása, helyi közlekedés támogatása, (egyszeri segély, időszaki támogatás, rendkívüli segély, temetési segély, rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, rendkívüli egészségügyi támogatás, családtervezési támogatás, segítő eb tartásának támogatása). A köztemetésre vonatkozó szabályokat a szociális törvény tartalmazza, az önkormányzat helyi rendeletében a köztemetés költségeinek megtérítése alóli mentesítés lehetőségét és módját szabályozta. 44/2011. (XI.30.) önkormányzati rendelet szabályozza az első lakáshoz jutók támogatását.

A szociális ellátások ügyszámának alakulása 2022. évben:

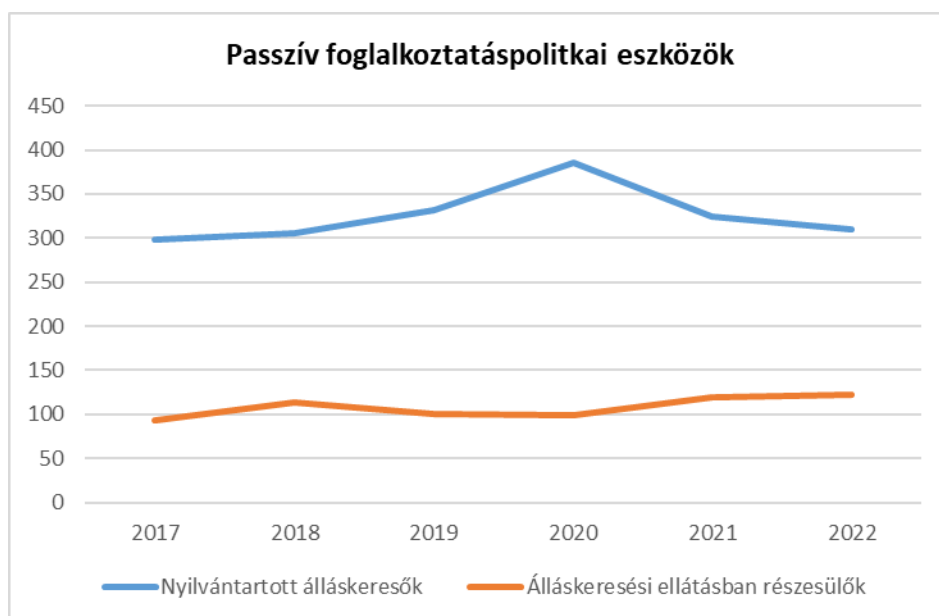
Ellátási forma	Főszámon iktatott ügyirat	Alszámon iktatott ügyirat
közszolgáltatások díjának támogatása	150	406
rendkívüli települési támogatás	51	105
hulladékszállítási díj támogatása	8	15
helyi közlekedési támogatás	0	0
hagyományos ünnephez kapcsolódó élelmiszer támogatás	138	277
köztemetés	7	17
első lakáshoz jutók támogatása	4	12
<b>Összesen</b>	<b>358</b>	<b>832</b>

Forrás: szociális és gyermekvédelmi beszámoló Kisújszállás, 2022.

A munkájukat elvesztők álláskeresői ellátást (álláskeresői járadék, nyugdíj előtti álláskeresői segély) igényelhetnek a Foglalkoztatási Osztályon. Álláskeresői ellátásban 2022. évben a nyilvántartott álláskeresők csupán közel 40%-a részesült, melynek oka elsősorban az ellátás jogosultsági feltételeiben keresendő.

<b>3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.</b>				
<b>Év</b>	<b>Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)</b>		<b>Álláskeresői ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)</b>	
	<b>Fő</b>	<b>15-64 év közötti népesség %-ában</b>	<b>Fő</b>	<b>Nyilvántartottak %-ában</b>
2017	298	4,15%	93	31,21%
2018	305	4,36%	113	37,05%
2019	331	4,75%	100	30,21%
2020	385	5,80%	99	25,71%
2021	324	5,03%	120	37,04%
2022	310	4,98%	122	39,35%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

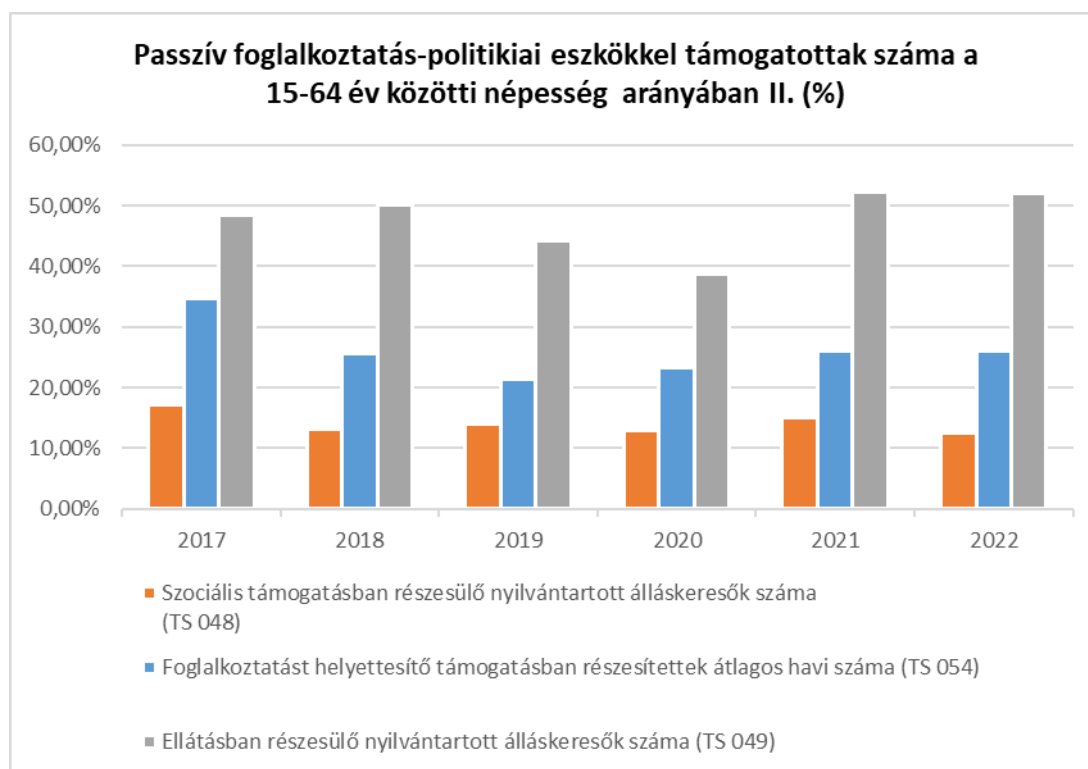


Természetbeni szociális ellátások jelentős része a járási hivatalok hatósági osztályának hatáskörében van, így az alanyi közgyógyellátás, illetve a normatív közgyógyellátás, az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság megállapítása. Ugyanitt igényelhető az aktív korúak ellátása, mely a hátrányos munkaerőpiaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújtott támogatás. Két típusa van: egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás, valamint a foglalkoztatást helyettesítő támogatás.

**3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.**

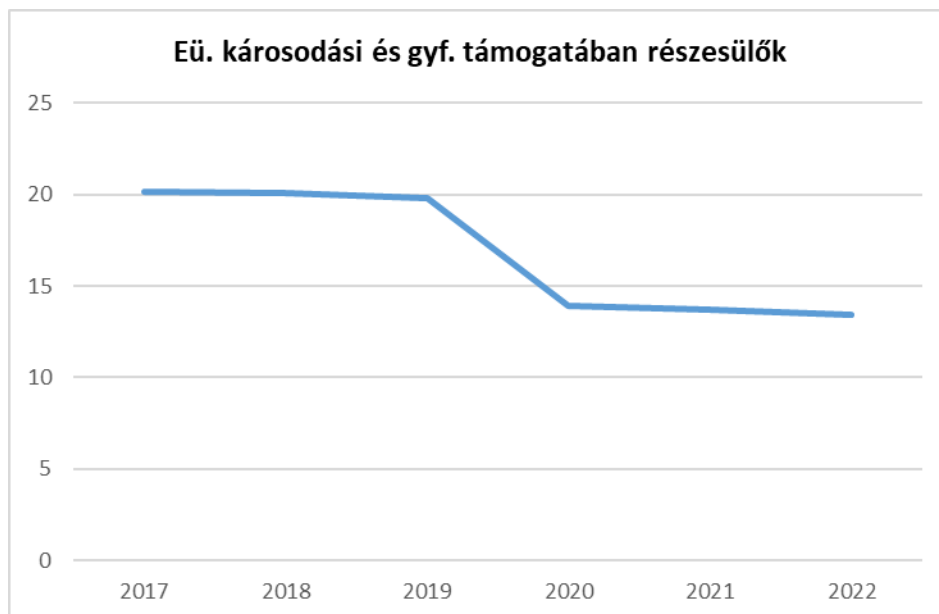
Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2017	51	17,11%	103	34,60%	144	48,32%
2018	40	13,11%	78	25,57%	153	50,16%
2019	46	13,90%	71	21,41%	146	44,11%
2020	50	12,99%	89	23,20%	149	38,70%
2021	49	15,12%	85	26,09%	169	52,16%
2022	39	12,58%	81	25,97%	161	51,94%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal



3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2017	20
2018	20
2019	20
2020	14
2021	14
2022	13

Forrás: TeIR, KSH

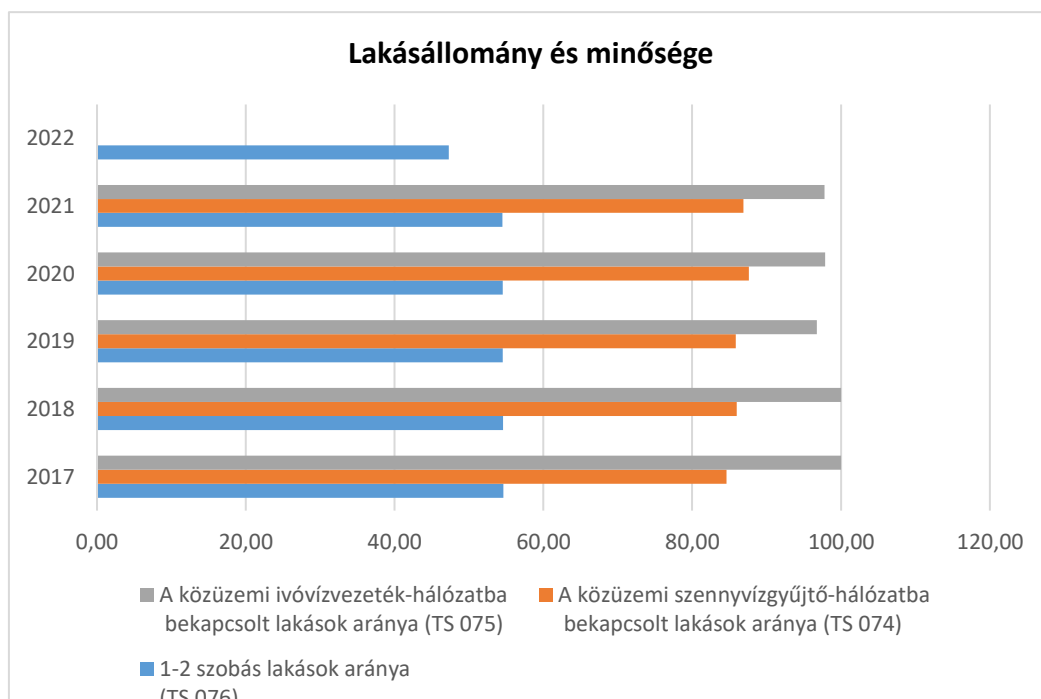


### 3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a **bérlakás-állományt**, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. Emellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány						
Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2017	4718	1	0,21	54,62	84,61	100,00
2018	4718	1	0,21	54,60	85,97	100,00
2019	4724	6	1,27	54,55	85,86	96,74
2020	4725	1	0,21	54,54	87,60	97,86
2021	4729	4	0,85	54,49	86,91	97,78
2022	4656	3	0,64	47,29	n.a	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok



#### a) bérlakás-állomány

A településen 114 db **önkormányzati lakás** található. Az önkormányzati lakáshoz jutás többféle formában történik. A lakások bérbeadásának szabályait a Kisújszállás Város Önkormányzata Képviselő-testületének önkormányzati tulajdonú lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 18/2012. (IV. 25.) önkormányzati rendelete (továbbiakban Lakásrendelet) határozza meg.

A helyi rendeletben az önkormányzati bérlakások több szempont szerint vannak besorolva (komfortfokozat, állapot, valamint a bérbeadás jellege szerint).

A lakbér meghatározása a bérbeadás jellege – szociális, költségelvű bérlet, piaci alapú bérlet – és a lakás állapota, komfortfokozata szerint differenciált mértéke alapján történt.

Az önkormányzati lakásállomány a fent említett szempontok alapján történő megoszlása az alábbiak szerint alakul:

A helyi lakásrendeltben a lakások komfortfokozati besorolásának kritériumait a 1993. évi LXXVIII. a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló törvény határozza meg, amely alapján egy lakás a

- helyiségei (lakóhelyiségek, főzőhelyiségek, egészségügyi helyiségek, közlekedési helyiségek);
- közművesítettsége (villany- és vízellátás, szennyvíz-elvezetés);
- melegvíz-ellátása (táv-, tömb-, egyedi központi, etage melegvíz-ellátás, villanybojler, gáz vízmelegítő);
- és fűtési módja (táv-, egyedi központi vagy etage fűtés)

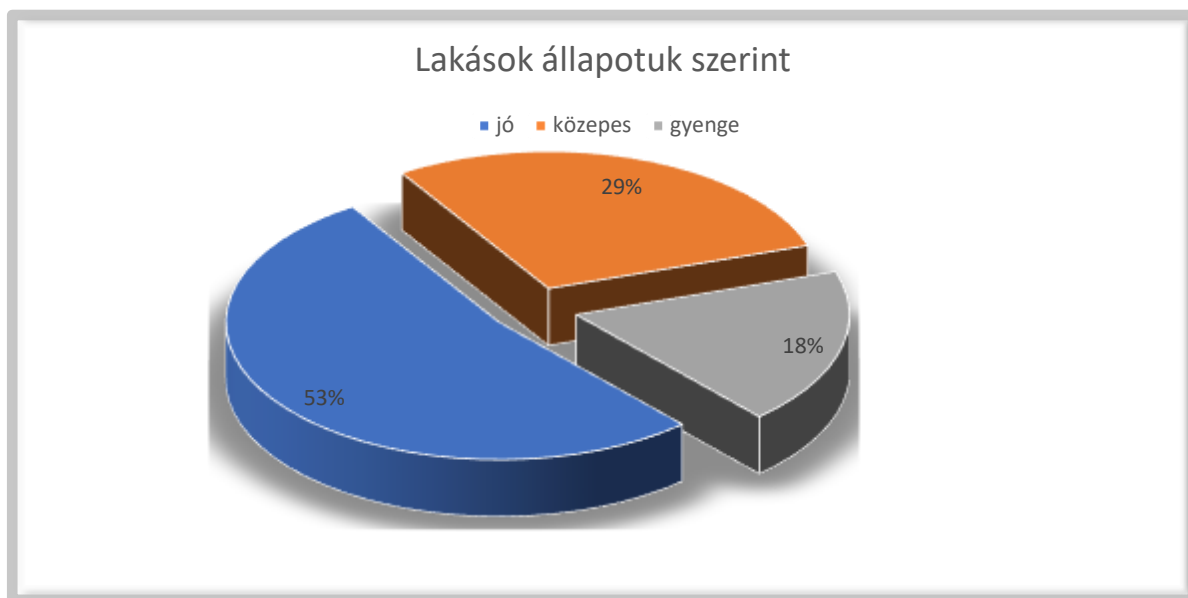
szerint sorolható valamelyik komfortfokozatba (összkomfortos, komfortos, félkomfortos, komfort nélküli).



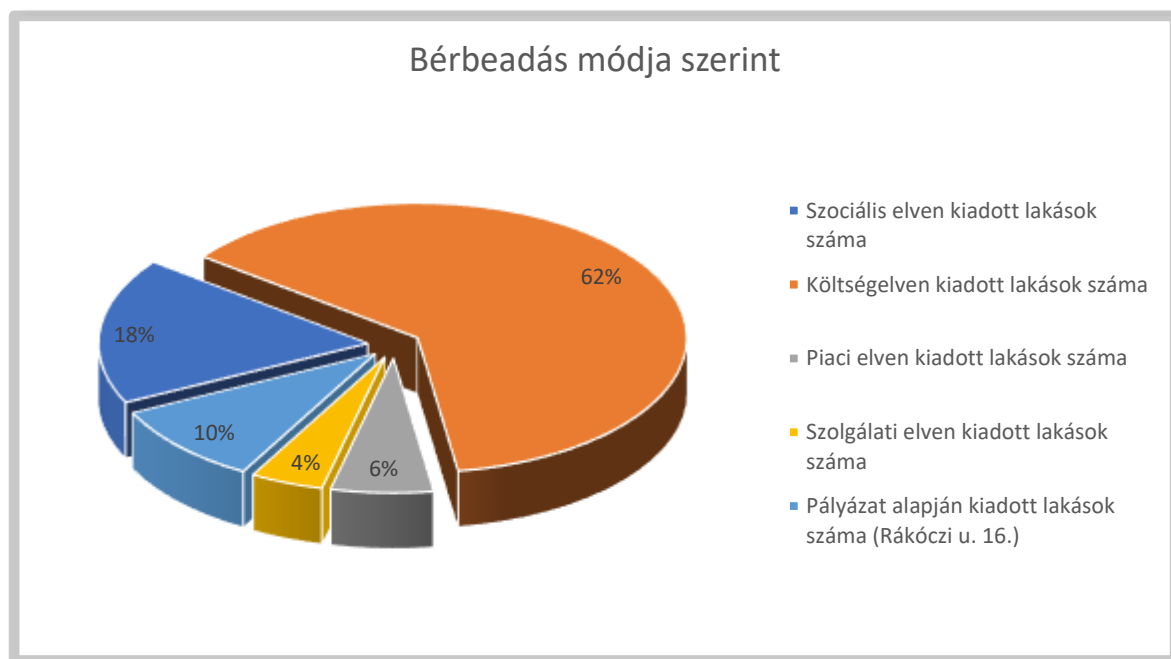


A lakások többsége komfortos, valamint össz- és félkomfortos, de sajnos komfort nélküli lakásban is élnek bérlők.

Az önkormányzati bérlakások általában többlakásos (két-, három-, néglakásos) épületekben helyezkednek el, műszaki állapotuk változó. A lakások alapterülete 10 és 136 m<sup>2</sup> közötti, az átlagos alapterület 46 m<sup>2</sup>.



Az elmúlt években a lakások bérbeadása 1 év határozott időre történik, amely évente hosszabbítható (megújítható a bérleti szerződés). Ennek oka, hogy az 1 évnél hosszabb időtartamra bérbe adott ingatlanok esetében energetikai tanúsítvány készítése szükséges, melyet az épületek energetikai jellemzőinek tanúsításáról szóló 176/2008. (VI. 30.) kormányrendelet szabályoz.



Kisújszállás város bérlakás állományában az utóbbi 5 évben jelentős változás történt.

2019. évben az EFOP-1.2.11-16-2017-00029 azonosítószámú, „Kisújszállás a Te otthonod!” című projekt eredményeként felújításra került a Kisújszállás, Rákóczi u. 16. sz. alatti ingatlan, ahol – a pályázati feltételek betartásával – egyidőben 11 fiatal jut/jutott lakhatáshoz.

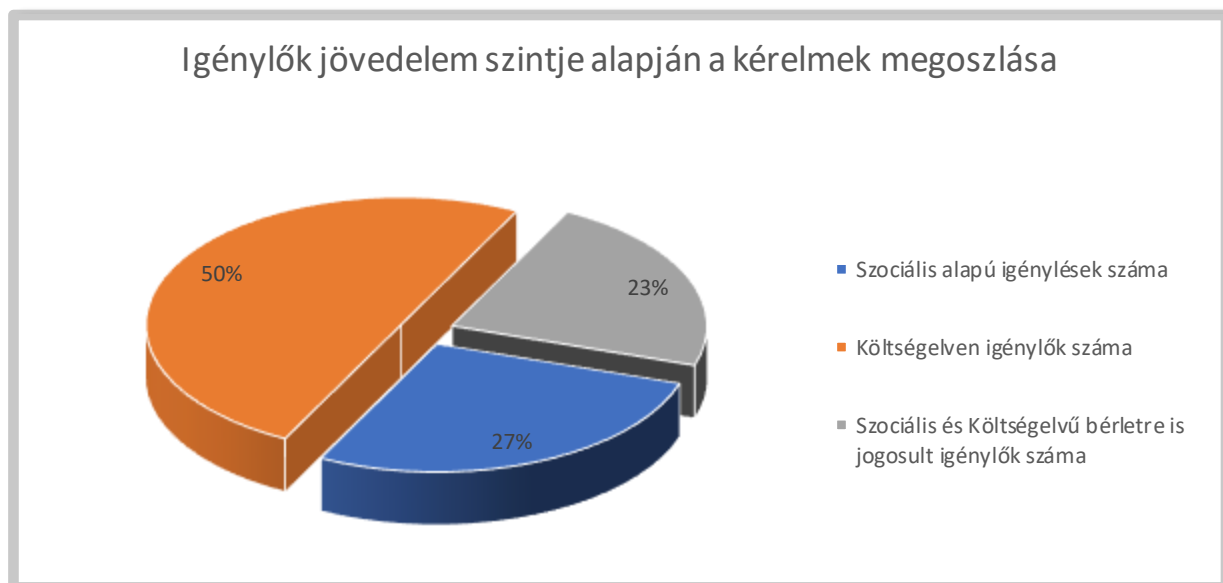
2023. évben a TOP-4.3.1-16-JN1-2020-00009 azonosítószámú, „A szegregátumok felszámolásának elősegítése Kisújszálláson” című projekt keretében 1 önkormányzati bérlakás felújítását, 4 önkormányzati tulajdonú ingatlanon 4 ikerházas szociális bérlakás építését valósítottuk meg.

Az önkormányzat tulajdonában lévő lakásállománynak a kezelésére önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaság került kijelölésre. A Kisújszállási Városgazdálkodási Nonprofit Kft. hivatott az ingatlanok átadását-átvételét intézni, az esetleges karbantartási, felújítási munkákat felügyelni, elvégezni, a lakásbérleti szerződéseket megkötni, a díjakat beszedni. Ezen feladatok elvégzésére és a lakások állapotának megőrzésére, javítására egy úgynevezett „LAJ” (lakásjavítási) keret áll rendelkezésükre, amit tulajdonképpen a beszedett lakbér képez, tehát visszaforgatják teljes egészében a lakásgazdálkodásból származó bevételt a lakások karbantartására.

A nem szociális alapon bérbe adható lakások bérlőkijelöléséről a polgármester dönt, melyről rendszeresen beszámol a képviselő-testületnek mint polgármesteri hatáskörben hozott döntéséről. Természetesen ez esetben is számos feltételnek kell megfelelniük a jelölteknek.

A lakások szinte évek óta teljes kihasználtsággal ki vannak adva. Városunk több részén is nehéz anyagi helyzet uralkodik, sok a munkanélküli és a segélyből élő, akiknek – a jelentkezők magas száma miatt – nem tudunk lakhatást biztosítani. Jelenleg nincs kiadható önkormányzati bérlakás.

A lakásbérleti kérelmet benyújtók köre igen változatos, alacsonyabb és magasabb jövedelemszinttel rendelkezők is adnak be kérelmet.



Tapasztaljuk, hogy a szegénység jellemzője a lakhatással összefüggő hátralékok felhalmozódása, és a lakossági adósságállomány folyamatos újra termelődése.

A bérlakás állomány tekintetében a meglévő lakások felújítása, karbantartása jelenti a fő feladatot.

#### **b) szociális lakhatás**

A településen 2023. évben 20 db **szociális alapon** bérbeadott önkormányzati lakás van.

A Lakásrendelet szabályozza a bérlakások szociális alapon történő bérbeadásának feltételeit. A lakások szociális elven történő bérbeadása esetén a feltételeknek megfelelő igénylők között a rendeletünkben meghatározott pontrendszer alkalmazásával sorrendet kell felállítani, és a bérlő kijelöléséről a szociális feladatok ellátásában részvevő bizottság dönt.

A szociális helyzet alapján történő bérbeadás esetén pályázati felhívás tartalma alapján a bérleti szerződést határozott időre legfeljebb 5 évre lehet megkötni.

Tekintettel a bérleti, valamint a közüzemi díj hátralékok felhalmozódására, az utóbbi években már több alkalommal kellett pert indítanunk, és sor került végrehajtó közreműködésére is a lakás elhagyására kötelezés végrehajtás során.

Kisújszállás Város Önkormányzata bérlakás állományának jelentős hányada szociális rászorultság alapján lakott, viszont a szociális alapon bérlakást igénylők száma is évek óta nagy.

#### **c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok**

Nincs tudomásunk a településen lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanokról.

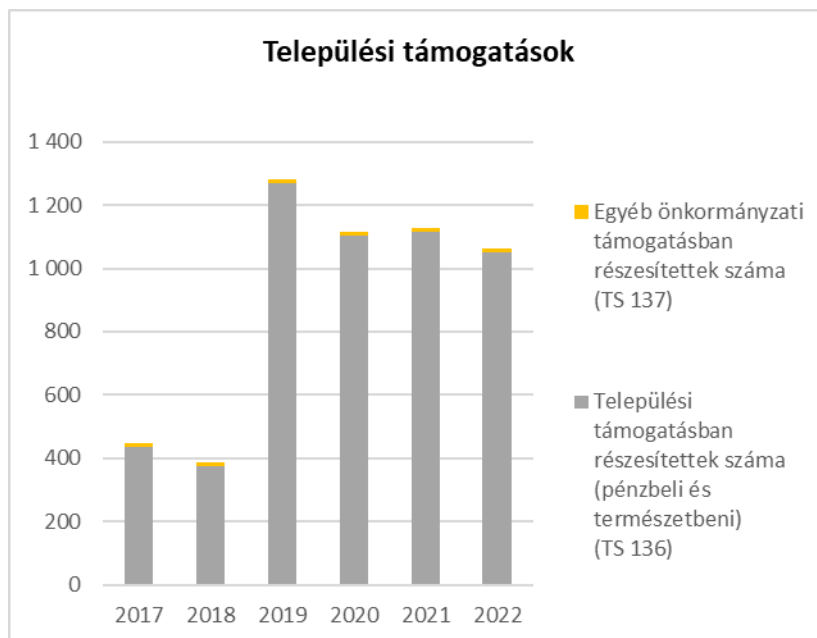
#### **e) lakhatást segítő támogatások**

A szociális és gyermekvédelmi támogatásokról szóló 8/2015. (II.27.) önkormányzati rendeletet alapján rendkívüli települési támogatásban az a személy részesíthető, aki önmaga, illetve családja létfenntartásról más módon nem tud gondoskodni, létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, vagy az alkalmanként jelentkező többletkiadások miatt anyagi segítségre szorul. A települési támogatás iránti kérelmeket a Kisújszállási Polgármesteri Hivatal Igazgatási Osztályára lehet írásban benyújtani.

Az egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek oszlop a Bursa Hungarica támogatásban részesítettek számát mutatja.

3.4.3.a számú táblázat - Települési támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2017	436	10
2018	375	10
2019	1 271	11
2020	1 105	12
2021	1 116	12
2022	1 052	12

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok



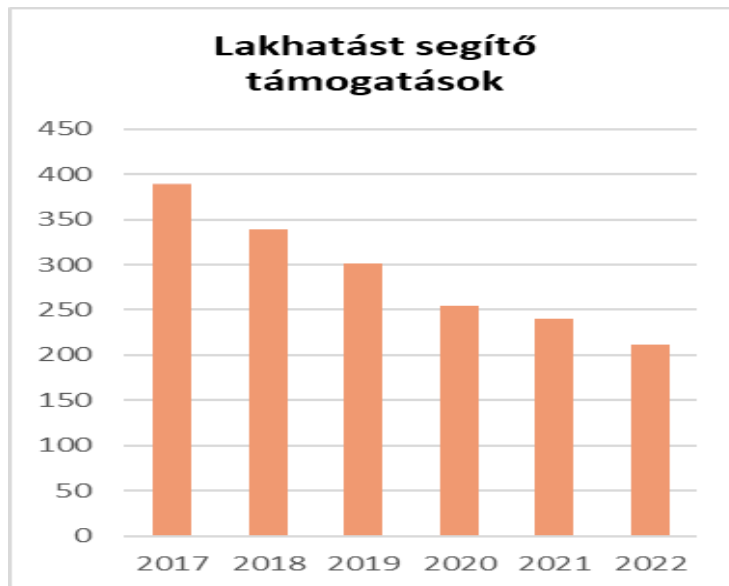
2019. évtől jelentősen megnőtt a települési támogatásban részesítettek száma, melynek oka a hagyományos ünnepekhez kapcsolódóan *természetben nyújtott élelmiszer támogatás*: 2019-ben 942 élelmiszercsomag, 2020-ban 804, 2021-ben 832, 2022-ben 805.

A **rendelet alapján** önkormányzatunk a szociálisan rászoruló háztartások részére „közzolgáltatások díjának támogatása” összefoglaló néven támogatást nyújt a lakásfenntartáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások, illetve a hulladékszállítási díj megfizetéséhez.

A települési támogatásban részesítettek számából a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez nyújtott támogatásban részesülők számát mutatja be az alábbi táblázat.

<b>3.4.3.b számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások</b>	
<b>Év</b>	<b>Lakhatást segítő támogatások</b>
	<b>Fő</b>
2017	388
2018	339
2019	301
2020	254
2021	240
2022	212

Forrás: önkormányzati adatok



A jogosultsági feltételek évek óta változatlanok, ezért egyre kevesebben tudják igénybe venni a települési támogatásokat.

Első lakáshoz jutók támogatásában 2017. évben 10 fő, 2018. évben 6 fő, 2019. évben 7 fő, 2020. évben 9 fő, 2021. évben 11 fő, 2022. évben 3 fő részesült.

### **f) eladósodottság**

Az eladósodottság mértékét illetően nincsenek adataink, csupán becsléseket tehetünk. Általánosságban elmondható, hogy a lakhatás, a lakásfenntartással kapcsolatos rendszeres kiadások viselése, illetve a lakáscélú hiteltörlesztése nagy terhet jelent különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elvesztő, vagy alacsony jövedelmű, idős vagy több gyermekes családoknak számára.

### **g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása**

Kisújszállás közigazgatási területén 2 **külterületi lakott terület** található. A területszervezési eljárásról szóló 321/2012. Korm. rendelet alapján elkülönült településrész: Csorba és Márialaka.

Csorba a belterülettől 15 kilométerre délnyugatra található. Egy állami gazdaság működéséhez kapcsolódóan jött létre. A 2011-es népszámláláskor 59 fő lakosa volt. Az ott élők a vizet és az elektromos áramot a Törökszentmiklósi Mezőgazdasági Zrt. tehenészeti telepéről kapják, ingatlanjaikat a cég magánterületén keresztül tudják megközelíteni, amelyre átjárási szolgalmi joguk sincs bejegyezve. A mezőgazdasági Zrt. jelezte önkormányzatunknak, hogy 2020. augusztus és október között a tehenészet beszüntetni működését, így az ott lakók ivóvíz és áramellátása megszűnik. Ez szerencsére a mai napig nem következett be. Naponta kétszer jár ki busz, amelyet a busztársaság a rossz útviszonyok miatt már többször meg akart szüntetni. Személyautóval Kenderes, Fegyvernek, Örményes településeken keresztül lehet eljutni biztonságosan, de hozzá kell tenni, hogy a településrészen élő lakosság elenyésző százaléka rendelkezik saját gépjárművel. A csorbai lakosok nehezen férnek hozzá a közszolgáltatásokhoz, szolgáltatásokhoz, a munkaerőpiachoz és a kereskedelemhez is. A hulladék közszolgáltatást konténeres formában biztosítja az önkormányzat térítésmentesen a lakosság részére.

A belterülettől mintegy 14 km-re délkeletre található Márialaka. A 2011-es népszámláláskor 47 fő lakosa volt. Az út, járda és a közvilágítás az önkormányzaté, az áramot itt az EON szolgáltatja. Ivóvize alkalmatlan emberi fogyasztásra, ezért az illetékes hatóság az ott élők ivóvíz-minőségű vízzel történő ellátására kötelezte az önkormányzatot. A terület a Kisújszállás-Dévaványa közlekedési út mellett fekszik. Az út Kisújszállás és Márialaka közötti szakasza (egészen Ecsegfalváig) az egyik legrosszabb útszakasz Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében.

Az önkormányzat elkötelezett abban, hogy Csorbán és Márialakán élők számára biztosítsa a megfelelő színvonalú élet- és lakhatási körülményeket, melyhez folyamatosan keresi a pályázati forrást.

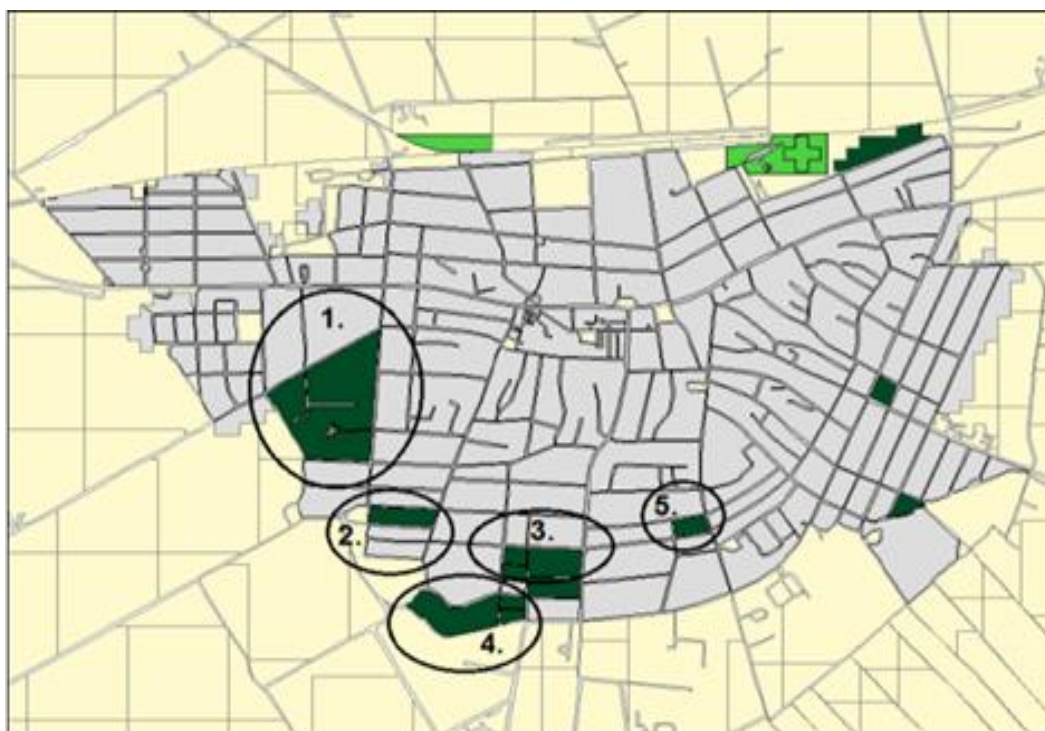
2023-ban részsikert értünk el, amikor TOP-4.3.1-16-JN1-2020-00009 azonosítószámú, „A szegregátumok felszámolásának elősegítése Kisújszálláson” című projekt keretében a város belterületén megépült önkormányzati bérházakba 6 család költözött be Csorbáról.

### 3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

A KSH által adott adatszolgáltatás a **2011-es népszámlálási adatokat** apró lakótömbökre vonatkozóan is elemezte, a **2022. évi népszámlálási adatok erre vonatkozóan még nem állnak rendelkezésre.**

A Központi Statisztikai Hivatal által végzett népszámlálás adatai alapján azokat a területeket nevezzük szegregátumoknak, ahol az aktív korú népességben belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők, valamint a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya magasabb, mint 50 % (mindkét mutató esetében). Azok a területek, ahol a lakosok számának 40%-a a fent említett mutatók szerint alacsony státuszú, veszélyeztetett területek.

A belterületen lévő 5 szegregátum elhelyezkedését az alábbi térkép mutatja be:



- a) a telep, /szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, a közösségi közlekedés, és a munkába jutás egyéb lehetőségei, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői)

Mutató neve	Kisújszállás összesen	1. szegregátum (Csorbai út- Téglagyár u- Kigyó u. - földút)	2. szegregátum (Jókai u. - Petőfi u.- Gilányi u. - Téglagyár u.)	3. szegregátum (Bajcsy - Zs. u. - Kossuth L. u. - Váci M. u. - Lomb u. - Hársfa u. - Gaál K. u.)	4. szegregátum (Óváros telep - Rózsá u. - Lomb u. - Tulipán u. - földút)	5. szegregátum (Győru u. - Vásár u. - Ady E. u. - Rövid u.)	Csorba
Lakónépesség száma	11397	175	64	90	79	71	59
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	15,1	10,3	15,6	25,6	29,6	25,4	13,6
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	60,5	25,7	71,9	66,7	57,0	62,0	76,3
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	24,4	64,0	12,5	7,8	13,9	12,7	10,2
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	16,7	62,2	43,5	48,3	60,0	45,5	46,7
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	11,9	2,0	5,1	4,8	0,0	5,0	0,0
Lakásállomány (db)	4728	12	22	21	20	16	22
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	14,4	16,7	9,1	23,8	30,0	31,3	40,9
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	44,2	84,4	65,2	66,7	80,0	72,7	71,1
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	12,3	53,3	37,0	40,0	57,8	38,6	33,3
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen	51,7	14,5	33,3	32,8	18,0	27,3	28,9
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	43,4	53,3	52,2	48,3	68,0	59,1	60,0
Állandó népesség szám - mutató a település egésze állítható elő, szegregátumokra nem	11739						
Alacsony presztizsú foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	44,1	87,5	50,0	55,0	88,9	66,7	100,0
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	58,3	94,9	56,3	65,6	70,9	66,2	57,6
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	15,8	11,1	42,9	35,5	60,9	50,0	48,0
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	8,8	11,1	32,1	16,1	43,5	20,8	36,0
A komfort nélküli, félkomfortos és szükség-lakások aránya a lakott lakásokon belül	12,9	16,7	9,5	23,8	31,6	31,3	40,0
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	8,5	16,7	14,3	4,8	21,1	0,0	50,0

Forrás: KSH 2011-es népszámlálási adatok, IVS

Kisújszállás méretéből adódóan az **5 szegregátum** a helyközi buszokat fogadó buszpályaudvartól, a vasútállomástól és a szociális, gyermekjóléti, egészségügyi, oktatási, közművelődési, kereskedelmi, banki és egyéb szolgáltatásokat koncentráló városközponttól 1 – 2,5 km-re található. A helyi buszjárat napközben rendszeres kapcsolatot biztosít ezen városrész és a városközpont között, de ez a távolság autóval, kerékpárral és gyalogosan is kényelmesen megtehető a kielégítő úthálózatnak köszönhetően. A szegregátumban élők közszolgáltatásokhoz hozzáférése, megközelíthetősége a fentiek alapján jó. A szegregátumokban kiépült infrastruktúra található: szilárd burkolatú utak, járdahálózat, közvilágítás, földgáz, elektromos áram, telekommunikáció, belvízelvezető rendszer.



Csorba Kisújszállástól délnyugatra helyezkedik el, mintegy 13 km-re a város belterületi határától. Megközelítése autóval, helyközi járatú autóbusszal lehetséges, azonban az oda vezető – állami tulajdonú – út rendkívül rossz állapotú, és a családok rendkívül rossz anyagi helyzete miatt nincs saját gépjárművük. A helyközi autóbusszjáratot szervező közlekedési cég az elmúlt években a körülményekre való hivatkozással több alkalommal is kilátásba helyezte a járat megszűnését, de minden esetben sikerült a tárgyalásokat úgy alakítani az önkormányzatnak, hogy ettől a szándékától – ha ideiglenesen is, de – elállt a cég, és a járatok számát csak kis mértékben csökkentette.

**b) a telepen, /szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói: életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya**

Mutató neve	Kisújszállás összesen	1. szegregátum (Csorbai út- Téglagyár u- Kígyó u. - földút)	2. szegregátum (Jókai u. - Petőfi u.- Gálányi u. - Téglagyár u.)	3. szegregátum (Bajcsy - Zs. u. - Kossuth L. u. - Váci M. u. - Lomb u. - Hársfa u. - Gaál K. u.)	4. szegregátum (Óváros telep - Rózsa u. - Lomb u. - Tulipán u. - földút)	5. szegregátum (Győru u. - Vásár u. - Ady E. u. - Rövid u.)	Csorba
Lakónépesség száma	11397	175	64	90	79	71	59
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	15,1	10,3	15,6	25,6	29,6	25,4	13,6
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	60,5	25,7	71,9	66,7	57,0	62,0	76,3
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	24,4	64,0	12,5	7,8	13,9	12,7	10,2
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	16,7	62,2	43,5	48,3	60,0	45,5	46,7
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	11,9	2,0	5,1	4,8	0,0	5,0	0,0
Lakásállomány (db)	4728	12	22	21	20	16	22
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	14,4	16,7	9,1	23,8	30,0	31,3	40,9
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	44,2	84,4	65,2	66,7	80,0	72,7	71,1
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	12,3	53,3	37,0	40,0	57,8	38,6	33,3
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen	51,7	14,5	33,3	32,8	18,0	27,3	28,9
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	43,4	53,3	52,2	48,3	68,0	59,1	60,0
Állandó népesség szám - mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	11739						
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	44,1	87,5	50,0	55,0	88,9	66,7	100,0
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	58,3	94,9	56,3	65,6	70,9	66,2	57,6
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	15,8	11,1	42,9	35,5	60,9	50,0	48,0
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	8,8	11,1	32,1	16,1	43,5	20,8	36,0
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	12,9	16,7	9,5	23,8	31,6	31,3	40,0
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	8,5	16,7	14,3	4,8	21,1	0,0	50,0

### **c) a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai**

A 2011. évi népszámlálás óta a telepen, szegregátumokban élők száma, összetétele **jelentős változáson ment keresztül** a népességmozgással, születésekkel és halálozásokkal összefüggésben. Látványos változás, hogy az Óváros telepen sok házat lebontottak, az ott lakók a város különböző területére költöztek, illetve a Csorbáról beköltözők száma is számottevő. Várható, hogy a 2022. évi népszámlálás adatai alapján más területek kerülnek szegregátumként kijelölésre.

### **3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés**

Elsőként kiemeljük az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvényt, mely előírja, hogy a települési önkormányzat az **egészségügyi alapellátás** körében gondoskodik:

- a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- a fogorvosi alapellátásról,
- az alapellátáshoz kapcsolódó fogorvosi ügyeleti ellátásról,
- a védőnői ellátásról (2023. június 30-ig),
- az iskola-egészségügyi ellátásról.

A praxiskezelő települési önkormányzat képviselő-testülete bevonásával megállapítja és kialakítja az egészségügyi alapellátások körzeteit., A praxiskezelő több településre is kiterjedő ellátás esetén kijelöli a körzet székhelyét, és biztosítja a tulajdonában vagy használatában levő járóbeteg-szakellátást, illetőleg fekvőbeteg-szakellátást nyújtó egészségügyi intézmények működését.

Az egészségügyi törvény módosításával kezdetét vette az alapellátás átalakítása, amely a **védőnői hálózatot** is érinti, mivel 2023. július 1-jén lépett életbe az a törvénymódosítás, amelynek értelmében a védőnők nem az önkormányzatok, hanem a megyei irányító kórház alkalmazottai lesznek. A hungarikumnak számító magyar védőnői rendszerben tehát az eddigi 2600 munkáltató helyett csak 23 lett. Az iskolai védőnők (mintegy 890 fő) 2024. január 1-jétől kerülnek át a megyei intézményekhez.

Az átalakítás célja az egységes védőnői rendszer kialakítása. A Belügyminisztérium szerint a változással megerősödik a szolgálat.

#### **a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés**

Az egyenlő bánásmódhoz való jog magában foglalja különösen az azonos egészségügyi intézmények használatának, az ugyanolyan színvonalú és hatékony, illetőleg nem magasabb kockázattal járó gyógykezelésben, valamint betegségmegelőző programokban (szűrővizsgálatokban) való részvétel jogát.

Az egészségügyi ellátás színvonalasan biztosított az alapellátás körébe tartozó települési önkormányzati feladatok tekintetében, és az orvosok számának köszönhetően nincs ellátatlan beteg a városban:

- 6 felnőtt háziorvosi körzet,
- 1 gyermekorvosi körzet,
- 2 vegyes fogorvosi körzet, akik ellátják az iskolafogászati feladatokat is,
- 1 iskolavédőnő,
- 5 iskola-egészségügyi körzet.

A védőnői szolgálatot 2023. július 1-től az Országos Kórházi Főigazgatóság, a központi háziorvosi ügyeleti ellátást 2023. szeptember 1-től az Országos Mentőszolgálat működteti.

A háziorvosi egészségügyi statisztikák alapján megállapítható, hogy az ún. belgyógyászati betegségek fordulnak elő leggyakrabban (magas vérnyomás, különböző szívbetegségek, anyagcsere-kórképek, cukorbetegség, rosszindulatú daganatok). A gyermekek esetében a csont-izomrendszer és kötőszöveti betegségei, az asztma, az egyes bőrbetegségek és a mentális- és viselkedési zavarok fordulnak elő leggyakrabban.

A településen két gyógyszertár működik, amelyek hétköznapi és szombat délelőttönként elérhetőek.

Kisújszállás Város Önkormányzata a következő szakellátásokat tartja fenn 2023. október 27-én:

belgyógyászat, szülészeti-nőgyógyászat, szemészet, orvosi laboratóriumi diagnosztika, teljes körű radiológiai ultrahang diagnosztika, fizioterápia járóbeteg szakrendelések, ortopédia, és fürdőgyógyászati ellátások (fizikoterápia – asszisztensi tevékenység, magneto-, fototerápia, hidroterápia, balneoterápia, termoterápia, gyógymasszázs, gyógytorna, víz alatti gyógytorna.)

A fizioterápia és a fürdőgyógyászati ellátások rehabilitációs ellátási körbe tartoznak, amelyhez a teljes lakosság hozzáfér.

A városban nem elérhető rehabilitációs ellátások Karcagon (20 km), Szolnokon (50 km) és Debrecenben (80 km) érhetőek el a lakosság számára, jó közösségi közlekedési feltételek mellett.

Karcagon, a közel 20 kilométerre található Kátai Gábor Kórházban sokféle járóbeteg-szakrendelés található, több szakmában kórházi osztály és sürgősségi osztály is elérhető. A kisújszállásiaknak a járóbeteg szakrendeléseket Kisújszálláson, Karcagon a Kátai Gábor Kórház szakrendelőjében és Szolnokon a Hetényi Géza Kórház és Rendelőintézetben kell igénybe vennie. Azonban a fekvőbeteg ellátás az új regionális felosztás alapján Karcagon a Kátai Gábor Kórházban, illetve a Debreceni Egyetem Orvos- és Egészségtudományi Centrumában vehető igénybe. További jelentős változás, hogy megtörtént a kórházak és hozzájuk tartozó járóbeteg-szakrendelések államosítása, így ma már az egészségügyi ellátás nagy része az állam közvetlen irányítása alatt áll, körülbelül a járóbeteg-szakrendelések 30%-a van jelenleg önkormányzati kézben.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás						
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziiorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziiorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiók-gyógyszertárak száma (TS 110)	Közfogyóellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2017	0	6	1	2	388	82,94
2018	0	6	1	2	285	76,47
2019	0	6	1	2	351	46,68
2020	0	6	1	2	347	41,45
2021	0	6	1	2	376	39,74
2022	0	6	1	2	248	31,72

Forrás: TeIR, KSH Tstar

**b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés**

A népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez való hozzáférés a lakosság számára **biztosított**.

A kora gyermekkori kötelező szűrésekről a családok a védőnői és/vagy gyermekorvosi szolgálaton keresztül kaphatnak tájékoztatást. Az ezeken való részvétel kötelező. Ennek elmulasztása esetén a védőnő tesz meg a szükséges intézkedéseket.

Fogászati szűrést az iskola-egészségügyi feladatok közt a vegyes fogorvosi praxisok orvosai végzik az oktatási intézményekkel történt megállapodások alapján. Az iskolafogászati rendelésen szinte minden tanuló megjelenik szűrővizsgálaton.

A felnőtteknek szóló népegészségügyi szűrőprogramok eseti jellegűek és önkéntesen vehetők igénybe. A tüdőszűrésre minden évben kitelepülnek a megyei kórház szakemberei, hogy a lakosság könnyebben hozzáférjen a szűréshez. Az önkormányzat közművelődési intézménye a helyiséget, higiénés készleteket, takarítást biztosítja. Az egyes betegségek által veszélyeztetett korosztályok, nemek számára ajánlott szűrővizsgálatokról egészségügyi felhívásokban tájékoztatják a lakosságot, de a részvétel csak ajánlott. Az ezeken való részvételtől adatok nem állnak rendelkezésre

### **c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés**

Fejlesztő és rehabilitációs ellátásokat a lakosok meghatározott egészségügyi állapotukra tekintettel a helyben, vagy a vármegye-székhelyen veheti igénybe.

A gyermekek logopédiai fejlesztése az óvodában és iskolában fejlesztő gyógypedagógussal történik.

Rehabilitációs ellátást a Kisújszállási Kumánia Gyógyfürdő Kft. biztosít, mely a reumatológiai szakrendeléssel együttműködésben fizioterápiát és gyógytornát biztosít az érintettek számára.

A Kisújszállási Térségi Szociális Otthon és Alapszolgáltatási Központ biztosítja az állampolgárok számára a pszichiátriai és szenvedélybetegek nappali ellátását, amelynek ellátási területe Berekfürdő, Karcag, Kenderes, Kisújszállás és Kunmadaras települések közigazgatási területe.

Személyes gondoskodás körébe tartozó szakosított – fejlesztő és rehabilitációs – ellátásokat nyújtó intézmény (fogynemű, pszichiátriai vagy szenvedélybetegek ápolását, gondozását nyújtó intézmény, rehabilitációs intézmény, lakóotthon, átmenti elhelyezést nyújtó intézmény és egyéb speciális ellátást nyújtó intézmény) a településen nincs. Az ilyen típusú ellátást a megye más településén vehetik/veszik igénybe a településen élők. E szolgáltatások igényléséhez nyújt segítséget a Családsegítő és Gyermekjótéti Szolgálat.

### **d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése**

A közétkeztetés biztosítása keretében az étrendtervezésre a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás egészségügyi előírásokról szóló 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendeletben meghatározott szabályok az irányadók. Az óvodákban, az általános és középiskolákban az egyházi fenntartó vásárolt szolgáltatás keretében, a bölcsőde saját konyhája útján biztosítja a közétkeztetést, melyben az anyagi lehetőségeknek megfelelően változatos, vitaminban, mikro-, makro tápanyagokban, ásványi anyagokban és rostokban gazdag étkezéseket kínál. Mindez azért is fontos, mert a tartósan rossz anyagi helyzetben lévő családokból származó gyermekek számára az elsődleges tápanyagforrást a közétkeztetés jelenti. Kiemelt fontosságú tehát, hogy számukra az egészséges étrend biztosítva legyen. A minőségi és mennyiségi ellenőrzés folyamatos. Az étkezést biztosító szolgáltató a speciális, illetve diétás étrendet igénylő gyermekek részére is biztosítja a megfelelő étkeztetést.

A rászoruló gyermekek számára az ingyenes szünidei gyermekétkeztetés lehetősége is biztosítva van városunkban.

A gyermekétkeztetés és szociális étkeztetés intézményi térítési díját az önkormányzat rendeletben szabályozza.

#### **e) sportprogramokhoz való hozzáférés**

Az önkormányzati sporttevékenység magában foglalja a testnevelés és sportkultúra valamennyi formáját, a gyermekek és felnőttek testkulturális, rekreációs és szabadidős tevékenységétől, rendszeres testmozgásától a technikai és szellemi sportokon át a versenysportig, beleértve a testnevelés, testedzés és az egészségmegőrzés minden kapcsolódó területét. A megújult Porcsalmi Lajos Sporttelep, a kültéri fitness park és futókör, a műfüves focipálya, az extrém sport-pálya, a súlyemelő terem, az intézmények tornatermei megfelelően szolgálják a testnevelés és szabadidősport ügyét (edzések, kiegészítő foglalkozások), valamint 3 sportegyesület várja az érdeklődőket. A sportegyesületek, közoktatási intézmények szervezik és bonyolítják a legnagyobb tömeget megmozgató szabadidősport eseményeket (terem- és kispályás labdarúgó bajnokság, asztalitenisz, kosárlabda tornák, Ligeti Sportfesztivál, sportnapok stb.). Az önkormányzat, felismerve azt, hogy az egészségfejlesztés, a prevenció kiemelt fontosságú eleme az aktív életmóddal együtt járó rendszeres testmozgás, minden évben kiemelten támogatja – 2023-ban 30.196.000 Ft – a város sportéletét.

#### **f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés**

A személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz a Karcagi Többcélú Kistérségi Társulás Kisújszállási Térségi Szociális Otthon és Alapszolgáltatási Központ biztosítja az állampolgárok számára az egyenlő esélyű hozzáférést. Az egyes telephelyeken a preventív rendszerszemléletű szociális munka keretében komplex segítséget nyújtanak az állampolgárok önálló életvitelének és készségének megőrzéséhez, erősítéséhez. Ide sorolható: a szociális étkeztetés, a házi segítségnyújtás, idősek nappali ellátása, családsegítés, gyermekjóléti szolgáltatás, bölcsőde, és az idősek bentlakásos ápoló, gondozó otthona. Továbbá pszichiátriai és szenvedélybetegek nappali ellátása, amelynek ellátási területe Berekfürdő, Karcag, Kenderes, Kisújszállás és Kunmadaras települések közigazgatási területe. A szociális ellátások és a szolgáltatások összehangoltan, koordináltan működnek, nagymértékben lefedik a szociális szükségleteket.

#### **g) drogprevenciós szolgáltatások**

Drogprevenciós tevékenységet elsősorban a Karcagi Rendőrkapitányság lát el városunkban. Az általános iskolák felső tagozatosainak, a középiskola tanulóinak tartott előadásokon kiemelten esik szó a kiskorú bűnelkövetésről, annak jogi következményeiről, valamint az áldozattá válásról, illetve a kábítószerrel kapcsolatos bűnelkövetés következményéről.

#### **h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor**

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény ad tájékoztatást többek között a hátrányos megkülönböztetésről, a zaklatás, jogellenes elkülönítés és megtorlás eseteiről, valamint az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt indított eljárásokról. A törvény 12., 14. §-a szerint az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt igények a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvényben, valamint külön jogszabályokban meghatározott eljárások során – így különösen személyiségi jogi per, munkaügyi per, fogyasztóvédelmi, munkaügyi vagy szabálysértési eljárása során – érvényesíthetők.

Az önkormányzati intézmények az ügyintézés és a foglalkoztatás során is *megelőzik és megakadályozzák* a hátrányos megkülönböztetést, minden megtesznek az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosítása érdekében. Az önkormányzattal szemben a közszolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt szankció megállapítására *nem került sor*.

#### **i) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül**

Míg az egyenlő bánásmódhoz való jog mindenkit megillet, addig az esélyegyenlőség biztosítása a jogalkotó részéről külön intézkedések, jogszabályi rendelkezések megtételét követeli meg. Ezeket nevezzük általában pozitív intézkedéseknek.

Az Ebktv. 11. § (1) bekezdés a) pontja szerint az előnyben részesítés: nem jelenti az egyenlő bánásmód követelményének megsértését az a rendelkezés, amely egy kifejezetten megjelölt társadalmi csoport tárgyilagos értékelésen alapuló esélyegyenlőtlenségének felszámolására irányul, ha az törvényen vagy törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeleten, illetve kollektív szerződésen alapul, és határozott időre vagy határozott feltétel bekövetkeztéig szól.

Az esélyegyenlőségi célcsoportokat célzó ellátások általában véve is pozitív intézkedésekkel segítik a rászorulókat, a pozitív megkülönböztetést szükség esetén az eljárások, illetve a szolgáltatások nyújtása során érvényesíti az önkormányzat, illetve a szolgáltató intézmény annak érdekében, hogy a leghátrányosabb helyzetben lévőköt kompenzálja, esélyegyenlőségüket biztosítsa.

Az alábbi táblázat adatai azért üresek, mert Kisújszállás Város Önkormányzata népkonyha szolgáltatást nem nyújt.

3.6.2. Népkonyha	
Év	Népkonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0
2022	0

Forrás: Önkormányzati adat

### 3.7 Községi viszonyok, helyi közélet bemutatása

A települések jövője kialakításában ***létfontosságú szerepe van a kultúrának***. A települési közösségekben megvalósuló társadalmi integráció és szociális kohézió közege maga a helyi kultúra. A kultúrának kitüntetett helye, szerepe van az esélyegyenlőség elősegítésében, és az esélyegyenlőtlenségek csökkentésében.

Az önkormányzat gondot fordít arra, hogy az állampolgárokat, a városban levő „szellemi tőkét” bevonja Kisújszállás társadalmi életébe, a programok előkészítésébe.

#### a) közösségi élet színterei, fórumai

Kisújszálláson a lakossági kezdeményezések megvalósításához a közösségi élet színtereit egyrészt az önkormányzat biztosítja kötelező feladatként, közművelődési intézményen keresztül. Ugyanakkor a városban működő civil közösségek is működtetnek közösségi színtereket, színházakat. A civil közösségi színterek működtetéséhez az önkormányzat pénzügyi támogatást biztosít. Az önkormányzat által biztosított közösségi színtereket a Kisújszállási Művelődési Központ és Könyvtár üzemelteti, az alábbi helyszíneket biztosítva a civil eseményekhez: Vigadó Kulturális Központ, Művelődési ház, Nagykun Klub, Néprajzi Kiállítóterem, Tájház, Papi Lajos Alkotóház, Bocskai-ház, Galéria Könyvtár. A helyszínek többfunkciós jellegükből adódóan kisebb-nagyobb lakossági kezdeményezéseknek biztosítják a megfelelő körülményeket, ill. a civil programokat segítő közművelődési szakembereket. A civil közösségek az alábbi színtereket működtetik önállóan a településen: Piculás Civil Ház, '48-as Olvasóköri, a Nagykun Nádor Huszárbandérium tanyája. A zárt terek mellett jelentősek a közterületi önkormányzati és civil rendezvények is (Kun Viadal, Bagaméri Családi Fesztivál, Városnapok rendezvénysorozat, Időutazás a gémeskút körül, Szüreti felvonulás, Kivilágos Kivirradtig Fesztivál).



A rekreációs célú szabad terek között a közparkok szerepelnek, de idetartoznak az önkormányzat tulajdonában lévő oktatási, nevelési, kulturális intézmények kertjei is, valamint a Porcsalmi Lajos Városi Sporttelep.

A helyi közéleti szerep növekedésének ösztönzésére a helyi média szolgál. Az önkormányzati újság, a Kisbíró havi rendszerességgel eljut valamennyi kisújszállási állampolgárhoz, civil közösséghez, vállalkozáshoz, intézményhez. A városi tévé (TV KISÚJ) működési, üzemeltetési költségeinek biztosításával az önkormányzat a televíziót működtető Kisújszállási Művelődési Központ és Könyvtáron keresztül, mely tájékoztatja a lakosságot az önkormányzat döntéseiről, a civil közösségek rendezvényeiről.

Az önkormányzat törekszik arra, hogy a városi fejlesztésekben megjelenjenek a település kun hagyományai, az épített örökségünk védelmébe bevonja a civil közösségeket, elsősorban a Kisújszállási Városvédő és -Szépítő Egyesületet. Kulturális örökségünk ápolása szintén önkormányzati, közművelődési és civil közösségi összefogáson alapul. A település hagyományainak ápolását vállalja fel a Bokorvirág Hagyományőrző Egyesület és a '48-as Olvasókör.

<b>3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2020)</b>			
<b>Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)</b>	<b>Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)</b>	<b>A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)</b>	<b>Közművelődési intézmények száma (TS 105)</b>
<b>db</b>	<b>van/nincs</b>	<b>db</b>	<b>db</b>
n.a	igen	28 659	11

Forrás: TeIR, KSH Tstar

#### **b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások**

A közösségi együttélés zökkenőmentes, nem beszélhetünk etnikai konfliktusokról, nemzetiségek közötti problémákról.

### **c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai**

Kisújszállás lakóira jellemző az adományozás, az önkéntes munka jelenléte, mely elsősorban civil szervezetek, egyesületek tevékenységhez kapcsolódik.

Számos civil szervezet önkéntes munkájával és adományok közvetítésével enyhíti a hátrányos helyzetű családok mindennapjait. A szolidaritás és felelősség mind a magánemberekben, mind a városban működő gazdasági szervezetekben jelen van. Jellemzően felajánlásokban, önkéntes munkában nyilvánul meg. Az önkéntes munka elsősorban a város épített környezetének óvásához, a város tisztaságának megőrzéséhez kapcsolódik, de a civil közösségek adománygyűjtési akciókat is szerveznek.

### **d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei**

A Kisújszálláson élő roma nemzetiségűek esélyeinek növelését, hagyományaik városi szintű bemutatását a Roma Nemzetiségi Önkormányzat vállalja fel, amely együttműködési megállapodás alapján szorosan és hatékonyan együtt dolgozik a település önkormányzatával. A Roma Nemzetiségi Önkormányzat tevékenységének nyilvánossá tételéhez Kisújszállás Város Önkormányzata irodahelyiséget biztosít, valamint a rendezvények lebonyolításához díjtalanul biztosítja a közösségi színtereit. A Roma Nemzetiségi Önkormányzat Roma Napot, gyermeknapit és karácsonyi rendezvényeket szervez, illetve esélyegyenlőségi programok kidolgozásában és megvalósításában is együttműködik a település önkormányzatával.

### **e) helyi lakossági önszerveződések**

A civil szervezetek aktívak, sokszínű tevékenységeikkel a város fejlődéséhez járulnak hozzá. Ezek az egyesületek, önszerveződések fontos szerepet töltenek be a helyi identitás kialakításában, ápolásában és a generációk közötti kapcsolat elmélyítésében. Az önkormányzat pályázati lehetőségek biztosításával, rendszeres tájékoztatással és folyamatos párbeszéd fenntartásával segíti munkájukat. Városi civil pályázati alap áll rendelkezésre a civil székházak üzemeltetési költségeinek, valamint a civil szervezetek rendezvényeinek támogatására.

A település múltjának kutatásában is jelentős a lakossági szerepvállalás. A Helytörténeti Füzetek sorozatban a település múltjának egy-egy jellegzetességét dolgozzák fel a társadalmi szerkesztőbizottság tagjai, illetve az adott téma főszerkesztője. Ezzel párhuzamosan a Nagykun kalendárium a település éves történéseit foglalja össze szintén társadalmi szerkesztőbizottság szerkesztésében.

Fontos, hogy minél nagyobb számú, a településért és a közösségért tenni képes és tenni akaró csoport alakuljon és működjön.

### 3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Nem áll rendelkezésünkre pontos adat arra vonatkozóan, hogy Kisújszálláson hány fő tartozik a roma kisebbséghez.

A 2011-es népszámláláskor 470 fő, a 2022-es népszámláláskor 248 fő vallotta magát romának. A 2019. évi önkormányzati választások során a roma nemzetiségi választói jegyzékbe 477 fő regisztrálta magát. Becslések alapján a hivatalos nyilvántartásokban szereplőnél számottevően magasabb a romák aránya a lakónépességben, identitásukat azonban nem vállalják.

A városban Roma Nemzetiségi Önkormányzat (RNÖ) alakult, amely szorosan együttműködik a köznevelési és szociális intézményekkel, aktívan részt vesz a közfoglalkoztatásban, illetve közösségi programok szervezésében.

Az önkormányzat együttműködési megállapodás keretében a Roma Nemzetiségi Önkormányzat működési feltételeit biztosítja, támogatja a pályázati tevékenységében, a tevékenységek finanszírozáshoz nyújt kiszámítható támogatást.

Az RNÖ és a települési önkormányzat közös célja minden egyes programmal, intézkedéssel a gyermekek tanulmányi eredményeinek javítása, készség- és képességfejlesztés, korrepetálás, pótvizsgára való felkészítése; a roma identitás elmélyítése, példaértékű roma emberek bemutatásával; szabadidős tevékenységek biztosítása, melyeken keresztül erősítjük szocializációs, verbális, manuális fejlődésüket; a halmozottan hátrányos helyzetű fiatalok körében elkövetett bűncselekmények csökkentése.

### 3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során Kisújszálláson	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A szegénység oka és következménye a tartós munkanélküliség.	Közfoglalkoztatás további folytatása.
A településen lakhatási szegregáció áll fenn, az ott élők életkörülményei nem megfelelőek.	Lakhatási szegregáció felszámolása, vagy az ott élők életkörülményeinek javítása.
Kevés az önkormányzati bérlakás, közülük sok rossz állapotú.	Önkormányzati bérlakások építése, meglévők korszerűsítése, felújítása.
Munkaerőpiaci kompetenciák és megfelelő szakképzettség hiánya.	Képzési programok indítása, munkaerőpiaci kompetenciák/OKJ képzettség megszerzésének támogatása.

#### 4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

A Magyar Országgyűlés 1991. évi LXIV. törvényében kihirdette a Gyermekek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd elfogadta a 47/2007. (V. 31.) sz. határozatával a „Legyen Jobb a Gyermekeknek 2007-2032” Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja volt, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. Ez minden gyermekre kiterjed, de azokra a gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akiknek érdekei a legjobban sérülnek.

Legmagasabb szinten az Alaptörvény fekteti le, hogy Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket (Alaptörvény, XV. cikk (5) bekezdés), illetve, hogy minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz (Alaptörvény, XVI. cikk (1) bekezdés). Törvényi szinten a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.), valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény is biztosít külön jogokat a kiskorúak számára.

A KSH „A háztartások életszínvonala, 2022” című, 2023 novemberében közzétett kiadványából kiderül, hogy 2021-ben a 18 éven aluliak 18,1 százalékát fenyegette a szegénység vagy a társadalmi kirekesztettség, ez az arány 2022-ben már 24,4 százalék.

A **gyermekszegénység csökkentése** átfogó, minden ágazatra kiterjedő intézkedéseket igényel. Az egyes részterületeken a foglalkoztatás, az oktatás, a lakásügy, az egészségügy, a szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások egymással összhangban álló és egymásra épülő intézkedéseit kell meghozni, amelyek a gyermek megszületésének pillanatától segítenek az esélyek javításában. A szegénységben vagy szegénység kockázatával élő gyermekek sajátos csoportját alkotják a fogyatékos gyermekek. A fogyatékos gyermeket nevelő családok helyzete az átlagosnál sokkal nehezebb, ez különösen a halmozottan fogyatékos gyermeket nevelő családok esetében figyelhető meg.

Oktatási, nevelési intézmények kapcsán jelentős változás történt az elmúlt időszakban. 2012. augusztus 30-ával az önkormányzat valamennyi nevelési, oktatási intézményét **egyházi fenntartásba adta** a gyermekétkeztetéssel együtt.

2018. szeptember 1-jétől az alábbi köznevelési intézmények vannak városunkban:

*Kisújszállási Református Egyházközség által fenntartott intézmények:*

- Móricz Zsigmond Református Kollégium, Gimnázium, Szakközépiskola Általános Iskola és Óvoda

*Baptista Szeretetszolgálat Egyházi Jogi Személy által fenntartott intézmények:*

- Baptista Szeretetszolgálat Kisújszállási Óvodája (5 óvodai telephellyel),

- Nagykun Baptista Oktatási Központ Általános Iskola, Gimnázium, Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium
- Baptista Alapfokú Művészeti Iskola.

*Állami fenntartásban működik* a Kádas György Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium.

#### 4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői, gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

A következő táblázat (2020) a kiskorúak számát és arányát mutatja meg az állandó népességben belül nemek és korcsoportok szerint. A 0-2 év közötti gyermekek mindössze 2,94%-át teszik ki az állandó népességnek, a 14 év alattiak összesen 13,98%-át, a 15-17 éves népesség aránya pedig 2,73%-át. Nemek szerint a 17 év alatti népességben a fiúk kicsivel nagyobb arányban jelennek meg.

4.1. számú táblázat - Gyermekek korú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2. számú táblázatból)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
<b>Állandó népesség száma</b> (férfiak TS 004, nők TS 006)	5 325	5 522	10847	49,09%	50,91%
<b>0-2 évesek</b> (összes száma TS 008, aránya TS 009)			319	2,94%	
<b>0-14 éves</b> (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	785	731	1516	7,24%	6,74%
<b>15-17 éves</b> (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	161	136	297	1,48%	1,25%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Demográfiai trendekre az öregségi indexből következtethetünk (ld.3. számú táblázat). A táblázat adataiból megállapítható, hogy Kisújszállás lakossága *előregedőben* van.

A születések és a termékenység alakulása határozza meg hosszabb távon a népességszám változását. A magyar termékenységet hosszú idő óta az egyszerű reprodukciós szint és a népesség lélekszámának tartós csökkenése jellemzi.

**a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete**

A gyermekek védelmét pénzügyi, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó **gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások**, valamint a Gyvt-ben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják. A gyermekvédelmi törvény kimondja, hogy a gyermekek védelme során az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani.

A helyi gyermekvédelemben dolgozó szakemberek tapasztalata szerint nem változott az a tendencia, hogy a veszélyeztetettség okai között kimagaslóan a szociális helyzet a meghatározó:

*Szociális helyzet:* A szociális helyzetből adódó veszélyeztetettség a gyermekek több mint a felét foglalta magába.

*A család szétesése:* Ez a veszélyeztetési ok gyakran párosul a szociális helyzet romlásával és a gyermek mentális állapotának sérülésével. A család szétesésének leggyakoribb oka, a válás a gyermek számára veszteség. Az elfojtott érzelmek a személyiségfejlődésben rendellenességeket, zavarokat eredményezhetnek.

*A nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiánya:* Az elhanyagolás is bántalmazás (egészségügyi-, oktatási elhanyagolás, a gyermek magára hagyása, elhagyása). A gyanújelek, tünetek jelentkezhetnek testi, viselkedésbeli és érzelmi szinteken is.

*Súlyos betegség a családban:* A betegség vonatkozhat szülőre, nagyszülőre és testvérre is. A családtagok hosszú vagy súlyos betegsége, az egészségtelen életmód, tartósan rossz lakhatási körülmények a gyermek testi fejlődését és egészségét is veszélyeztetik. A gyermek számára problémát okozhat a hosszan tartó vagy súlyos betegséggel való szembesülés, a normálistól eltérő élethelyzetben való folyamatos „tartózkodás”.

*A család életmódja:* A családi élet súlyosabb veszélyeztető ártalmait jelenti a deviáns viselkedési formák jelenléte a család hétköznapijaiban: alkoholizmus, brutalitás, bűnöző családi környezet.

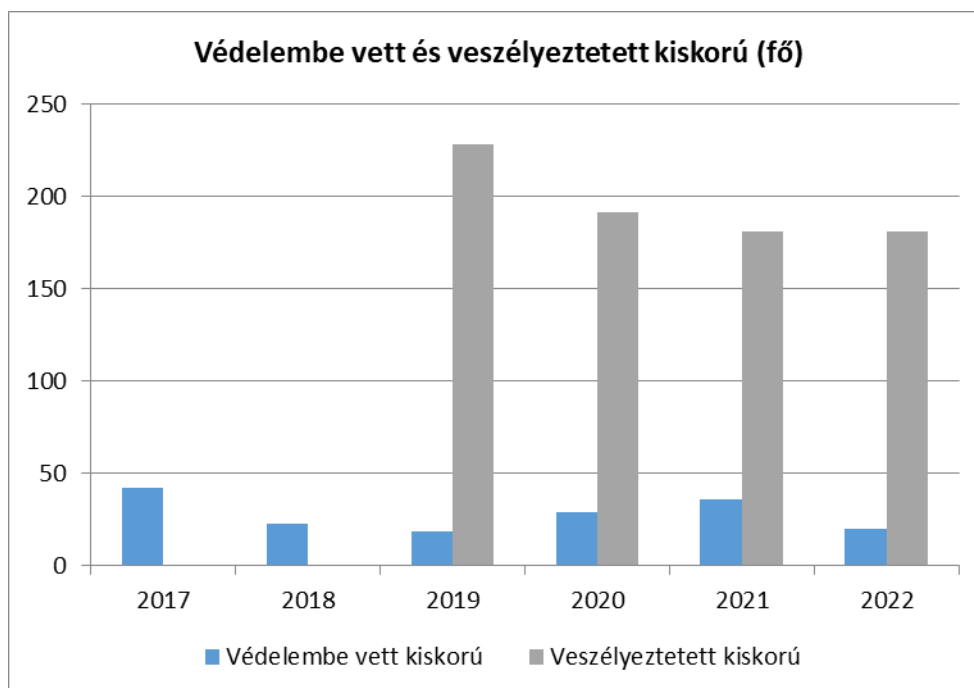
*A gyermek mentális állapota, személyiségzavara:* A gyakorlatban is érzékelhető a mentálisan sérült gyermekek számának növekedése. Az okok között a családi nevelés jellemző hibái - következetlenség, szigor és kényeztetés eltúlzása, követelések hiánya a gyermek felé, vagy ellenkező esetben: a gyermek képességeit meghaladó, magas mérce állítása, az ellenőrzés, odafigyelés hiánya – tapasztalhatók. Gyakran találkozunk az idegrendszeri betegségük miatt rendszeresen gyógyszerrel foglalkozó kisgyermekkel.

*Bántalmazás:* Jelei sokszor nem egyértelműek. Nehezíti a helyzetet, hogy a testi jelek hiánya nem zárja ki a bántalmazás lehetőségét (szexuális-, verbális bántalmazás nehezen felismerhető).

A gyámhatóság **védelembe veszi** a gyermeket, ha a szülő vagy törvényes képviselő az alapellátások önkéntes igénybevételével a gyermek veszélyeztetettségét megszüntetni nem tudja vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható

<b>1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek</b>		
<b>Év</b>	<b>Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)</b>	<b>Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)</b>
	<b>Fő</b>	<b>Fő</b>
2017	42	n.a
2018	23	n.a
2019	19	228
2020	29	191
2021	36	181
2022	20	181

Forrás: TeIR, KSH Tstar



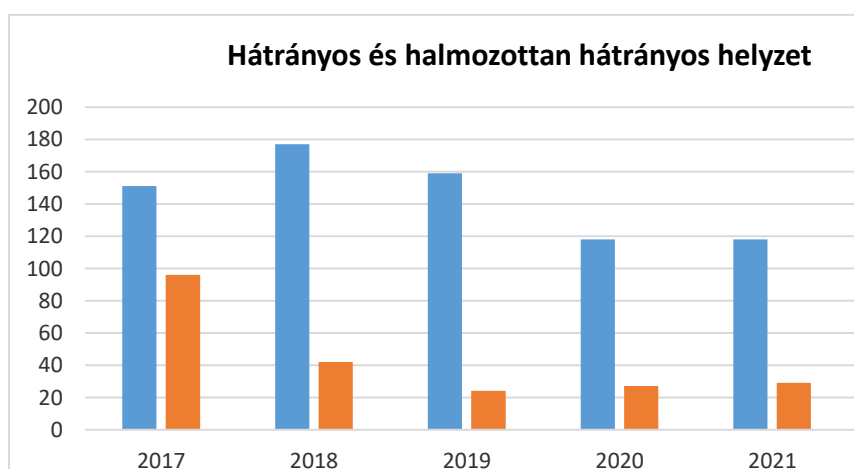
**A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet** fennállásának megállapítása során három szempontot kell vizsgálni:

- 1) a gyermeket nevelő szülő(k), családba fogadó gyám legmagasabb iskolai végzettsége nem lehet magasabb alapfokúnál;
- 2) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor a gyermeket nevelő szülő(k), családba fogadó gyám aktív korúak ellátására jogosult-e, vagy a kedvezmény igénylését megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként tartotta nyilván a munkaügyi szerv;
- 3) a gyermek szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben, vagy az eljárás során készített környezettanulmány szerint félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéshez szükséges feltételek.

Hátrányos helyzetű az a gyermek, aki esetében ezen körülmények közül egy, halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, akinek esetében legalább két körülmény fennáll.

<b>Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet (adott év októberi adat)</b>		
<b>Év</b>	<b>Hátrányos helyzetű gyermekek száma</b>	<b>Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma</b>
	<b>fő</b>	<b>fő</b>
2017	151	96
2018	177	42
2019	159	24
2020	118	27
2021	118	29
2022	95	26

Forrás: önkormányzati adatgyűjtés, KIR adatszolgáltatás





2013. szeptember 1-től módosult a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzet fogalma. Az adatokból is látszik, hogy a változások következtében a támogatottak köre jelentősen szűkült. Az átminősítés hatására a hátrányos helyzetű gyerekek száma a nyilvántartásokban csökkent, ennek pedig az egyik következménye az, hogy egyre kevesebb hivatalos iskolai program működik ezeknek a diákoknak a segítésére. Ha pedig nincsen segítség, nincsen támogatás, a szülő feleslegesnek érezheti, hogy a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű minősítés elérésének hivatalos procedúráit végigjárja. A hátrányos helyzet elismerése a havi jövedelem szintjéhez is kötődik. Az utóbbi években nőtt a minimálbér, így ezzel is sokan kiestek a hátrányos helyzetű kategóriából.

Gondot jelent továbbá, hogy a hátrányos helyzet vizsgálata és a gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság egymástól elválik, mert a térítési díjkedvezmény megilleti a gyermekvédelmi kedvezményben részesülőt, azonban az ellátást biztosító intézmény magasabb normatívára a hátrányos helyzet megállapítása alapján jogosult.

#### **b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők**

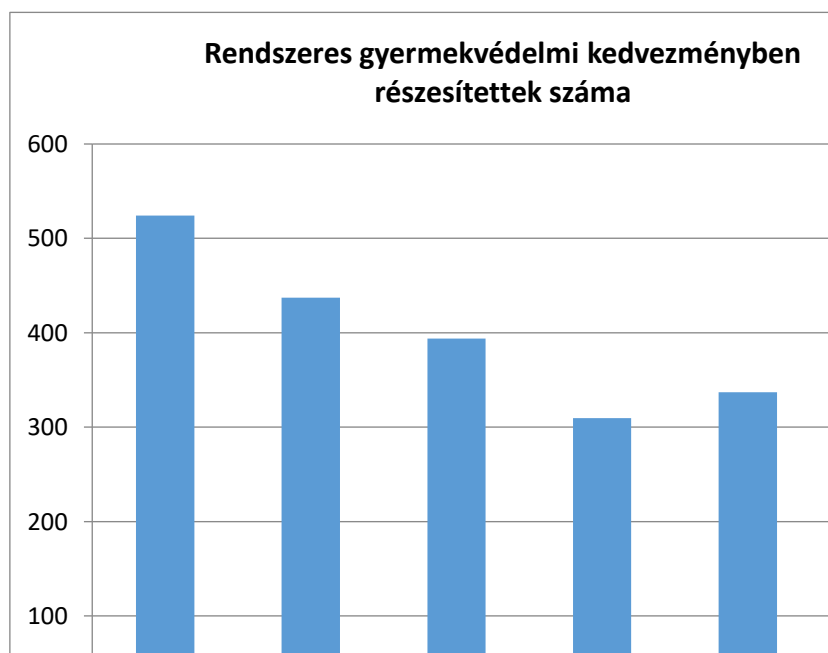
A gyermekvédelmi törvényben az *önkormányzatok részére meghatározott feladat- és hatásköröket* a helyi önkormányzat képviselő-testülete, a települési önkormányzat jegyzője gyakorolja. A jegyző hatáskörébe tartoznak a következő ellátások: rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, rendkívüli települési támogatás (rendkívüli gyermekvédelmi támogatás jogcímén).

2015. március 1-jétől, amennyiben a gyermeket gondozó család időszakosan létfenntartási gondokkal küzd vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe kerül és megfelel az önkormányzat rendeletében szabályozott feltételeknek, pénzbeli támogatásként – rendkívüli települési támogatás keretében – rendkívüli gyermekvédelmi támogatásra jogosult. A támogatandó élethelyzetek között szerepel különösen a szociális válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartása, az első gyermek fogadásának előkészítéséhez kapcsolódó kiadások támogatása, a nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartás, a gyermek családba való visszakerülésének elősegítése, gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság hiányában iskoláztatás segítése.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylői között találhatunk családban élőket, valamint gyermekeiket egyedül nevelő szülőket. A gyermekvédelmi kedvezményre jogosultakról általánosan elmondható, hogy családjukban az egy főre jutó jövedelem nagyon alacsony, nem haladja meg a gyermekvédelmi törvényben meghatározott jövedelemhatárt, mely jelenleg családoso k esetében 47.025 Ft, egyedülálló törvényes képviselő, tartós beteg gyermek és fiatal felnőtt esetében 51.300 Ft.

<b>4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek</b>	
<b>Év</b>	<b>Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)</b>
	<b>Fő</b>
2017	524
2018	437
2019	394
2020	310
2021	337
2022	285

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok



A gyermekvédelmi támogatások számának radikális csökkenése három fő okra vezethető vissza:

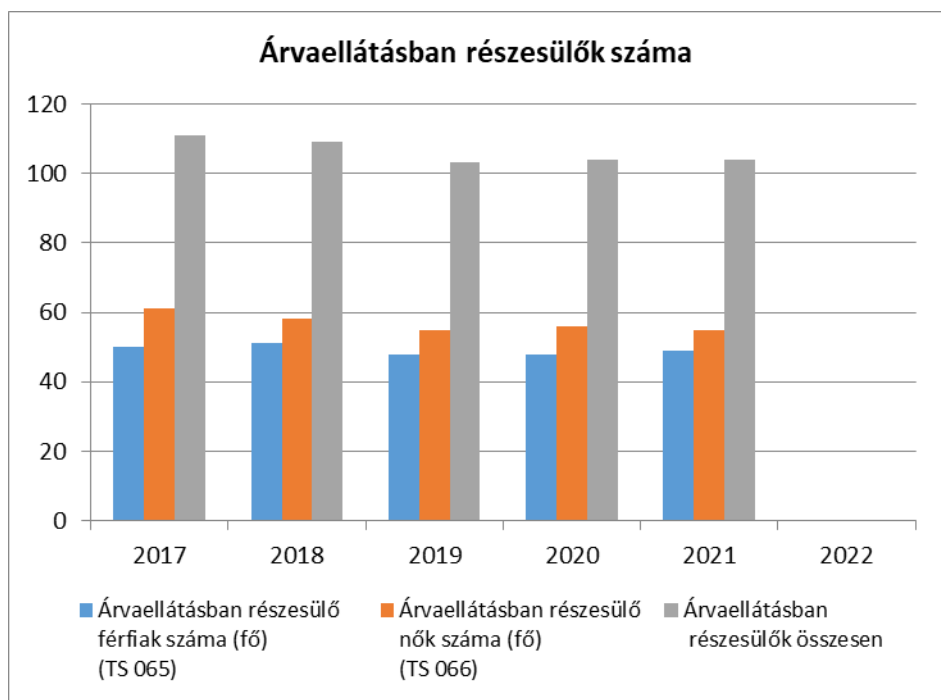
1. a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás korábban pusztán egy főre eső jövedelem alapján megállapítható támogatás volt, 2011-től azonban csak az önkormányzat rendeletében megfogalmazott rendkívüli élethelyzet okmánnyal való igazolása esetén vehető igénybe,
2. a családi adókedvezmény, valamint a minimálbér folyamatos emelése miatt a családok egy főre eső jövedelme meghaladja a jogszabályban meghatározott jövedelemhatárt,
3. azoknak a kedvezményeknek a jelentős részét, amelyet korábban a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak vehettek igénybe, jogszabályi változás miatt egyébként is igénybe tudják venni.

**c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete**

Az **árvaellátás** az elhunyt nyugdíjas, illetve nyugdíjban nem részesülő, de nyugdíjjogosultságot szerzett elhunyt személy gyermekének, örökbe fogadott gyermekének, meghatározott feltételek esetén nevelt gyermekének, testvérének, unokájának járó ellátás, melynek szabályait a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) határozza meg. Az árvaellátás alapvetően a gyermek 16. életévének betöltéséig jár, kivéve, ha nappali rendszerű oktatásban vesz részt a gyermek, ebben az esetben legfeljebb 25. életévének betöltéséig jár. (Tny. 55. §)

<b>4.1.3. számú táblázat - Árvaellátás</b>			
<b>Év</b>	<b>Árvaellátásban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)</b>	<b>Árvaellátásban részesülő nők száma (fő) (TS 066)</b>	<b>Árvaellátásban részesülők összesen</b>
	<b>Fő</b>	<b>Fő</b>	<b>Fő</b>
2017	50	61	111
2018	51	58	109
2019	48	55	103
2020	48	56	104
2021	49	55	104
2022	n.a	n.a	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok



Az önkormányzat helyi rendelete alapján a gyermek jogán nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátás a rendkívüli települési támogatás egyik típusa, a **rendkívüli gyermekvédelmi támogatás**. A szociális rendeletben szabályozott ellátás jogosultsági feltételeinek számítási alapja az egy főre jutó jövedelemhatár, mely jelenleg 46.000 Ft.

Az ellátások célja a családok szociális helyzetének megerősítése, a gyermekek szociális biztonságának növelése.

#### **d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői**

A gyermek egészséges fejlődésének **alapfeltétele az egészséges étkezés**. A szegénységben élő gyermekek közül otthon sokan nem jutnak megfelelő mennyiségű egészséges táplálékhoz. Ezért nagy jelentőségű az iskolai közétkeztetés, melyet korábban az önkormányzat szervezett. Az önkormányzat és az egyházak között kötött megállapodásban mindkét egyház vállalta a gyermekétkeztetés megszervezését a saját intézményeiben. Ehhez az önkormányzat térítésmentesen biztosítja az épületeket (ebédlőt és főzőkonyhát), és az egyházi fenntartásba adáskor átadta a szükséges berendezéseket és felszereléseket is.

2016. január 1-től a települési önkormányzat szünidei gyermekétkeztetés keretében köteles a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére **ingyenesen** biztosítani a déli meleg főétkezést, amennyiben a gyermek törvényes képviselője ezt kéri. Az ingyenes szünidei étkeztetés igénybevételének lehetőségéről, feltételeiről a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek törvényes képviselői a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet fennállását megállapító határozattal együtt, illetve minden év május 15-éig és szeptember 15-éig kapnak tájékoztatást. 2022. évben 46 tanuló vette igénybe ezt az ellátást. Az ingyenes és kedvezményes gyermekétkeztetésre vonatkozó szabályokat a gyermekvédelmi törvény határozza meg.

#### **e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete**

A magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek számáról nem áll rendelkezésünkre adat.

#### **f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői**

A külföldről visszatért, magyar állampolgársággal rendelkező vagy nem rendelkező, hátrányos helyzetű családban élő gyermekek jellemzőiről nem áll rendelkezésre adat.

#### **4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége**

A szegregált lakókörnyezetben többségében roma családok élnek, számuk állandóan változik a népességmozgással, születésekkel és halálozásokkal összefüggésben. A szegregátumokban élő gyerekek szinte kivétel nélkül hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetűek. Társadalmi helyzetük emelésében szerepet kell hogy kapjon életkörülményeik javítása. Fontos lenne a szülők képzését, munkaerő-piaci elhelyezkedését támogató programok indítása, valamint a gyermekek értelmi, pszichés állapotának és szociális készségeinek fejlesztését célzó akciók kezdeményezése.

A szegregált lakóterületen élő gyermekek óvodai és általános iskolai oktatása integrált környezetben történik.

#### **4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése**

##### **a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)**

A *védőnő feladatait* a területi védőnői ellátásról szóló 49/2004. (V. 21.) EszCsM rendelet 3. §-a szabályozza. Ez alapján a területi védőnő gondozási tevékenységet szervez azon családok körében, ahol várandós és gyermekágyas anya, 0-7 éves korú gyermek, illetve 7-18 éves korú iskolába nem járó gyermek él. Ennek keretében családlátogatást végez, tanácsadást nyújt önállóan és szakorvossal együttműködve.

A gyermekek egészségügyi szűrése a védőnői hálózaton keresztül biztosított. Az iskoláskorúaknál érzékszervi méréseket és egészségügyi ismeretterjesztést végeznek, a 6 éven aluli gyermekek védőnői gondozásban részesülnek. Az elmúlt években átlagosan kb. 400 alkalommal tartottak csoportos egészségnevelést az iskolákban az iskolavédőnők, iskolaorvosok. Fő témák a személyi higiéné, az egészséges táplálkozás, az egészséges és biztonságos környezet, a mindennapos testmozgás, a káros szenvedélyek elkerülése, személyes és társas kapcsolatok, barátság, szerelem, párkapcsolat, családtervezés voltak.

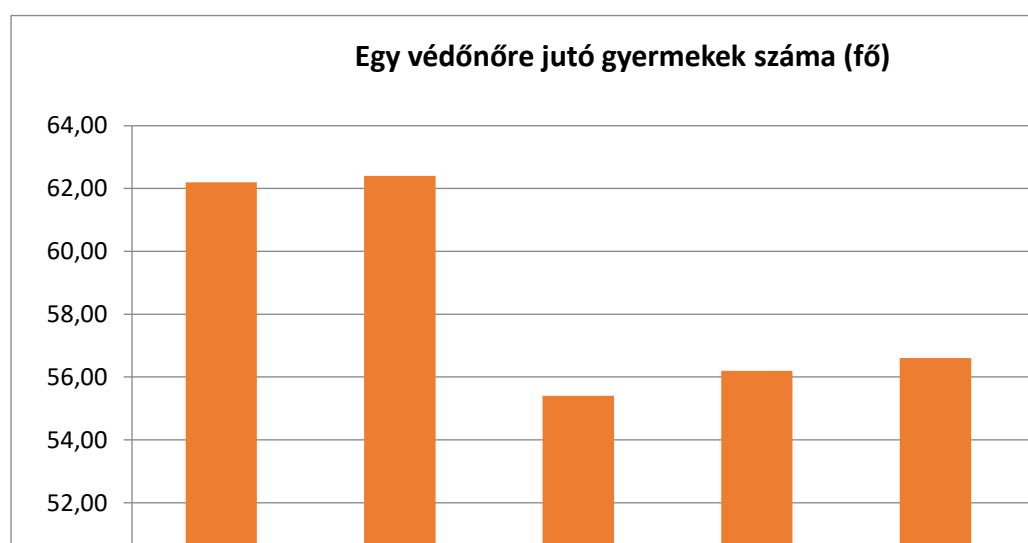
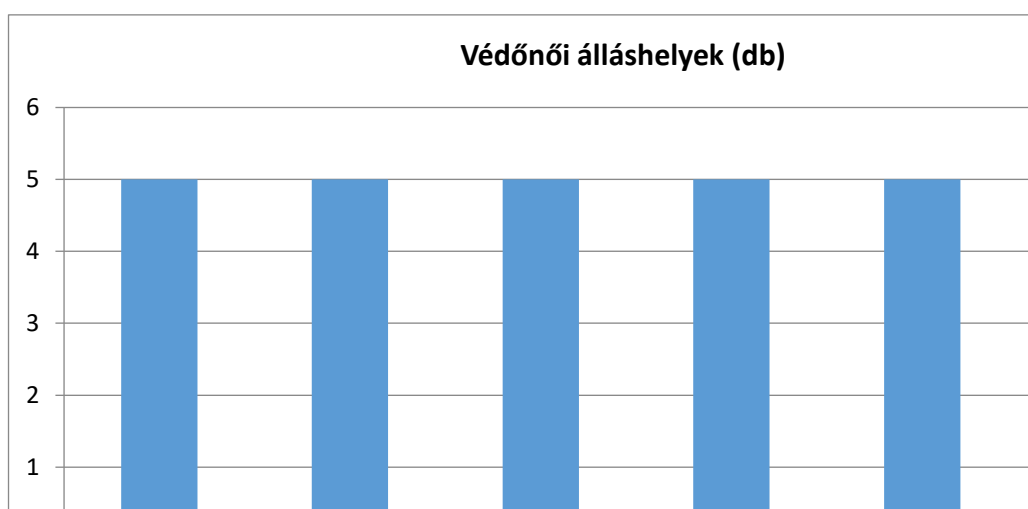
A védőnőkhöz családlátogatásaik során a várandós kismamák, gyermekes anyukák fordulnak problémáikkal. Nagyon sokszor elég egy megerősítő beszélgetés ahhoz, hogy problémájukkal orvoshoz forduljanak.

A védőoltások teljesítése mind az életkorhoz kötött, mind az iskolai kampányoltásokat tekintve 100%-ban megvalósult az elmúlt években.

Az 6 védőnői álláshelyből (5 védőnő+1 iskolavédőnő) 2017-óta 5 betöltött (4 védőnő + 1 iskolavédőnő), 1 betöltetlen.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2017	5	311	62,20
2018	5	312	62,40
2019	5	277	55,40
2020	5	281	56,20
2021	5	283	56,60
2022	5	282	56,40

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok



**b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)**

<b>4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás</b>					
<b>Év</b>	<b>Felnőttek és gyermekek részére szervezett házi orvosi szolgálatok száma (TS 107)</b>	<b>Csak felnőttek részére szervezett házi orvosi szolgáltatások száma (TS 106)</b>	<b>A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)</b>	<b>Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma</b>	<b>Felnőtt házi orvos által ellátott ellátott gyerekek száma</b>
	<b>db</b>	<b>db</b>	<b>db</b>	<b>Fő</b>	<b>Fő</b>
2017	0	6	1	n.a.	n.a.
2018	0	6	1	n.a.	n.a.
2019	0	6	1	n.a.	n.a.
2020	0	6	1	n.a.	n.a.
2021	0	6	1	n.a.	n.a.
2022	0	6	1	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Kisújszálláson **1 házi gyermekorvosi praxis** van, székhelye Nyár u. 2. szám alatt található. A gyermekorvosi rendelő a városközpontban található, könnyen elérhető. A gyermekorvosi praxisra jutó gyermekszám 2017-ben 1.506, 2018-ban 1.521, 2019-ben 1.480, 2020-ban 1.516, 2021-ben 1.498, 2022-ben 1.499. A településen gyermekorvos, illetve felnőtt házi orvos által ellátott gyermekek esetszámairól adattal nem rendelkezünk.

**c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok**

A **gyermekek/tanulók speciális ellátása** terén a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Karcagi Tagintézménye jelentős szerepet tölt be, az intézmény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény és a 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet alapján szervezi a szolgáltatásait. A szakszolgálati tagintézmény Karcagon rendelkezik telephellyel, ahol gyógypedagógusok, fejlesztő pedagógusok, pszichológusok biztosítják a gyermekek ellátását korai fejlesztés, nevelési tanácsadás, szakértői bizottsági tevékenység területeken. Ezeken az ellátási területeken a szakszolgálati tagintézmény kellő humán erőforrás háttérrel, esetenként rövidebb várólistával, de minden igényt ki tud elégíteni.

A nevelési tanácsadás pszichológiai ellátás Karcagon vehető igénybe, de a nevelési tanácsadás keretében szervezett fejlesztő foglalkozásokat az óvodákban biztosítják a **szakszolgálati szakemberek**. A logopédiai ellátás megszervezése szintén az óvodákban történik, részben a szakszolgálat szakemberei, részben az intézmények alkalmazásában álló logopédusok végzik a logopédiai ellátás feladatait. A 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet által meghatározott kötelező logopédiai szűrővizsgálatok elvégzése minden 3. és 5. éves gyermek esetében megtörténik, a logopédiai ellátást azonban szakember hiány miatt teljeskörűen nem tudják biztosítani minden rászoruló gyermek számára. Az óvoda- és iskolapszichológiai ellátást csak részben tudják megszervezni az intézmények.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő és a sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók speciális ellátását az intézmények fejlesztő pedagógusok, gyógypedagógusok alkalmazásával biztosítják.

**e) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások**

A gyermekek és családok kiemelt támogatása érdekében a 2016. évtől átstrukturálódott az eddigi alapszolgáltatási rendszer és integrált szervezeti egységek gondoskodnak a családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatások együttes biztosításáról. Két új intézményi forma jött létre: a család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint a család- és gyermekjóléti központ.

A **család- és gyermekjóléti szolgálatot** minden települési önkormányzatnak kötelezően biztosítania kell a szociális, mentálhigiénés problémákkal küzdő vagy egyéb krízishelyzet megoldásához segítséget igénylő gyermekek, egyének, családok számára.

A család- és gyermekjóléti szolgálat által nyújtott gyermekjóléti szolgáltatás a gyermek érdekeit védő speciális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

A család- és gyermekjóléti szolgálat helyi szinten a gyermek veszélyeztetettségét, illetve a család, személy krízishelyzetét észlelő- és jelzőrendszert működtet, melyet járási szinten a család- és gyermekjóléti központ által biztosított folyamatos szakmai háttér egészít ki.

A gyermekjóléti alapellátást városunkban a Karcagi Többcélú Kistérségi Társulás által fenntartott intézmény a Kisújszállási Térségi Szociális Otthon és Alapszolgáltatási Központ Család- és Gyermekjóléti Szolgálat látja el.



A szolgálat 2022. évben 67 családot **gondozott** folyamatosan, ezen belül 12 családban 34 gyermeket alapellátás keretében. Ezentúl a Karcagi Gyermekjóléti Központtal közösen 18 családban 45 nevelésbe vett, valamint 14 családban 36 védelembe vett gyereket gondoztak. Nevelésbe vétel 5 gyermek esetében szűnt meg 1 nagykorúság, 2 eredményes hazagondozás, 2 családba fogadás miatt.

**Gondozási adatok (gyermek szám):**

	<b>2020. év (fő)</b>	<b>2021. év (fő)</b>	<b>2022. év (fő)</b>
<b>Alapellátás:</b>	52	46	34
<b>Védelembe vétel:</b>	25	41	36
<b>Átmeneti nevelés:</b>	45	47	45
<b>Összesen:</b>	<b>122</b>	<b>134</b>	<b>115</b>
<b>Átmeneti nevelésből kikerült:</b>	2	4	5

A szolgálattal kapcsolatba került családok **életkörülményeiben** negatív irányú változások tapasztalhatóak. Erkölcsi, morális értékeinek csökkenése, anyagi helyzetük romlása figyelhető meg. Nőtt az ügyek összetettsége, bonyolultsága, az egy családban jelentkező problémák száma, több a krízishelyzet, emelkedik a többszörösen hátrányos helyzetben lévő családok száma emelkedik.

**f) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás**

A gyermekek napközbeni ellátásának formája a **bölcsőde**. A bölcsődei ellátás, mint szolgáltatás funkciója már nemcsak a szülők munkavégzésének támogatása, hanem a gyermekek egészséges fejlődésének segítése, jóllétének biztosítása, a szocializáció, a közösségi létre való felkészítés, az esélykiegyenlítés, hanem esetenként a környezeti kockázati tényezők felismerése és kezelése is.

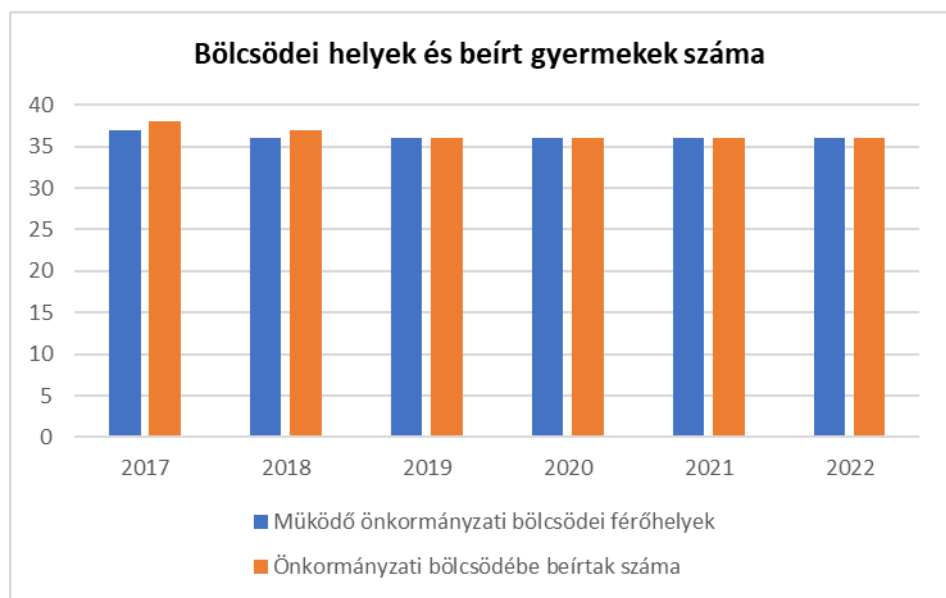
Kisújszálláson a Karcagi Többcélú Kistérségi Társulás által fenntartott intézmény, a Kisújszállási Térségi Szociális Otthon és Alapszolgáltatási Központ egyik telephelyeként működik a bölcsőde.

Kisújszálláson a gyermekek napközbeni ellátása ingyenes, mely nagy segítséget jelent a családok számára. A bölcsőde a felvételkor előnyben részesíti a szociálisan rászoruló, a védelembe vett vagy szociális alap-, illetve szakellátásban részesülő gyermekeket.

2022 júniusától a TOP-1.4.1-19-JN1-2019-00001 azonosító számú projekt keretében megépült új, korszerű, 52 férőhelyes, 4 csoportszobás, Kisújszállás, Kossuth L. u. 4-6. számú épületben fogadják a gyerekeket, ahol bölcsődei főzőkonyha is üzemel. Így városunkban 2022. október 17-től 16 fővel, 52 főre nőtt a bölcsődei férőhelyek száma.

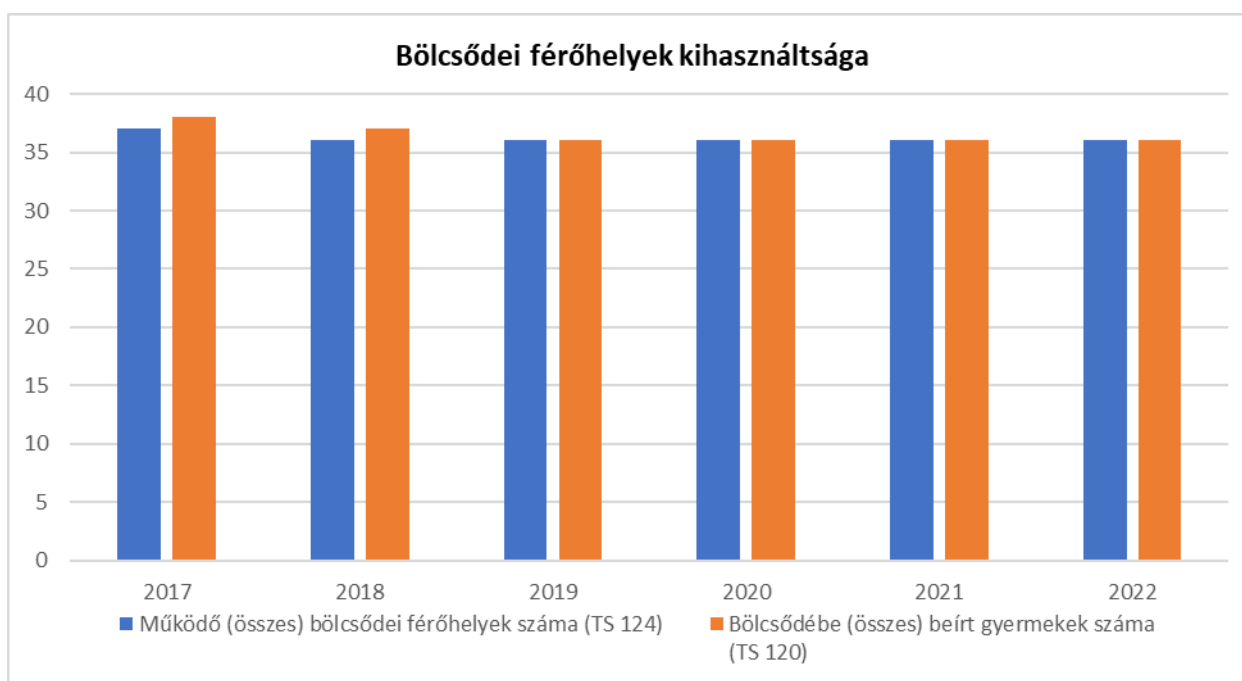
4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2017	37	38
2018	36	37
2019	36	36
2020	36	36
2021	36	36
2022	36	36

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés



4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2017	0	0	0	0	0	0	37	38
2018	0	0	0	0	0	0	36	37
2019	0	0	0	0	0	0	36	36
2020	0	0	0	0	0	0	36	36
2021	0	0	0	0	0	0	36	36
2022	0	0	0	0	0	0	36	36

Forrás: TeIR, KSH Tstar



### **g) gyermekvédelem**

A gyermekek fiatal korukból eredendően *sérülékenyebbek*, ezért a jogrendszer számos eszközzel gondoskodik fejlődésük és jólétük megfelelő kereteiről. Magyarország Alaptörvénye kimondja, hogy minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. Ideális esetben a gyermekek ezt saját, vér szerinti családjukban kapják meg. A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat.

A gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látják el a Gyvt-ben meghatározott alaptevékenység keretében a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ, a köznevelési intézmények, a rendőrség, az ügyészség, a bíróság, a pártfogó felügyelői szolgálat, az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek, a társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok, a munkaügyi hatóság.

Az előzőleg felsorolt intézmények és személyek kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettségén a gyermekjóléti szolgálatnál, hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyosveszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztetőmagatartása esetén. Ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekérdekeit képviselő társadalmi szervezet.

*Az észlelő- és jelzőrendszer jól működik* a városban, együttműködésük megfelelő. A jelzések a gyermekjóléti szolgálathoz elsősorban a közoktatási intézményekből érkeznek, jellemzően igazolatlan mulasztás miatt, valamint jelzett, illetve értesített a rendőrség, fiatalkorú pártfogó felügyelője és a védőnői szolgálat is.

A jelzőrendszer tagjaitól 2022-ben 131 jelzés érkezett, melyben gyermek veszélyeztetettségére hívták fel a figyelmünket. A beérkezett jelzéseket a Szolgálat családsegítői minden esetben megvizsgálták, és a jelzőnek írásos tájékoztatásban válaszoltak.

2022. évben a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat a Karcagi Gyermekjóléti Központtal közösen 18 családban 45 nevelésbe vett, valamint 14 családban 36 védelembe vett gyereket gondozott. Nevelésbe vétel 5 gyermek esetében szűnt meg 1 nagykorúság, 2 eredményes hazagondozás, 2 családba fogadás miatt. Iskolai jelzés, hiányzás miatt 92 esetben volt, amely 41 gyermeket érintett. A jelzést követően 2 gyermek 50 órát meghaladó igazolatlan hiányzása esetében védelembe vétel történt, míg a többi esetben a családgondozás eredménnyel járt és az iskolai hiányzások megszűntek. Súlyos fizikai elhanyagolást 1 családnál 3 gyermek esetében észleltek, 2 gyermek nevelésbe, 1 gyermek családba fogadó gyámhoz került. Családon belüli erőszak 4 családnál, 2 gyermeket érintett, ezért védelembe vételi eljárás indult a Karcagi Járási Hivatal Gyámügyi Osztályán. Személyi szabadság megsértése büntette miatt 3 fiatalkorú esetében indult védelembe vételi eljárás, 1 gyermek már megelőző pártfogás alatt áll.

Leggyakrabban előforduló, gyermekeket érintő veszélyeztető tényezők a jelzőrendszeri tagok szerint:

- gondozatlanság, hiányos vagy ápolatlan öltözet,
- szülői kötelezettség, kapcsolattartás elmulasztása,
- iskolás gyermek tanulás iránti motivátlansága,
- iskolai magatartásproblémák, iskolai agresszió,
- fizikai elhanyagolás, bántalmazás.

A jelzőrendszer tagjai évente egy alkalommal, február 28-ig szakmai tanácskozást tartanak, ahol a hatékonyabb együttműködés érdekében lehetőség van a jelzőrendszerrel kapcsolatos tapasztalatok, észrevételek megosztására, javaslatokra.

Összességében elmondható, hogy az észlelő- és jelzőrendszer több tagjával napi kapcsolatban áll Család- és Gyermejjóléti Szolgálat, mind szakmai, mind pedig a személyes kapcsolat elősegíti a rugalmas, gyermekek érdekeit szem előtt tartó közös munkát.

#### ***h) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások***

Kisújszállási Térségi Szociális Otthon és Alapszolgáltatási Központ Család- és Gyermejjóléti Szolgálat segíti a krízishelyzetben lévő egyéneknek és családoknak, természetben támogatást nyújt ruházattal, gyermekruházattal, lakás-felszerelési cikkekkel, bútorral, ágyneművel, háztartási gépekkel.

2022. évben is több családban alakult ki krízishelyzet, mely a családban élő kiskorúak súlyos veszélyeztetésével járt. Amennyiben a családgondozás nem járt eredménnyel, a problémák megoldása céljából a veszélyeztetett gyermekek védelembe vétele érdekében eljárás megindítására tettek javaslatot a szolgálat munkatársai.

A Kunmadarasi Gyerekek Átmeneti Otthonát ügyfelek közül 1 anya 2 gyermekével, 1 anya 1 gyermekével, 1 anya 3 gyermekével vette igénybe.

Krízishelyzetben lévő részére a Szoc. rendelet meghatározott feltételek esetén rendkívüli települési támogatás formájában adható. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény folytán az ingyenes gyermekétkeztetés, valamint a szünidei gyermekétkeztetés biztosított.

#### ***i) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés***

Egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés biztosított. Kisújszálláson az intézményi keretek között végzett sporttevékenység mellett a sportegyesületek szakosztályai biztosítanak a gyermekeknek sportolási lehetőséget, valamint szabadidős programokat. A városban számos sportág közül választhatnak a gyerekek, választhatnak például labdarúgást, kosárlabdát, teniszt, asztaliteniszt, sakkot, súlyemelést, lövészetet vagy akár karatét is.

Több szabadtéri létesítmény (pld: futókör, kültéri sportpark) ad lehetőséget az ingyenes, egyéni sportolásra.

#### **j) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei)**

A gyermek egészséges fejlődésének alapfeltétele az egészséges étkezés. Az önkormányzat és az egyházak között kötött megállapodásban mindkét egyház vállalta a gyermekétkeztetés megszervezését a saját intézményeiben. Ehhez az önkormányzat térítésmentesen biztosítja az épületeket (ebédlőt és főzőkonyhát), és az egyházi fenntartásba adáskor átadta a szükséges berendezéseket és felszereléseket is.

2016. január 1-től a rászoruló gyermekek szünidei étkeztetésének biztosítása a települési önkormányzat kötelezettsége lett. A szünidei gyermekétkeztetés finanszírozása beépült a központi költségvetésbe, így Magyarország 2022. évi központi költségvetéséről szóló 2021. évi XC. törvényben foglaltak alapján a települési önkormányzatnak a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű kiskorú gyermekek napi egyszeri, meleg étkezés formájában történő ingyenes étkeztetéshez normatív alapon nyújt támogatást.

Kisújszállás Város Önkormányzata a jogszabályi kötelezettségének eleget téve mind a négy nagy tanítási szünetben (őszi, téli, tavaszi és nyári) biztosította a napi egyszeri meleg étkezést, az arra jogosultak számára. Megdöbbentő azonban az igénybevétel alacsony száma. Az étkeztetések zavartalan lebonyolítását, az étkezők felügyeletét az étkezést biztosító vállalkozás (2022-ben intézmény) végzi.

#### **k) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok**

Városunkban gyakorlatilag minden gyermekeknek szóló program lehetővé teszi az eltérő kultúrájú vagy családi háttérű gyermekek közti kapcsolatok kialakulását, az intézményi, városi rendezvények abban a szemléletben kerülnek megszervezésre, hogy minden gyermek számára igényes szabadidős programot biztosítson származástól, anyagi helyzettől, családi körülményektől függetlenül. Ezek a rendezvények minden esetben az eltérő helyzetű gyermekek integrált módon történő szórakoztatását valósítják meg, s ezzel lehetővé teszik a csoportközi kontaktusok kialakulását, eltérő családi helyzetű gyermekek közti interakciót, barátságok szövődését, s erre számtalan példát látunk városunk mindennapjaiban.

#### **l) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor**

A szolgáltatások nyújtása során felmerült hátrányos megkülönböztetésről, az egyenlő bánásmód követelményének megsértéséről nincs tudomásunk, az önkormányzat és az általa fenntartott intézmények ellen ilyen ügyben eljárás nem indult.

- m) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül**

A Szoc. rendelet alapján az önkormányzat pénzbeli és természetbeni juttatás formájában támogatja a kisújszállási családokat.

#### **4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége**

##### ***Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók:***

- a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
  - aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
  - ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
  - ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló (Nkntv. 4. §-ának 13. pontja)
- b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló (Nkntv. 4. §. 13. pont)

***Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a köznevelésben:*** ld. a 4.1. pontban foglaltakat

##### ***Sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók:***

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látás, hallás), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékosága együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási- figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdők csoportja (Nkntv. 4. § 25. pont)

##### ***Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló:***

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek (Nkntv. 4. § 3. pont).

##### ***Aránytalan teher:***

Ha a nevelés, a nevelés-oktatás körülményei az átlagos körülményekhez képest - a gyermek, a tanuló életkorát és sajátos nevelési igényeit figyelembe véve - lényegesen nehezebbek vagy jelentős költségnövekedést okoznak a gyermeknek, tanulónak vagy a szülőnek (Nkntv. 4. § 2. pont).

Az **egyenlő bánásmód követelménye kiterjed** minden olyan nevelésre, oktatásra, képzésre, amely államilag jóváhagyott vagy előírt követelmények alapján folyik, vagy amelynek megszervezéséhez az állam közvetlen normatív költségvetési támogatást nyújt, illetve amelyhez közvetve – így különösen közterhek elengedése, elszámolása vagy adójóváírás útján – hozzájárul.

Az Ebkvtv. alapján mindenkit egyenlő bánásmód illet meg az oktatással és képzéssel kapcsolatban, így különösen az oktatásba történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározása, a felvételi kérelmek elbírálása, az oktatás követelményeinek megállapítása és a követelménytámasztás, a teljesítmények értékelése, az oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele, az oktatással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés, a kollégiumi elhelyezés és ellátás, az oktatásban megszerezhető tanúsítványok, bizonyítványok, oklevelek kiadása, a pályaválasztási tanácsadáshoz való hozzáférés, valamint az oktatásban való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során. A jogellenes elkülönítés (szegregáció) leggyakrabban az oktatásban tapasztalható. Éppen ezért a törvény szerint hátrányos megkülönböztetésnek minősül a bármely csoporthoz tartozó személyek elkülönítése egy oktatási, nevelési intézményben, illetve az azon belül létrehozott tagozatban, osztályban, csoportban, beleértve azt is, ha az elkülönítés számarányukhoz viszonyítva lényegesen nagyobb arányban érinti a csoport tagjait, mint a többi tanulót. Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti valamely személy vagy csoport olyan nevelésre, oktatásra való korlátozása, olyan nevelési, oktatási rendszer vagy intézmény létesítése, fenntartása, amelynek színvonala nem éri el a kiadott szakmai követelményekben meghatározottakat.

**a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei**

Tekintettel arra, hogy mindkét, Kisújszálláson iskolafenntartó egyház tett a közoktatási törvény (a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 81. § (11) bekezdése) alapján egyoldalú nyilatkozatot az önkormányzati közoktatási feladatellátásban való közreműködésről, ezen egyházakra kiterjed a közoktatási és a köznevelési törvény (a köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény) szabályozása. Ez utóbbi (is) több ponton kitér a hátrányos és a halmozottan hátrányos tanulókkal való megkülönböztetett, esélyegyenlőségüket elősegítő bánásmódra, így pl. a következőkre:

- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók előnyben részesítése a felvétel során, ha az iskolának van lehetősége felvételi kötelezettségének teljesítése után - 51. § (1);
- a halmozottan hátrányos helyzetű, a hátrányos helyzetű és az SNI tanulók első alapfokú művészetoktatásban való részvételének ingyenessége -16. § (3);
- a pedagógus kötelezettsége a különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel történő egyéni foglalkoztatásra, a hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók felzárkózásának elősegítésére, valamint a tehetségek felismerésére és kiteljesedésük elősegítésére - 62. §.



Az egyházi fenntartással (és országosan a köznevelési intézmények állami fenntartásba vételével) az **önkormányzatnak a közoktatásban/köznevelésben betöltött szerepe a minimálisra csökkent**, leegyszerűsítve: a szakmai, tartalmi tevékenységgel kapcsolatos önkormányzati feladatok megszűntek, az ingatlanok biztosítása maradt ezen a téren a lényegi tevékenység. Emiatt a HH, HHH és SNI tanulók esélyegyenlőségének elősegítése elsődlegesen törvényi kötelezettsége a köznevelési intézményeknek, így a Kisújszálláson működő egyházi intézményeknek is. Az önkormányzat kompetenciája itt az egyéb, esélyegyenlőséget támogató programok biztosítása lehet. Így pl. célszerű folytatni a nyári táborok támogatását, a kiemelkedő tanulmányi és sporteredményeket elérő tanulók elismerését, a felsőoktatásban tanulók támogatását, különös tekintettel a HH, HHH és SNI tanulókra.

Az önkormányzat minden évben ősszel tájékoztatót kér az egyházi iskolafenntartóktól a nevelési-oktatási intézmények előző évi munkájáról és a tanévkezdésről. Ennek során információkat kér a HH, HHH és SNI gyermekek számáról, arányukról és az esélyeiket javító tevékenységekről, pályázatokról.

Városunkban az integráltan nem nevelhető gyermekek oktatását és nevelését az állami fenntartású Kádas György Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és Kollégium látja el.

Elmondható, hogy Kisújszállás városban működő valamennyi oktatási és nevelési intézmény felkészültsége és pedagógiai szemlélete **a sajátos nevelési igényű élő gyermekek integrált nevelését is lehetővé teszi** az intézményben. Az integrációval segítik a különös bánásmódot igénylő gyermek énképének, önértékelésének fejlődését, csökkentik a függőség érzését és tanítják az együttélés normáit. A közösség szempontjából az előítélet mentességre, a természetes elfogadó beállítódás kialakítására törekszik a segítségnyújtás és az elvárások helyes arányának megteremtésével.

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek			
Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2017	330	59	17,88
2018	334	58	17,37
2019	358	40	11,17
2020	358	19	5,31
2021	360	10	2,78
2022	n.a	n.a	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók			
Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma-(gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2017	862	219	22,48
2018	854	192	19,63
2019	841	88	9,20
2020	905	82	8,42
2021	862	48	4,97
2022	928	22	2,37

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban						
Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2017	14	7	71	24	62	16
2018	14	7	74	25	54	15
2019	9	5	19	6	27	7
2020	6	3	0	0	0	0
2021	6	3	0	0	0	0
2022	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar

<b>4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet</b>		
<b>Év</b>	<b>Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)</b>	<b>Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)</b>
	<b>fő</b>	<b>fő</b>
2017	182	94
2018	205	44
2019	178	27
2020	134	33
2021	149	32
2022	128	30

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Csökkenő tendencia figyelhető meg a hátrányos, valamint a halmozottan hátrányos gyerekek számában, melynek oka, hogy 2013. szeptember 1-től a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzet fogalma módosult, a változások következtében a támogatottak köre jelentősen szűkült. Az átminősítés hatására a hátrányos helyzetű gyerekek száma a nyilvántartásokban csökkent, ennek pedig az egyik következménye az, hogy egyre kevesebb hivatalos iskolai program működik ezeknek a diákoknak a segítésére.

**b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)**

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény a sajátos nevelési igényű gyermekek eredményes fejlesztésének biztosítására kiemelt figyelmet fordít.

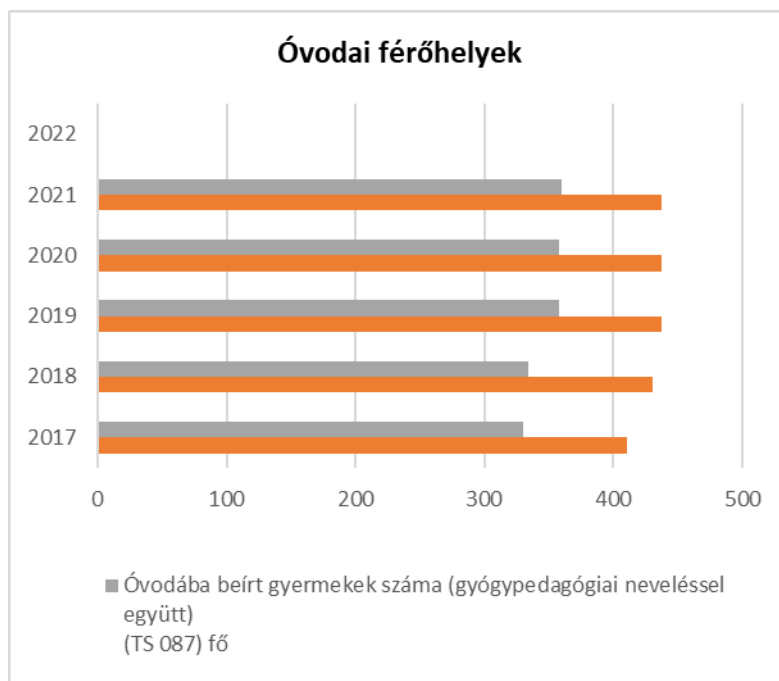
A Nemzeti Alaptanterv gyógypedagógiai alkalmazásához készült irányelvek fogyatékosági típusonként fogják összes a fogyatékos gyermekek életkori sajátosságait, a jellegzetes képességhiányokat, képességzavarokat, és az ezekből fakadó sajátos nevelési szükségleteket.

A városunkban működő iskolákban a szakértői bizottságok írásbeli szakvéleményével rendelkező, rászoruló tanuló fejlesztését gyógypedagógus, logopédus és fejlesztő pedagógus végzi egyéni, illetve kiscsoportos formában. A célzott fejlesztéseken és felzárkóztató foglalkozásokon a tanulók szükségletüknek megfelelő gyakorisággal vesznek részt. Az iskolák kiemelt feladatuknak tekintik ezen tanulók az iskola életébe való maradéktalan integrálását. Azoknak az SNI tanulóknak kerül sor a többségi tanulókkal történő együttnevelésére, akiknek nevelését-oktatását a szakértői bizottságok integrált osztályban javasolják. Ezek a tanulók többségi társaikkal együtt végzik iskolai feladataikat, de a szükséges területeken támogatást kapnak.

#### 4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

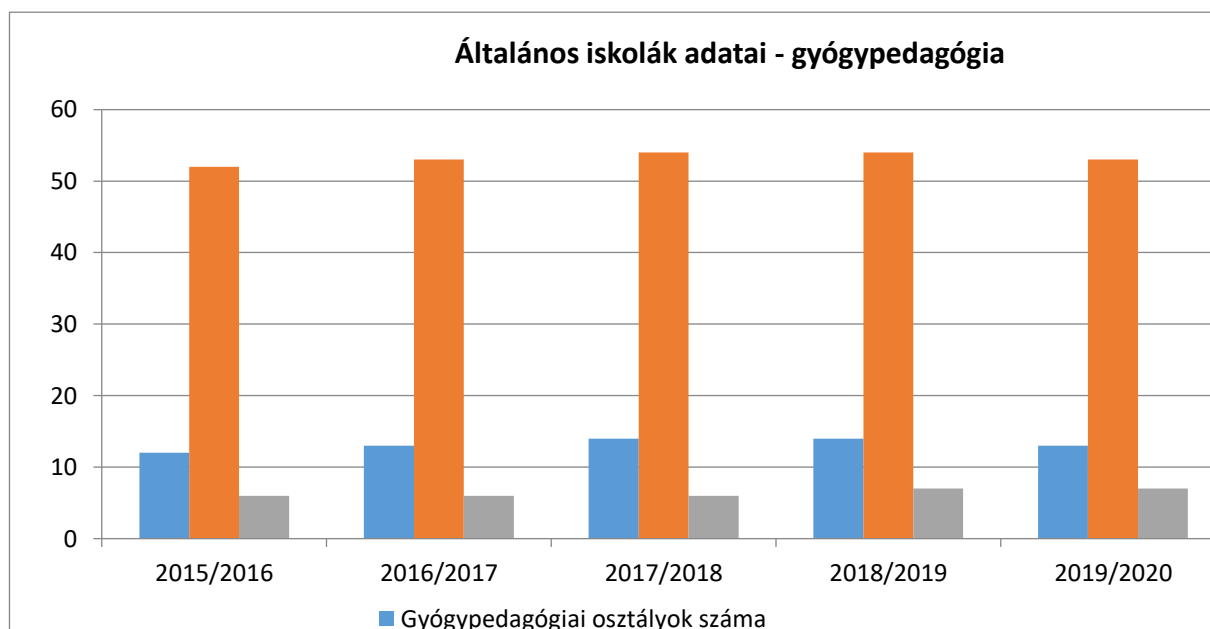
Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2017	362	15	411	6	330	2	21	22
2018	384	16	431	7	334	2	17	21
2019	394	17	438	7	358	2	12	21
2020	415	17	438	7	358	2	10	21
2021	411	17	438	7	360	2	10	21
2022	443	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés



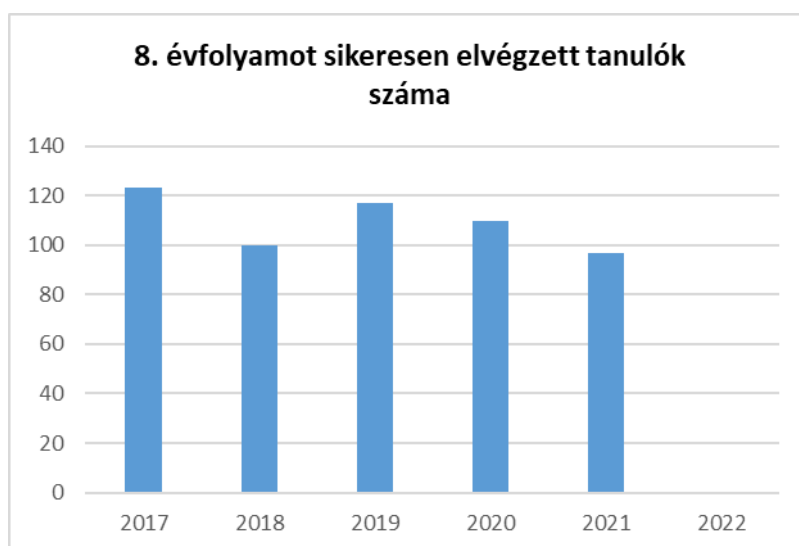
4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek					
Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2017	12	52	6	18,73	13,86
2018	13	53	6	18,45	15,95
2019	14	54	6	17,72	15,78
2020	14	54	7	18,04	16,53
2021	13	53	7	18,21	17,62
2022	n.a	n.a	n.a	n.a	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar



<b>4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban</b>	
<b>Tanév</b>	<b>A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)</b>
	<b>Fő</b>
2017	123
2018	100
2019	117
2020	110
2021	97
2022	n.a

Forrás: TelR, KSH Tstar



**c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek**

Az oktatás, képzés terén gyermekeket érintő hátrányos megkülönböztetésről, az egyenlő bánásmód követelményének megsértéséről nincs tudomásunk, ilyen ügyben eljárás nem indult egyik köznevelési intézmény ellen sem. A bölcsődében, óvodában és az iskolákban nincs szegregált oktatás-nevelés, minden intézmény a kiemelt figyelmet érdemlő gyermekek integrációját igyekszik megvalósítani azzal együtt, hogy a számukra szükséges speciális szolgáltatásokat biztosítják.

**d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések**

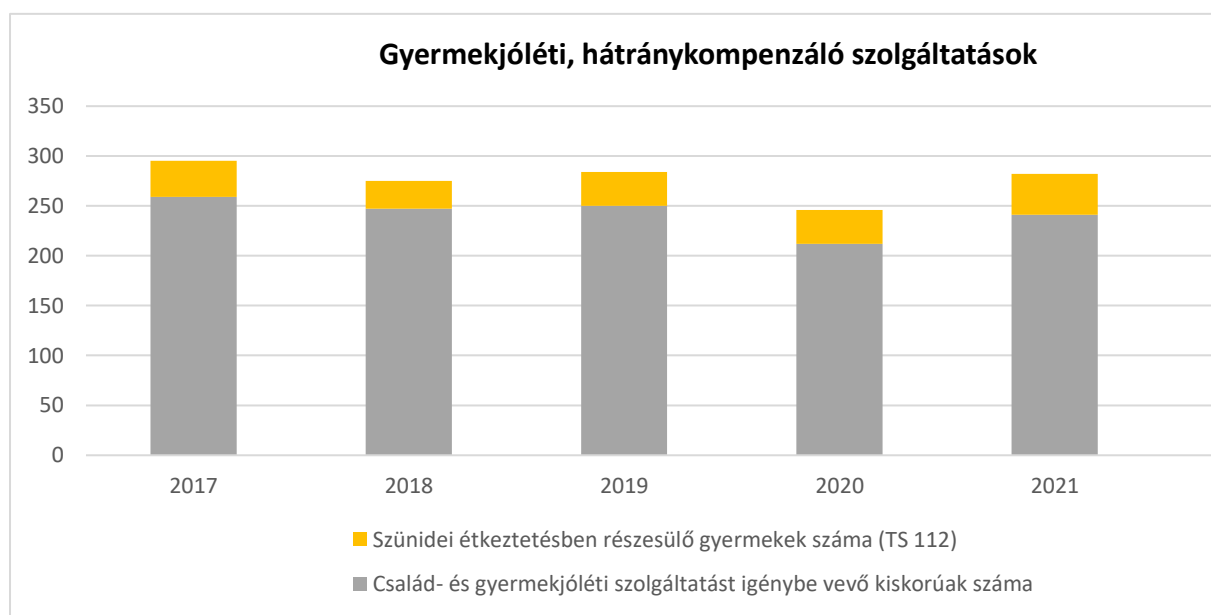
Az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérésekről nem rendelkezünk adattal.

**e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások**

A kiemelt figyelmet érdemlő gyermekek számára nyújtott ellátások (így például a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, és a hozzá társuló számos természetbeni ellátás, szünidei étkeztetés, vagy a szolgáltatások terén a fejlesztő foglalkozások) hátránykompenzáló céllal, pozitív megkülönböztetés révén segítik elő a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű, illetve beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek esélyegyenlőségét.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2017	0	0	259	36
2018	0	0	247	28
2019	0	0	250	34
2020	0	0	212	34
2021	0	0	241	41
2022	0	0	225	46

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok



#### 4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység vizsgálata során Kisújszálláson	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A köznevelési rendszer átalakításával az önkormányzat fenntartói státusza megszűnt.	Továbbra is szükséges fenntartani az önkormányzat által biztosított programokat, támogatási rendszereket.
Magas a rossz körülmények között élő, szegénység vagy a társadalmi kirekesztettség veszélyének kitett gyermekek száma.	Hátránykompenzációs programok szervezése.
A demográfiai változások következtében egyes városrészekben korlátozott a lehetőség a gyermekek közösségi kapcsolódására	Játszótér fejlesztés és sportolási lehetőség kialakítás a keleti városrészben.
A nyári szünidő idején a szülők számára rendkívüli megterhelő feladat a gyermekek elhelyezése. Piaci alapon számos szolgáltatás elérhető, azonban éppen a leginkább rászoruló gyermekek ezekből a szolgáltatásokból nem részesedhetnek	Ingyenes nyári táborok szervezése.

#### 5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

##### Jogi környezet a nők esélyegyenlőségéhez:

- az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében;
- a Tanács 79/7/EGK irányelve (1978. december 19.) a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról;
- a Tanács 92/85/EGK irányelve (1992. október 19.) a várandós, a gyermekágyas vagy szoptató munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetéséről;
- a Tanács 97/81/EK irányelve (1997. december 15.) az UNICE, a CEEP és az ESZSZ által a részmunkaidős foglalkoztatásról kötött keretmegállapodásról;
- a Tanács 2000/43/EK irányelve a személyek közötti, faji vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról (a faji egyenlőségről szóló irányelv), amely számos területen tiltja a faji vagy etnikai származáson alapuló megkülönböztetést, beleértve a foglalkoztatást, a szociális védelmet és a szociális kedvezményeket, az oktatást, valamint a nyilvánosság számára elérhető javakat és szolgáltatásokat, például a lakhatást;



- a Tanács 2000/78/EK irányelve (2000. november 27.) a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról;
- a Tanács 2004/113/EK irányelve (2004. december 13.) a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód elvének az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés, valamint azok értékesítése, illetve nyújtása tekintetében történő végrehajtásáról.

A nők és férfiak közötti társadalmi egyenlőtlenség minden bizonnyal a legmélyebben gyökerező, legnehezebben tetten érhető, a társadalom részéről a leginkább, a legtisztább lelkiismerettel támogatott igazságtalanság. Nem könnyű fellépni ellene.

Napjainkra a nők helyzete javuló tendenciát mutat, mivel a munkaerőpiacon, valamint a vezető pozíciókban is egyre több nő tűnik fel. A béreket tekintve mégis szignifikáns eltérés mutatkozik a nemek között. A bérkülönbség az idő előrehaladtával folyamatosan csökkent, viszont 2022-re újra elkezdett növekedni. Napjainkban 18%-kal elmarad a nők bére a férfiakétól. A nők többsége olyan munkakörben dolgozik, amelynek leértékelődött a presztízse és ezáltal a foglalkoztatási munkabére. A szellemi munkaterületeken 30%-kal kevesebbet keres egy nő, mint egy férfi.

A nemek közötti hátrányos megkülönböztetést néhány jogszabály tiltja ugyan, de a nők és férfiak között a társadalmi élet minden területére kiterjedő egyenlőtlenség természetének, okainak feltárását és felszámolását nem írja elő jogszabály.

Az Ebktv. megfogalmazza a közvetlen és a közvetett diszkrimináció fogalmát: az adott személy olyan tulajdonsága miatt kerül hátrányba más, összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest, amit nem tud befolyásolni. Védett tulajdonságként nevezi meg a törvény a nemet, családi állapotot, az anyaságot és terhességet is.

A nők esélyegyenlőségének jogi alapvetései, miszerint:

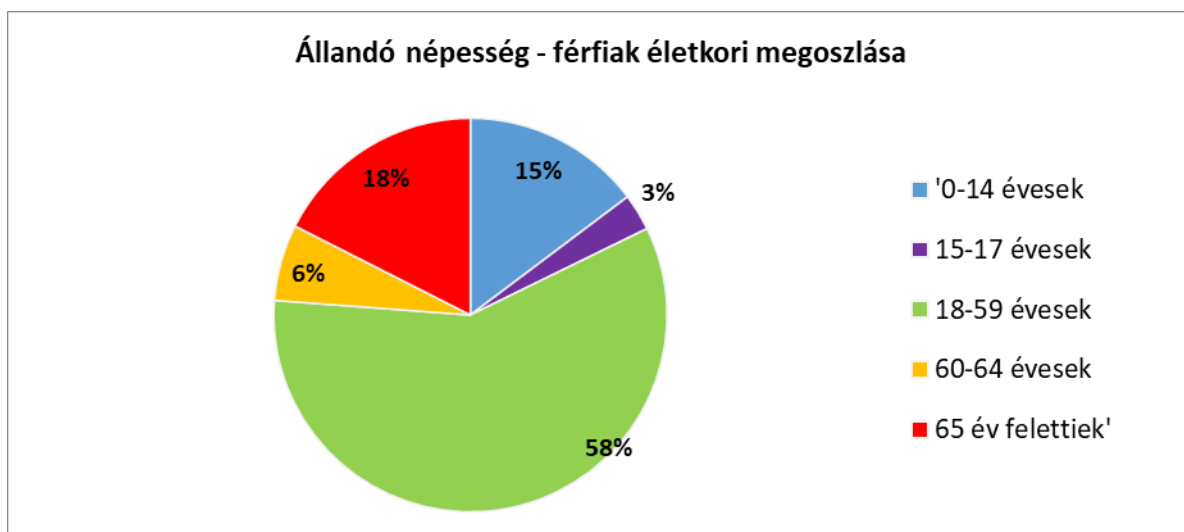
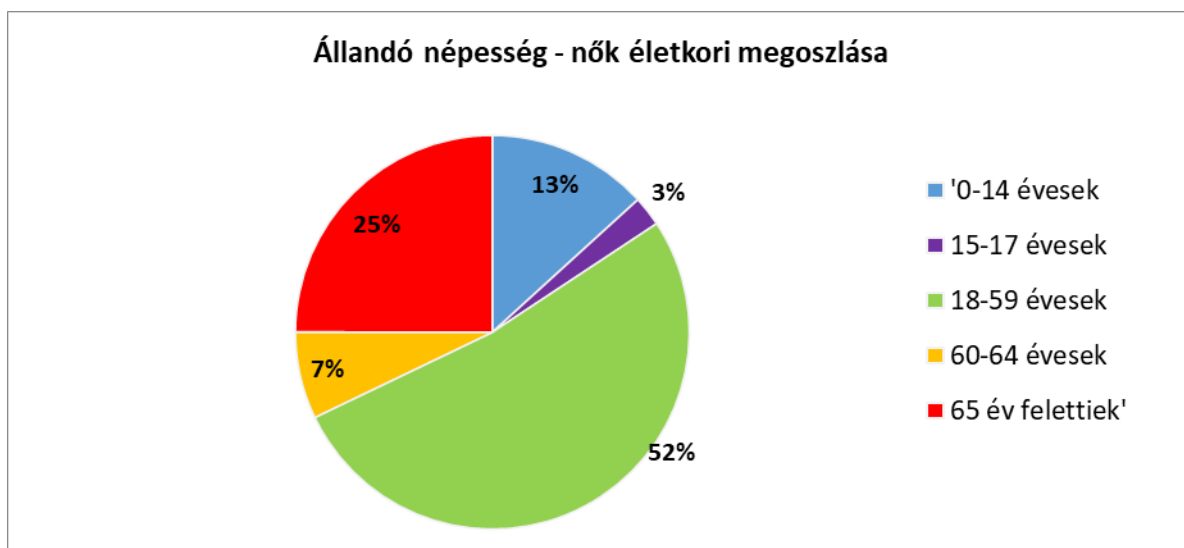
- a nők és férfiak egyenjogúak, egyenlő jogok illetik meg őket minden polgári, politikai,
- gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében,
- a nőket a férfiakkal egyenlő bánásmód illeti meg a munkavállalás, szakképzés, előmeneteli
- lehetőségek, valamint a munkafeltételek terén,
- szociális biztonság területén.

Az önkormányzat és annak intézményei a helyzetelemzés készítésének időpontjában csak kevés adattal rendelkeznek a problémák tekintetében. Nehéz is a nemek helyzetére érzékeny elemzést lehetővé tevő adatokat gyűjteni, hiszen ezeket még a nagy adatgyűjtő szervek – munkaügyi központok, KSH, NAV vagy TEIR, stb. – sem kérik kellő részletességgel.

Kisújszállás 2021. januári demográfiai és közszolgáltatási adatainak vizsgálatából az alábbi összefüggések állapíthatók meg:

- a település összlakosság számának 50,91%-a nő (5522 fő)
- a női lakosok több mint a fele, 59,32%-a 18-64 éves, tehát aktív korú (3276 fő)
- a 65 év feletti lakosok közül a nők aránya 12,71% (1379 fő).

A 65 év feletti lakosok közül a férfiak aránya 8,61% (934 fő), mely adat helyi szinten is mutatja, hogy a nők átlagosan magasabb életkort érnek meg, mint a férfiak.



## **5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége**

A *nők gazdasági, munkaerő-piaci speciális helyzetét* többek között az adja, hogy egyszerre több szerepet töltenek be a mindennapi életben, egyszerre kell helytállniuk a munkahelyen és a családjukban. A kettős szerep miatt sokszor plusz teher nehezedik rájuk, s ez a szerepek összehangolása néha nehézséget jelenthet. A visszatérni szándékozó, illetve a kisgyermeket nevelő nők számára a korábbi munkahelyükre való visszatérés több szempontból is nehéz feladatot jelent. Munkától való tartós távollétük alatt készségeik, ismereteik elavulnak, megkopnak, amely alkalmazásukban hátráltatja őket (főleg, ha több gyermek születése miatt hosszabb időt töltöttek távol.) Még nagyobb hátrányban vannak azok, akik gyermeküket vagy gyermekeiket egyedülállóként nevelik, és/vagy esetleg pályakezdőként kevés munkatapasztalattal rendelkeznek.

A Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 12. §-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. A munka egyenlő értékének megállapításánál különösen az elvégzett munka természetét, minőségét, mennyiségét, a munkakörülményeket, a szükséges szakképzettséget, fizikai vagy szellemi erőfeszítést, tapasztalatot, felelősséget, a munkaerő-piaci viszonyokat kell figyelembe venni.

Bár a nők nagyobb arányban töltenek be szellemi munkakört, mint a férfiak – jellemzően tömegesen alacsonyabb presztízsű és/vagy bérezésű, szerényebb előmenetelű helyeken dolgoznak, mint a férfiak.

A politikai és gazdasági területeken kevesebb a női vezető. A nők előrébb jutása a „ranglétrán” bizonyos ponton megtorpan a férfiakéhoz képest, ez az „üvegplafon” jelenség Magyarországon jellemző.

A település nem rendelkezik kimutatással a férfiak és nők bérezését illetőleg. Az önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének.

### **a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében**

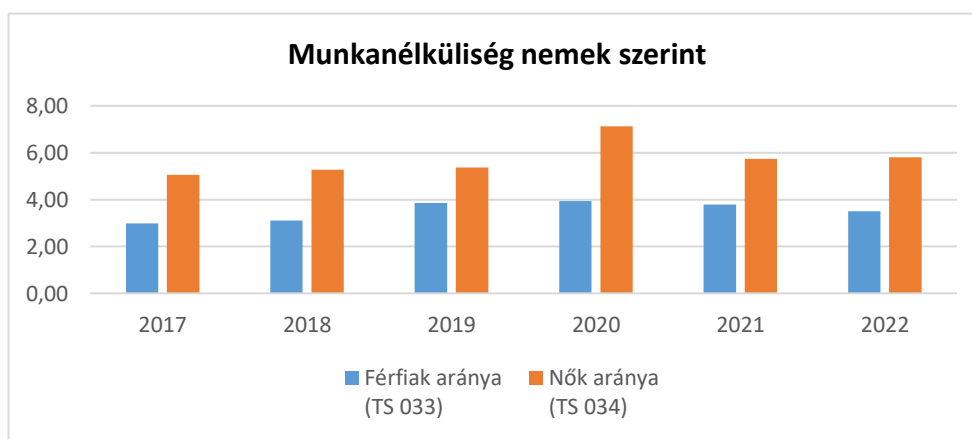
Tény, hogy az országos adatok alapján a nők gazdasági aktivitása alacsonyabb a férfiakénál – és e különbségnek csak egyik vékonyka szelete a női élethelyzetből, az anyaságból fakadó inaktivitás (CSED, GYED, GYES). Sajnos gyakran találkozhatunk azzal, hogy a nők háttérbe szorulnak a munkavállalást illetően, valamint gyakran a női bérek mértéke elmaradást mutat a férfiak béréhez képest annak ellenére, hogy a Mt. 12.§-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani.

Tapasztalataink szerint a nők között is **kiemelten hátrányos helyzetben** vannak

- a 45 év feletti nők elsősorban a változó képzettségi követelmények,
- a pályakezdők a szakmai tapasztalat hiánya,
- a gyermekvállalás előtt állók, a gyesen lévő, illetve a kisgyermekes anyukák a munkából való kiesés miatt.

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	Nyilvántartott álláskereső aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2017	2,98	5,05	4,02%
2018	3,11	5,28	4,20%
2019	3,86	5,37	4,62%
2020	3,94	7,12	5,53%
2021	3,79	5,73	4,76%
2022	3,5	5,81	4,66%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal



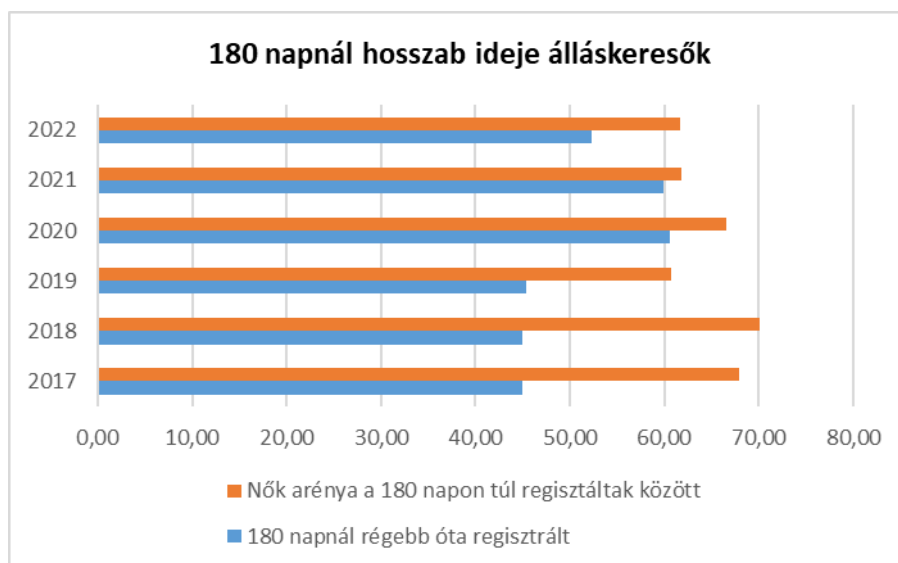
Az 5.1.1. számú táblázat adatait vizsgálva megállapítható, hogy a településünkön a munkanélküliség az aktív korú lakosságból a nőket magasabb arányban érinti, mint a férfiakat, és hogy ez a mutató az elmúlt években sem közeledett egymáshoz.

2020-ban, kiugróan magas volt a nők munkanélküliségi rátája a férfiakéhoz képest. Ennek egyik oka, hogy a COVID-19 világjárvány miatti elbocsátások, a gazdasági visszaesés jobban érintette azokat az ágazatokat (turizmus, vendéglátás, személyes szolgáltatások), amelyekben magasabb a női foglalkoztatottság.

**5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskereső (a 3.2.3. táblával azonos)**

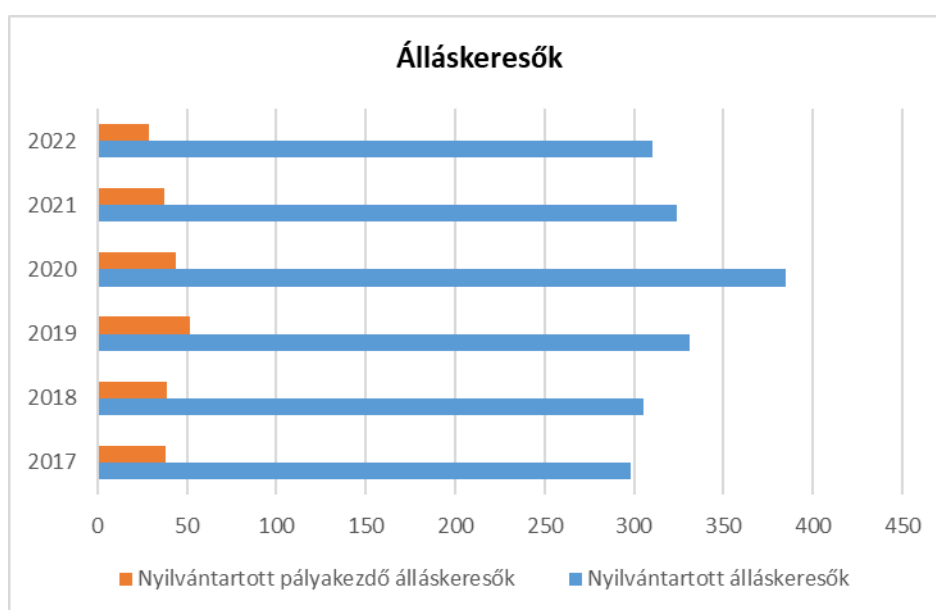
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőknél (TS 058)
	%	%
2017	44,97	67,91
2018	44,92	70,07
2019	45,32	60,67
2020	60,52	66,52
2021	59,88	61,86
2022	52,26	61,73

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal



5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő állás keresők száma (a 3.2.6. táblával azonos)		
Év	Nyilvántartott állás keresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2017	298	38
2018	305	39
2019	331	52
2020	385	44
2021	324	37
2022	310	29

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal



A városban található, *nőket is foglalkoztató munkahelyek* jellemzően a közszféra, a könnyűipar és a szolgáltatási szektor. A foglalkoztatott, az inaktív és a munkanélküli női népesség főbb demográfiai adatai nem állnak teljeskörűen rendelkezésre (gyermekszám, képzettség, családi állapot, demográfiai adatok).

### **b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban**

Városunkban nem készült statisztikai felmérés arra vonatkozóan, hogy a foglalkoztatást segítő és képzési programokban milyen arányban jelentek meg a női nem képviselői, erre vonatkozó adataink nincsenek. A meglévő és kifutott programok azonban nagyjából egyenlő mértékben célozták a férfiakat és nőket, valamint kellő rugalmasságot biztosítottak annak érdekében, hogy a női résztvevők a családdal, gyermekneveléssel kapcsolatos teendőiket is el tudják látni a programban való részvételük ideje alatt.

### **c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei**

A munkaerő-piaci esélyek tekintetében az egyik legmeghatározóbb tényező az iskolai végzettség, így azok a nők, akik alacsony iskolai végzettséggel rendelkeznek, komoly nehézségekkel szembesülnek. Ezt a hátrányt még fokozza az életkor, tapasztalathiány a munka terén, esetleg a kisgyermekes háttér is.

Nincsen adat arra vonatkozóan, hogy a településen miként áll összefüggésben a nők iskolai végzettsége és foglalkoztatottsága.

### **d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)**

A nők diszkriminatív megkülönböztetésének a foglalkoztatás területén számos formája létezik: például a munkára való jelentkezés és a munkaviszony létesítése során (ha a munkakör betöltésére mindkét nem képviselője alkalmas, azonos kvalitásokkal rendelkeznek, a munkáltató mégsem kíván nőt alkalmazni), az azonos munkáért járó eltérő bérezésben, vagy az előmeneteli lehetőségek szűkösségében (üvegplafon-jelenségnek nevezzük, mikor egy munkavállaló előmenetele a munkahelyi hierarchiában csak egy bizonyos szintig lehetséges, a fölé nem tud lépni a láthatatlan üvegplafon miatt, melynek oka a hátrányos megkülönböztetés – a jelenség elsősorban a női munkavállalók körében jellemző).

A településen a vizsgált időszakban nem jelentettek nőkkal szembeni hátrányos megkülönböztetést, de ez nem jelenti azt, hogy az ilyen jellegű diszkrimináció egyáltalán nincs jelen városunkban.

A diszkriminációs gyakorlat visszaszorítása szempontjából fontos a foglalkoztatási viszonyok ellenőrzése, szükség esetén az Egyenlő Bánásmód Hatóság bevonása, a tájékoztató kampányok, vagy a területtel foglalkozó társadalmi szervezetekkel történő együttműködés.

## 5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A nők foglalkoztatását gátló legfőbb akadály a gyermeknevelés. A családi, magánéletbeli feladatok és felelősségek általában a nőket terhelik, minél kevesebb gyermeke van egy nőnek, annál többen jelennek meg a munkaerő-piacon. A **rugalmas, egyedi feltételek** (pl.: részmunkaidős foglalkoztatás, otthoni vagy távmunka, rugalmas munkaidő biztosítása) segítség lehet a nőknek a családi életben és munkahelyi karrierjük építésében. A kisgyermekes családok esélyeit a szolgáltatási hiányosságok is rontják, a munkaerőpiaci esélyek tekintetében elsődleges a bölcsődei férőhelyek számának alakítása, melyben Kisújszálláson nagy előrelépést jelentett az, hogy 2022 októberétől az új bölcsődében a korábbiakhoz képest 16 fővel több kisgyermeket tudnak fogadni.

Városunkban a **gyermekek napközbeni ellátása megoldottnak tekinthető** a városban működő bölcsődében és óvodákban.

A bölcsőde, igazodva a munkaerő-piaci igényekhez, nyári szünet nélkül 6:30 és 17 óra között nyitva tart, igény esetén 6:00 órától tudja fogadni a kisgyermeket.

Minden gyermek számára biztosított a 3 éves kortól kötelezően történő óvodáztatás, felvétel iránti kérelmet nem utasítunk el. Valamennyi tagóvoda 7:00 és 17:00 óra között van nyitva.

A Polgármesteri Hivatal minden munkavállalója rugalmas munkaidőben dolgozik, ezzel segítve a kisgyermekes szülőket.

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2017	5	311	62,2
2018	5	312	62,4
2019	5	277	55
2020	5	281	56,2
2021	5	283	56,6
2022	5	282	56,4

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok



5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyermekek száma
	db	Fő
2017	37	38
2018	36	37
2019	36	36
2020	36	36
2021	36	36
2022	36	36

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

5.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. b.) számú táblázatból								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2017	0	0	0	0	0	0	37	38
2018	0	0	0	0	0	0	36	37
2019	0	0	0	0	0	0	36	36
2020	0	0	0	0	0	0	36	36
2021	0	0	0	0	0	0	36	36
2022	0	0	0	0	0	0	36	36

Forrás: TelR, KSH Tstar

### **5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe**

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a *védőnői hálózat* szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anyákra és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdik meg: tanfolyamok, beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében. Családtervezéssel kapcsolatban a gyermekek felvilágosítására alapvetően az iskolában kerül sor.

### **5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak**

A statisztikai adatok azt mutatják, hogy a nők ellen elkövetett bűncselekmények között egyértelműen a családon belüli erőszak a leggyakoribb halálozási ok. Jellemzően az erőszak jó része a családban marad, hiszen a nőket, illetve a családokat érő erőszakos cselekedetek nagy része ma még felderítetlen. A gyermekvédelmi, szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, a rendőri tevékenység eredményeként, a jelzőrendszerek alapján több esetre derül fény, egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért.

### **5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaoththon, családok átmeneti otthona)**

Az anyaoththon és a családok átmeneti otthona, ezek a mintegy huszonöt éve létező intézmények adják meg a lehetőséget arra, hogy a valamilyen okból utcára kerülő nők, édesanyák együtt maradjanak gyermekeikkel. Több generációra visszavezethető rossz családi minták, meglazult kötelékek, szétzilált kapcsolatok, bántalmazás, generációkon át fennálló szocializációs hiányosságok állnak a háttérben, amik miatt egy anya az utcára kerül. Gyakorta egy személy esetében is halmozódnak a problémák. Sok sebből vérző anyákról, nőkről van szó. Közös a végtelen nagy kiszolgáltatottság. Az anyaoththonok célja támogatni az anyákat abban, hogy szülővé váljanak, gyermekeiket neveljék, képessé váljanak az önálló családi életre.

Városunkban nincs anyaoththon és családok átmeneti otthona, az önkormányzatnak ez nem is tartozik kötelező ellátási feladatai közé. A szolgáltatások közvetítése a Család- és Gyermejjóléti Szolgálat feladata. A családsegítő megkeresi az adott problémára leginkább megfelelő megoldást, tájékoztatást nyújt a lehetőségekről, segít az anyaoththonba, illetve a családok átmeneti otthonába történő elhelyezésben.

## 5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Az Alaptörvény XV. cikkére visszavezetve vizsgálható, hogy a helyi közéletben a nők és férfiak azonos jogai a politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében érvényesülnek-e.

Az azonos jogok érvényesítéséhez elengedhetetlen a képviselet. A nők részvételére nemcsak a női nem reprezentálása miatt van szükség a politikában, azaz a közügyekről való döntési mechanizmusban, hanem mert ez szolgálja leginkább a közös érdeket.

Kisújszállás közéletében a nők mindig is fontos szerepet játszottak, de képviseletük sosem felelt meg a nők társadalmi arányának és súlyának. A képviselő-testület többségét mindig is férfiak alkották, míg a háttér- és szervező munkát túlnyomórészt nők végezték. Jelenleg a 12 fős testületben 1 fő női képviselő dolgozik (0,083%). Az összesen 7 kisújszállási külső bizottsági tag közül 5 férfi (71,43%) és 2 nő (28,57%). Vagyis itt valamivel jobb a nők és férfiak aránya, mint a képviselő-testületben, de az önkormányzat összetétel még így is messze nem tükrözi híven Kisújszállás lakosságát. Ezzel párhuzamosan a képviselő-testület munkáját támogató, azt szervező polgármesteri hivatalban dolgozók több mint kétharmada nő, és a hivatal jegyzője nő, aljegyzője férfi. Vagyis megállapítható, hogy míg a döntéshozásban jelentősen túlreprezentáltak a férfiak, a végrehajtásban inkább nők vesznek részt.

## 5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A helyi tapasztalatok alapján a leggyakrabban előforduló, a nőket helyi szinten foglalkoztató társadalmi problémák: a munkanélküliség, a gyermekvállalás, a munkaerő-piacra történő be- és visszajutás, családbarát munkahelyek hiánya, magányosság fiatal és idős korban.

Ezek össztársadalmi problémák, amelyeken komplex programokkal lehet enyhíteni.

Megállapítható, hogy városunkban nincs olyan szervezet, amely a nők érdekvédelmére alakult volna.

## 5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során Kisújszálláson	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az alacsony iskolázottság, a szakképzettség hiánya a nők körében összefügg az alacsony foglalkoztatással, nehezebben boldogulnak a munkaerő-piacon.	Képzések, továbbképzések szervezése, felzárkóztatási programokhoz kapcsolódás.
A közúthálózat nem családbarát (szűk, töredezett a járdahálózat), kisgyerekekkel veszélyes a közlekedés	Út- és járdafelújítás a város teljes területén az akadálymentesítésre tekintettel.

## 6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

A *népesség öregedésével* járó társadalmi, demográfiai problémák az elmúlt évtizedekben világszerte az érdeklődés középpontjába kerültek. Az öregek aránya 1950-ben az egész világon 8%, 2000-ben 10% volt, 2050-ben azonban – az ENSZ „A világnépesség öregedése – 1950–2050” című, 2000-ben közzétett kiadványa szerint az emberiségnek már több mint egyötödét, Európában 36–37%-át 60 éven felüliek teszik majd ki.

Indokolt tehát, hogy a társadalom naprakészen reagáljon az öregedés következtében kialakuló demográfiai és szociológiai változásokra, valamint a mindenkori kormány és törvényhozás is határozott, előretekintő jogalkotással alkalmazkodjék az új helyzetekhez.

Napjainkban a környezetünkben élő idősökért felelősséget érzünk, de annyira felgyorsult a világ körülöttünk, – és egyre több területen kell a fiataloknak helyt állniuk,– hogy e mellett szinte mindennapi teherré válik az idősökkel való foglalkozás. Szeretet és vonzalom az egyik oldalon, míg visszahúzás, a terhek kínzó megélése, tehetetlenség a másik oldalon. A nagycsaládok felbomlásával, a kétkeresős családmódel kialakulásával gyakorlatilag nagyon sok esetben megoldhatatlan feladat az idős ember családon belüli gondozása, ellátása – főleg ha testi vagy pszichés megbetegedésben is szenved, aminek következtében önellátásra részben vagy egészben képtelenné válik.

Századunk elvi öregtiszteletének ellentmond az a tény is, hogy a rohamléptekkel fejlődő tudomány és technika mellett a megszerzett tapasztalat egyre csökkenő értéket képvisel, hiszen a megtanult, begyakorolt ismeretanyag rövid időn belül elévül, és újabb ismeretek megszerzése válik szükségessé. Ezt azonban az idősödő ember gyakorta már nem képes megszerezni. Ezt a tényt tükrözik azok az álláshirdetések is, melyek 35-45 évben jelölik meg az állás betöltéséhez szükséges felső korhatárt. Megfelelő intézkedések szükségesek: többek között az egészségügy, szociálpolitika, családpolitika, a szociális ellátó rendszerek fejlesztése, reformálása és a források áttekintése, szükség esetén módosítása.

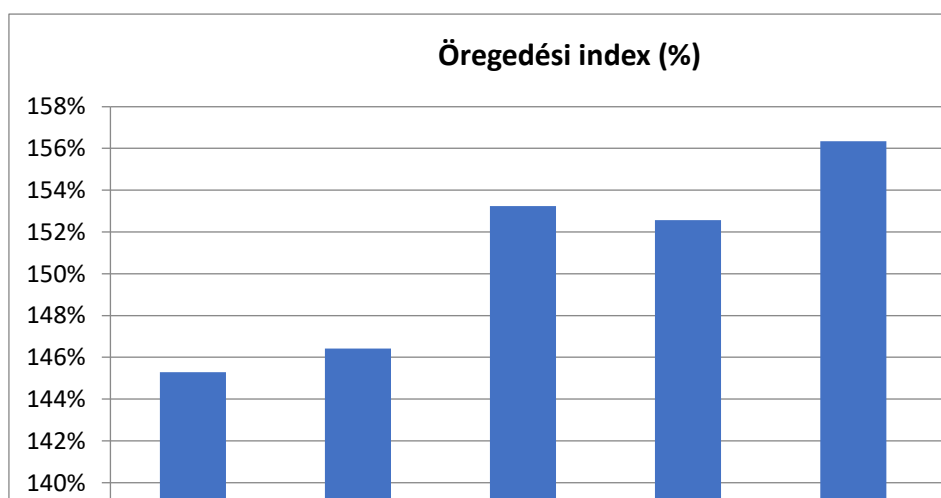
A társadalmi adottságok nagymértékben befolyásolják ezen korosztály szociális helyzetét, életfilozófiáját. Ezen a téren jelentős változtatásokra van szükség, ilyen a nyugdíjak reálértékének folyamatos növelése, illetve szinten tartása, az időskorúak biztonságérzetének növelése, az elszegényedés elleni védekezés

Ahhoz, hogy a modern világ által kínált gazdasági és technológiai lehetőségek ne csak vágyak maradjanak, hanem az ellátórendszerek fenntarthatóságának megvalósításával tényleges eredményekké váljanak, nemzetközi szinten is összehangolt és tudatos tervezésre és cselekvésre van szükség a társadalmak és a kormányzatok részéről.

**6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)**

<b>6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)</b>			
<b>Év</b>	<b>65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)</b>	<b>0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)</b>	<b>Öregedési index % (TS 030)</b>
2017	2 188	1 506	145,29%
2018	2 227	1 521	146,42%
2019	2 268	1 480	153,24%
2020	2 313	1 516	152,57%
2021	2 342	1 498	156,34%
2022	2 336	1 499	155,84%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR



Magyarország korfájához hasonlóan Kisújszállás város lakossága is folyamatosan, az országos átlagot meghalódóan öregszik, a 65 év feletti aránya az elmúlt 6 évben közel 10 százalékponttal nőtt.

A demográfiai folyamat jellemzőit az alábbiakban foglalhatjuk össze (2022. évi adatok alapján):

- növekszik az átlagéletkor,
- magasabb a középkorúak halandósága,
- a nők élettartama hosszabb (a 65 év feletti 60%-a nő),
- a városunk előregedő (öregedési index 155,84%, az országos mutató 141,5%).

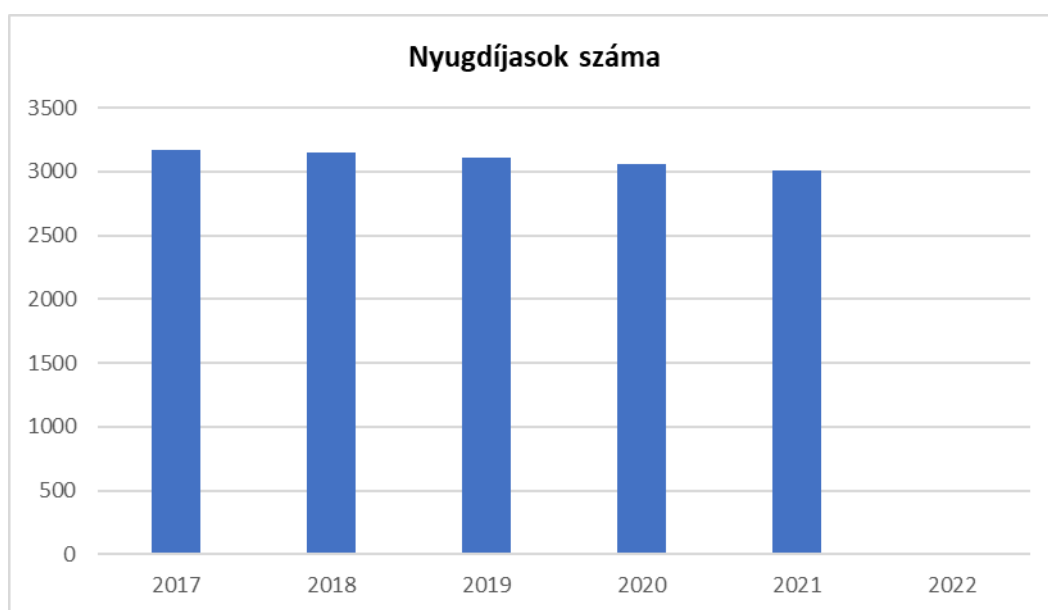
Az 1997. évi LXXXI. törvény által biztosított kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében az alábbi ellátásokat folyósítják:

- saját jogú ellátások: öregségi nyugdíj,
- hozzátartozói ellátás az özvegyi nyugdíj, árvaellátás, szülői nyugdíj, baleseti hozzátartozói nyugellátások és az özvegyi járadék.

Egyéb, idősök számára igénybe vehető rendszeres járandóság az időskorúak járadéka, aminek feltételeit a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény szabályozza.

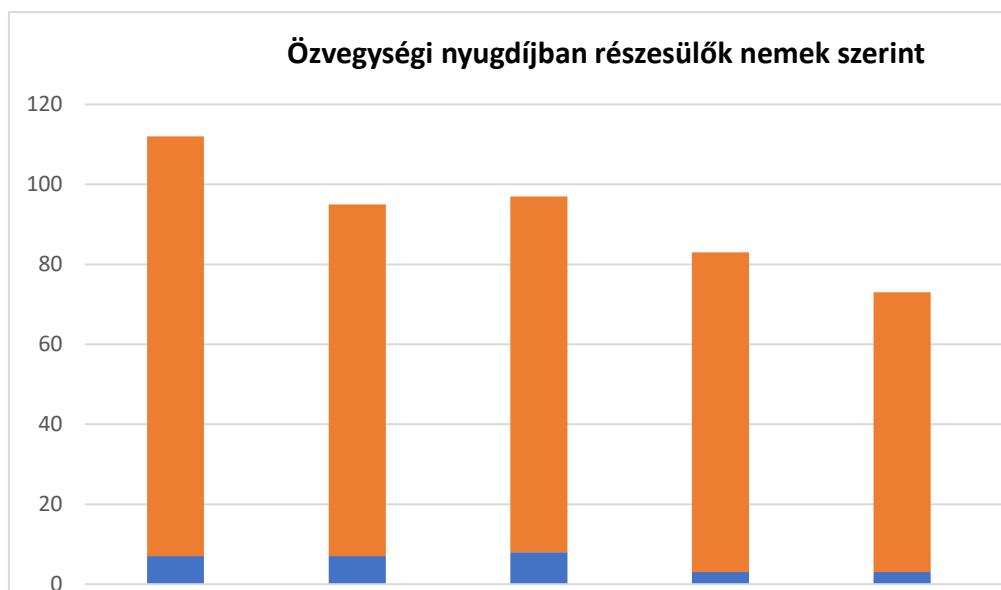
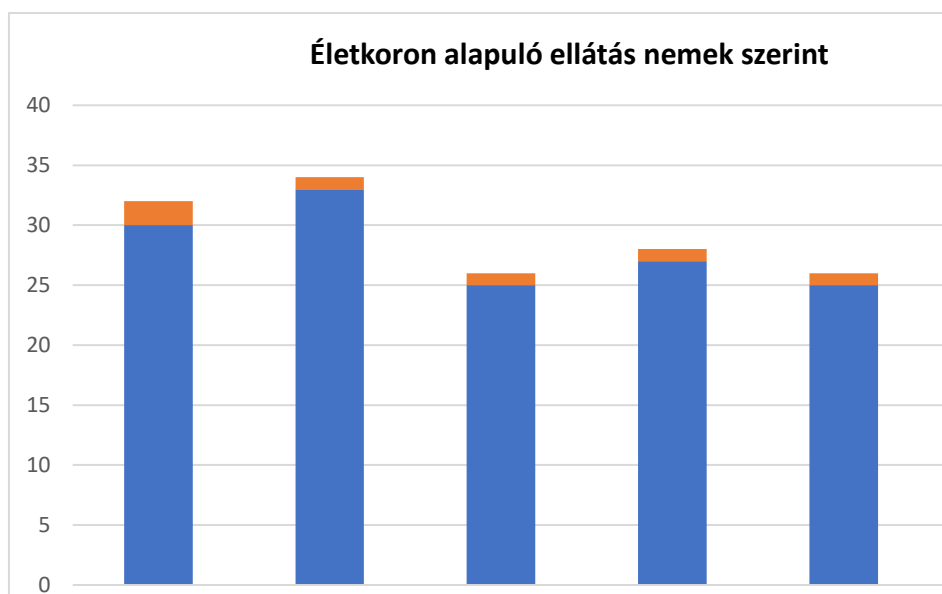
<b>6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma</b>			
<b>Év</b>	<b>Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)</b>	<b>Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)</b>	<b>Összes nyugdíjas</b>
2017	1 267	1 907	3174
2018	1 260	1 889	3149
2019	1 248	1 864	3112
2020	1 216	1 848	3064
2021	1 184	1 822	3006
2022	n.a	n.a	n.a

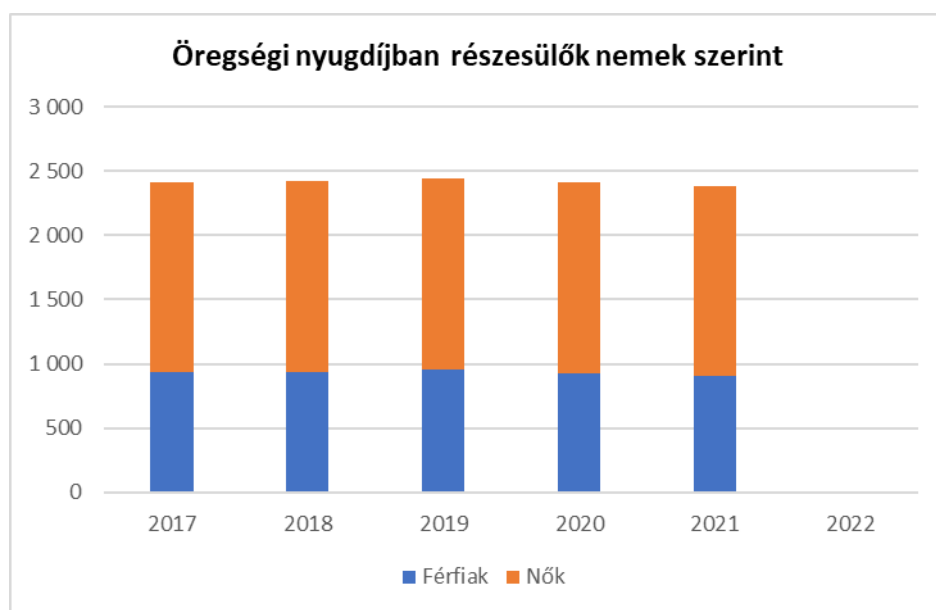
Forrás: TeIR, KSH Tstar



6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások							
Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2017	30	2	934	1 480	7	105	5
2018	33	1	938	1 489	7	88	5
2019	25	1	956	1 487	8	89	5
2020	27	1	928	1 483	3	80	4
2021	25	1	909	1 475	3	70	5
2022	n.a	na.	n.a	n.a	n.a	n.a	8

Forrás: TeIR, KSH Tstar





Szociális térkép vagy az időkorúak körében végzett célzott közvélemény-kutatás, felmérés hiányában csak feltételezni lehet, hogy nincs ellátatlan személy az idősök körében. (Az ellátatlanság azok körében tapasztalható, akik még nem érték el a rájuk irányadó nyugdíjkorhatárt.) A problémát inkább az egyes ellátások igen alacsony összege jelenti (főleg a járadékoké).

Az időskorban jellemző megbetegedések - a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák - mellett pszichés problémák is jelen vannak. Az idős ember egyedül marad, izolálódik, szellemi és fizikai aktivitása hanyatlik, önellátási képessége beszűkül. Ez nagyon sok embernél okoz pszichés megbetegedéseket. Különösen gyakori a depresszió és a demencia kialakulása. Jellemző, hogy a betegségek általában együttesen fordulnak elő, különösen 70 éves kor fölött jellemzőek a súlyos, krónikus megbetegedések és az előrehaladott demencia.

Az időskorúak – közülük is főként az egyedülállók – a **bűncselekmények** elkövetése szempontjából **potenciálisan veszélyeztetett** csoportot képeznek. Az előrehaladott korban lévők életkori, fizikai, mentális sajátosságaikból adódóan, és a társadalomban betöltött szerepüknél fogva az átlagnál sérülékenyebbek, kiszolgáltatottabbak, ezáltal fokozottabban veszélyeztetettek bizonyos bűncselekményekkel szemben.



## 6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

### a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Fő összesen	298	305	331	385	324	310
41-45 év (TS 042)	Fő	17	32	25	37	32	27
	%	5,70%	10,49%	7,55%	9,61%	9,88%	8,71%
46-50 év (TS 043)	Fő	28	26	26	31	29	27
	%	9,40%	8,52%	7,85%	8,05%	8,95%	8,71%
51-55 év (TS 044)	Fő	20	20	28	36	25	24
	%	6,71%	6,56%	8,46%	9,35%	7,72%	7,74%
56-60 év (TS 045)	Fő	42	37	23	32	31	35
	%	14,09%	12,13%	6,95%	8,31%	9,57%	11,29%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	47	58	61	67	78	78
	%	15,77%	19,02%	18,43%	17,40%	24,07%	25,16%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A munkanélküliek korcsoportonkénti megoszlásából egyértelműen kivehető, hogy az 55 év feletti korosztályt arányaiban *jobban sújtja a munkanélküliség* problémája.

A településen a 61 év feletti regisztrált munkanélküliek aránya 2017 és 2022 között 15,77%-ról 25,16%-ra nőtt. A trendekből kiindulva azok, akik 55 év felett veszítik el munkahelyüket *sokkal nehezebben találnak* munkát, ha nincs valamilyen speciális szaktudás a kezükben. Az öregségi nyugdíjkorhatárt megelőző időszakban a foglalkoztatásból való kiesés nemcsak anyagilag, hanem mentálisan is nehéz terhet ró az idősödő személyekre. A munkáltatók részéről hátrányos megkülönböztetésnek minősül az, hogy az érintett korosztályt új munkaerőként kevés esetben foglalkoztatják.

A nyugdíjaskorúak foglalkoztathatóságát a jogszabályi keretek jelentősen leszabályozták. A nyugdíjasként történő foglalkoztatásnak a Munka törvénykönyve alapján, munkaszerződéssel történő alkalmazásnál nincs semmilyen akadálya. Mindössze annyi történik, hogy a nyugdíjban részesülő munkavállaló munkajogi szempontból speciális helyzetben lesz.

Nem állami szervekre nincs az önkormányzatnak ráhatása abban, hogy kit foglalkoztassanak. Ennek módja állami hatáskör, kedvezmények, támogatások biztosításával.

**b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen**

Fontos feladat az érintett korcsoport aktivizálása, lehetőség nyújtása a társas kapcsolatok kiépítésére, ápolására és kiemelt jelentősége van a különböző társadalmi csoportba tartozó idős emberek közötti kapcsolatok kialakulásának, a generációk közötti kapcsolatok újjáépítésének, valamint a szolidaritás erősödésének.

Városunkban idősek nappali ellátása keretében Idősek Klubja működik. Az ellátás enyhíti az egyedüllét és a magány érzését, segítséget nyújt a társas kapcsolatok ápolásában, a tartalmas időtöltésben. Napi rendszerességgel egyéni és csoportos foglalkozásokat szerveznek, beszélgetésekkel, rejtvényfejtéssel, televíziózással töltik az időt.

A városi könyvtárban lehetőség van fejleszteni a résztvevők digitális kompetenciáit, biztosítva az egész életen át tartó tanúláshoz való egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségét.

Az önkormányzat **támogatja** a településen élő idős emberek önszerveződő tevékenységét, a nyugdíjas közösségek munkáját pénzügyileg is segíti, valamint közösségi színteret biztosít az életkori sajátosságaikból adódó közösségi események megtartásához.

A városban több mint negyven civil szervezet működik, melyek között több kimondottan az idősek egy-egy csoportját fogja össze, nyugdíjas klubként (Nagykun Nyugdíjas Klub, Móricz Klub, „Kunrózsa” Nyugdíjas Klub), művészeti közösségként (pl. 48-as Asszonykórus) működnek. Számos olyan, közös érdeklődésen alapuló civil szervezet is van, amelynek tagjai sorában sok idős tagot találunk (pl. Petőfi Vadásztársaság, Városvédő és -Szépítő Egyesület, Munkás Horgász Egyesület).

Az idősekre, mint egy-egy közösség tagjaira és mint tapasztalatokkal rendelkező magánszemélyekre egyaránt számít az önkormányzat. Ezért is **vonja be** őket helyi kiadványok szerkesztésébe (városi éves kalendáriumok, Helytörténeti füzetek, egyéb kiadványok). A nyugdíjas közösségek tagjait bevonja azon hagyományok ápolásába, amelynek célja a település kulturális örökségének gondozása, annak a tudásnak az átadása, amellyel a település hagyományai életben tarthatók. Közreműködésükkel hagyományos népi kismesterségeket bemutató képzések valósulnak meg.

Az önkormányzat saját intézményeiben nem tudja erősíteni a nyugdíjasok munkaviszonyban történő foglalkoztatását, mivel a hatályos jogszabályok a nyugdíj és a közszférában szerzett bérjellegű juttatások egyidejű folyósítását 2013 júliusától nem engedik.

### **c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.**

A foglalkoztatás terén időseket ért hátrányos megkülönböztetés kapcsán konkrét esetről nincs tudomásunk, de mivel egy rendkívül kiszolgáltatott munkaerő-piaci csoportról beszélünk, így településünkön is lehetséges a velük szembeni diszkrimináció előfordulása. A nyugdíjazás előtt álló munkavállalók különösen nagy nehézségekkel szembesülnek a munkaerőpiacon, sok munkáltató nem szívesen alkalmazza őket, és a vállalati leépítéseknek is gyakori célpontjai. Ezen a helyzeten javíthat a hatályos Mt. azon rendelkezése, hogy a munkáltató a nyugdíjasnak nem minősülő munkavállaló határozatlan tartamú munkaviszonyát a munkavállalóra irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltését megelőző öt éven belül csak a munkavállaló munkaviszonyt ellehetetlenítő magatartása, illetve súlyos kötelezettség-szegés okán történő felmondással szüntetheti meg. (Mt. 66. § (4) bekezdés)

## **6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet**

### **6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés**

#### **a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése**

A személyes gondoskodást nyújtó *szociális szolgáltatásokhoz a Karcagi Többcélú Kistérségi Társulás Kisújszállási Térségi Szociális Otthon és Alapszolgáltatási Központ* biztosítja az időskorúak számára az egyenlő esélyű hozzáférést. Ide sorolható: a szociális étkeztetés, a házi segítségnyújtás, idősek nappali ellátása és az idősek bentlakásos ápoló, gondozó otthona.

A házi segítségnyújtás és a szociális étkeztetés szolgáltatások telephelyének tárgyi feltételei egy 2013-ban megvalósult uniós forrásból finanszírozott pályázatnak eredményeinek köszönhetően megfelelnek a jogszabályi előírásoknak, az alapszolgáltatás épületei akadálymentesek.

Jellemző a szolgáltatásokra, hogy egymásra épülnek, egyes ellátások személyre szabottak, a szolgáltatások összehangoltan, koordináltan működnek, nagymértékben lefedik a szociális szükségleteket.

Az idősek bentlakásos ellátását, gondozását végző intézmény Kisújszálláson a Téglagyár utca 10. sz. alatt működik. Az épületegyüttes rossz állapotban van, egyes szárnyaiban nincsenek meg a jogszabályban előírt követelmények.

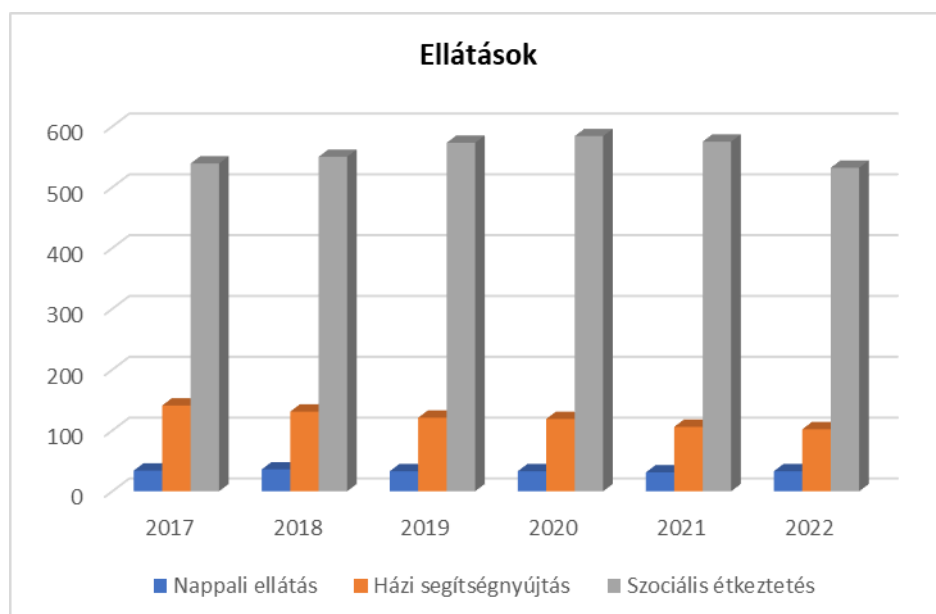
A nagycsaládok felbomlása, a kétkeresős családmodell kialakulása, a fiatalok elvándorlása miatt nagyon sok esetben megoldhatatlan feladat az idős ember családon belüli gondozása, ellátása, ezért a rossz körülmények ellenére az elmúlt években az ellátása magas kihasználtsággal működik. Ez természetesen együtt jár a hosszú várólisták kialakulásával.

Az **egészségügyi ellátáshoz** való hozzáférés biztosított az idősebb korosztály számára is. A településen 6 háziorvosi praxis működik, az épületek akadálymentesítettek. A kisújszállásiak a járóbeteg szakrendeléseket helyben, Karcagon a Kátai Gábor Kórház szakrendelőjében és Szolnokon a Hetényi Géza Kórház és Rendelőintézetben vehetik igénybe. A fekvőbeteg ellátás azonban az új regionális felosztás alapján Karcagon a Kátai Gábor Kórházban, illetve a Debrecenben vehető igénybe. Fontosnak tartjuk azt a törekvést is, hogy a helyi egészségügyi ellátást is lehetőségeihez mérten javítja az önkormányzat. Ennek eredményeként 2012 decemberétől megkezdődhettek a Kisújszállási Kumánia Gyógy- és Strandfürdőben – OEP által finanszírozott szolgáltatásként – a fürdőgyógyászati ellátások. A fürdő egész területe teljeskörűen akadálymentesített. Így az idős korra különösen jellemző mozgásszervi betegségek helyben kezelhetők.

**6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma**

Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2017	2 188	34	141	539
2018	2 227	36	131	550
2019	2 268	33	121	573
2020	2 313	33	119	584
2021	2 342	31	106	575
2022	2 336	33	102	532

Forrás: TeIR, KSH Tstar



#### **b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés**

Az egészségügyi, szociális, közművelődési és egyéb szolgáltatások a város minden állampolgára részére biztosított, amely egy része kor alapján az időskorúak részére szerveződik. A városban kulturális programok, események, intézmények biztosítják az idősebb korosztály szabadidő eltöltéséhez való jogának érvényesülését.

Kisújszállás városában jelenleg több nyugdíjas klub is működik. A nyugdíjasklubok azzal a céllal jöttek létre, hogy a tagok szabadidős, kulturális igényeit kielégítsék, közösséget biztosítsanak.

A tartalmas szabadidő eltöltésének hasznos formája lehet a nem kifejezetten nyugdíjasok számára létrehozott civil szervezetekben történő tevékenykedés. A városban több ilyen szervezet is működik idős emberek aktív közreműködésével. Ezek a szervezetek fontos szerepet töltenek be a helyi identitás kialakításában, ápolásában és a generációk közötti kapcsolat elmélyítésében.

#### **c) idősök informatikai jártassága**

A mai modern világban már a fiatalabb korosztályok tagjai is nehezebben tudják követni a dinamikusan fejlődő információs technológiát, az idősök viszont gyakorta teljes mértékben kiszorulnak az informatikai vívmányok, az internet nyújtotta előnyökből. Legtöbbjük számára a számítógép kezelése, valamint az internet-használat teljesen ismeretlen és nehezen elsajátítható tudást jelent. A városi könyvtárban ingyenesen használható, internet-hozzáféréssel rendelkező számítógépek állnak az idősök rendelkezésére, használatukban pedig segítséget nyújtanak az intézmény dolgozói.

#### **d) a generációk közötti programok**

Az Idősök Klubja, valamint az Idősök Otthona és a kisújszállási óvodák, iskolák közös programokat szerveznek a generációk közötti kapcsolattartás érdekében. A gyermekek ünnepnapok alkalmával műsorral kedveskednek az időklub tagjainak, illetve az otthon lakóinak. Ezek a programok, rendezvények mind lehetőséget kínálnak az intergenerációs kapcsolatok kialakítására, ápolására, és felhívják a fiatalabbak figyelmét arra, hogy az idős emberek mennyire fontos tagjai a társadalomnak, illetve a helyi közösségnek.

### **6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen**

A korábbi évtizedekhez lépest a családok összetétele megváltozott, a többgenerációs családok szinte már nem is léteznek, így az egyedül élők vagy a család elfoglaltsága, távolléte miatt napközben segítség nélkül lévő, továbbá egészségügyi okok miatt részoruló idősök száma növekvő tendenciát mutat.

Kisújszálláson működő **Idősek Klubjába** azokat az egyedülálló nyugdíjasokat várják, akik társaságra és programokra vágnak. Várják azokat a nyugdíjasokat is, akik párjukkal élnek és szeretnék a napjaikat nagyobb társaságban eltölteni. Az időseket ellátó nappali intézmény 22 férőhelyes.

A nappali ellátások keretében lehetőség van az időskorúak számára **szociális étkeztetés és házigondozás** igénybevételére.

A házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy számára saját lakókörnyezetében biztosítják az önálló életvitel fenntartása esetében szükséges ellátást: takarítás, mosogatás, bevásárlás, mentális támogatás, ügyintézés, fürdetés, ágyneműcsere, gyógyszer adagolás, vérnyomás és vércukormérés stb. A szolgáltatás igénybevételével később válik szükségessé a bentlakásos intézményi elhelyezése.

Szociális étkeztetés keretében napi egyszeri meleg étkeztetést lehet igénybe venni házhoz szállítással vagy személyes átvétellel az év minden napján.

#### **6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.**

<b>Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során Kisújszálláson</b>	
<b>beazonosított problémák</b>	<b>fejlesztési lehetőségek</b>
Az idősek bentlakásos ellátását, gondozását végző intézmény Kisújszállás, Téglagyár utca 10. sz. alatti működik. Az épületegyüttes rossz állapotú, egyes szárnyaiban nincsenek meg a jogszabályban előírt követelmények.	Bentlakásos ellátásnak helyt adó épületegyüttes felújítása, korszerűsítése, bővítése.
55 év feletti regisztrált munkanélküliek növekvő aránya.	Közfoglalkoztatási programokba történő bevonás, képzésekről tájékoztatás, a képzéseken való részvétel folyamatos biztosítása.

## 7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

### 7.1 A településen fogyatékkal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 26. cikke elismeri a fogyatékkal élő személyek jogát az önállóságuk, társadalmi és foglalkozási beilleszkedésük, valamint a közösség életében való részvételük biztosítását célzó intézkedésekre. Az Egyesült Nemzetek Közgyűlése 2006. december 13-án egyhangúan fogadta el a Fogyatékkal élő személyek jogairól szóló Egyezményt és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyvet. Az új nemzetközi egyezmény közel 650 millió fogyatékkal élő embert érint a világon.

A **hazai fogyatékosügyi politika** kiemelkedő sikere, hogy hazánk volt a világon az első állam, amely mind az Egyezményt, mind pedig a Jegyzőkönyvet ratifikálta a 2007. évi XCII. törvénnyel. Az Egyezmény szerint *„fogyatékkal élő személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, szellemi vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását”*.

Az egyenlőség, az egyenlőtlenségek kérdése különböző mértékben ugyan, de valamennyi – a többségtől eltérő jellemzőkkel rendelkező – személyt, csoportot érint ma Magyarországon. Különösen veszélyeztetett csoport a cigányság, más szempontból a nők, ismét más szempontból, de külön figyelmet érdemel a fogyatékos emberek helyzete is.

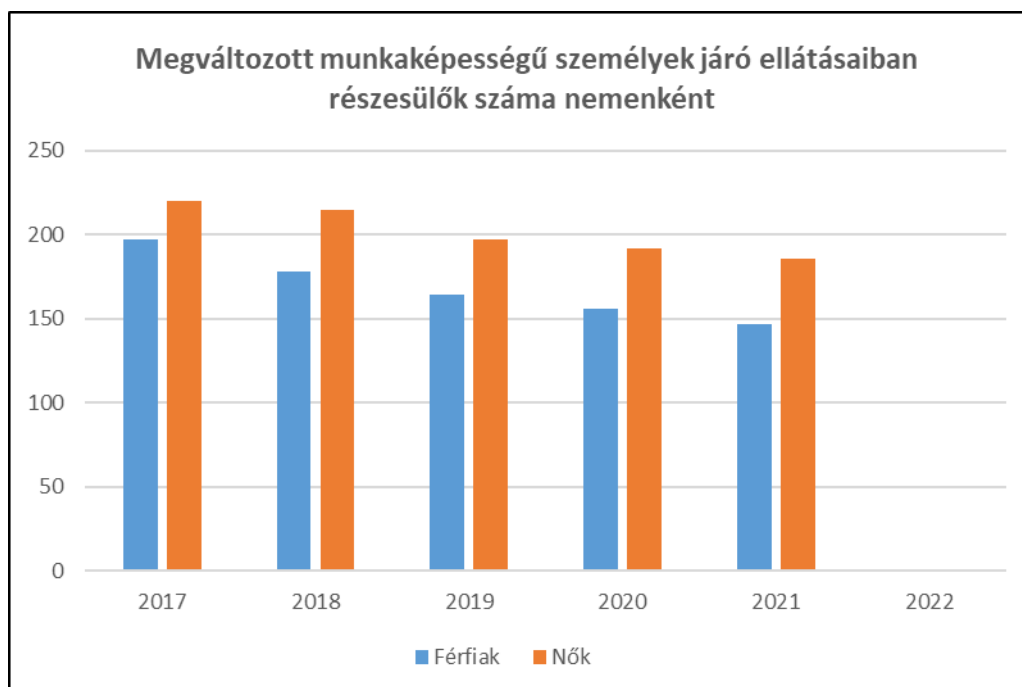
A fogyatékkal élő életét megkönnyíteni, élhetőbbé, korlátoktól mentesebbé tenni már önmagában komoly elhivatottságot jelentő feladat. Közös célunk, hogy elősegítsük a társadalmi integrációt, a társadalmi összetartozást és az életkörülmények javítását, érvényesítsük az emberi méltóság és az egyenlő bánásmód elvét. Fogyatékos emberek hátrányainak enyhítése, esélyegyenlőségük megalapozása, illetve a társadalom szemléletmódjának alakítása érdekében az Országgyűlés – összhangban az Alaptörvénnyel és a nemzetközi jog általánosan elismert szabályaival – megalkotta **A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvényt (Fot.)**. A Fot. célja a fogyatékos személyek jogainak, a jogok érvényesítési eszközeinek meghatározása, továbbá a fogyatékos személyek számára nyújtandó komplex rehabilitáció szabályozása, és mindezek eredményeként a fogyatékos személyek esélyegyenlőségének, önrendelkezésének, önálló életvitelének és a társadalmi életben való aktív részvételének biztosítása.

A fogyatékkal élők életét ezen kívül számtalan jogszabály, intézmény, szakmai és társadalmi szervezet segíti.

Kiemelten kezelendő az egyenlő hozzáférés a közszolgáltatásokhoz. Fontos, hogy mindenki, különösen a mozgási, látási, hallási, mentális és kommunikációs funkciókban akadályozott emberek számára akadálymentes, kiszámítható, értelmezhető és érzékelhető legyen mind a közszolgáltatást nyújtó épület, mind a szolgáltató.

<b>7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként</b>			
<b>Év</b>	<b>Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)</b>	<b>Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)</b>	<b>Összesen</b>
2017	197	220	417
2018	178	215	393
2019	164	197	361
2020	156	192	348
2021	147	186	333
2022	n.a	0	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar



A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről.



7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma	
Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2017	n.a
2018	n.a
2019	n.a
2020	n.a
2021	n.a
2022	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

**a) fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás**

A fogyatékkal élők legnagyobb részének egyetlen megélhetési forrása az alacsony összegű *nyugdíj, járadék, segély*. Egyes esetekben az iskolai végzettségük elmarad az egészséges társaikétól, ami tovább rontja megélhetési esélyeiket. A tartós egészségügyi problémákkal, illetve fogyatékkal élő emberek munkaerő-piaci lehetőségei erősen behatárolódtak. Fontos továbbá a célcsoport részére szervezett ellátásokat, szolgáltatásokat, az egyes intézkedéseket az egyéni szükségletek alapján tervezni. Tapasztalataink szerint elhelyezkedésük során *számos akadállyal* kell megküzdeni. A munkáltató előítélete mellett a közlekedési eszközök használata is nehezíti helyzetüket.

Városunkban is rendkívül kevés lehetőségük van a fogyatékkal élőknek, megváltozott munkaképességűeknek a *munkavállalásra*. A védett foglalkoztatás túlsúlya mutatkozik az integrált foglalkoztatással szemben. Probléma, hogy nem áll rendelkezésre olyan foglalkoztatási szakember, aki fogyatékos személy állapotának ismeretében javaslatot tud tenni a foglalkoztatás jellegére és helyére.

A Fot. 15-16. §-a értelmében a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult. A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető.

**Fogyatékkal élő munkavállaló, aki**

- a.) a nemzeti jog szerint fogyatékosnak elismert, vagy
- b.) elismerten fizikai, elmebeli vagy pszichológiai károsodásban szenved.

### ***Megváltozott munkaképességű munkavállaló, aki***

a.) rehabilitációs ellátásban részesül,

b.) aki 2014. december 31-én III. csoportos rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban, rendszeres szociális járadékban részesült. (Flt. 57/B §)

Pozitív irányba történő minimális elmozdulást a 2010. január 1. napjától bevezetett munkaadó által fizetendő **rehabilitációs hozzájárulás** összegének emelkedése okozott. A rehabilitációs hozzájárulást, mint fizetési kötelezettséget, azzal a céllal vezették be, hogy a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatását elősegítsék, rehabilitációjukat szolgálják. Azoknak a munkáltatóknak kell számolniuk vele, akiknél a munkavállalók száma a 25 főt meghaladja, és az általuk foglalkoztatott megváltozott munkaképességű személyek száma nem éri el a létszám 5 százalékát (kötelező foglalkoztatási szint). A munkaadók szívesebben foglalkoztatnak megváltozott munkaképességű dolgozókat, minthogy a költségvetés részére adó formájában megfizessék a (2023. évben) 2 088 000 Ft/év/fő

### ***b) munkavállalást segítő lehetőségek***

A megváltozott munkaképességűek egyedi foglalkoztatási problémáinak megoldása csak speciális programokkal biztosítható. Mivel elhelyezkedésük a nyílt munkaerőpiacon csak megfelelő előkészítés után lehetséges, ezért számukra olyan munkahely(ek)et szükséges létrehozni, mely alkalmazkodni képes foglalkoztatásuk speciális szükségleteihez, ahol védett környezetben készülhetnek fel a nyílt munkaerőpiaci elhelyezkedéshez szükséges készségek, képességek elsajátításához.

A településünkön a megváltozott munkaképességű személyek munkavállalását elősegítheti a belterületi út- és járdaépítés, a meglévő út- és járdahálózat folyamatos felújítása, akadálymentes gyalogátkelőhelyek létesítése, mely megkönnyíti a fogyatékkal élők, elsősorban mozgásukban korlátozott személyek közlekedését a városon belül.

### ***c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén***

A foglalkoztatás terén a fogyatékkal élőket ért hátrányos megkülönböztetés kapcsán konkrét esetről nincs tudomásunk, de mivel egy rendkívül kiszolgáltatott munkaerő-piaci csoportról beszélünk, így településünkön is lehetséges a velük szembeni diszkrimináció előfordulása.

#### **d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok**

Az önkormányzat az intézményén keresztül segítséget nyújt a lakókörnyezetükben élő fogyatékos személyek részére önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi, mentális állapotukból vagy más okokból származó problémáik megoldásában. A segítségnyújtás módja a saját intézmény által nyújtott támogatások a **szociális alapszolgáltatások** területén: családsegítés, étkeztetés, házi segítségnyújtás.

A **szakellátás biztosítása**, megszervezése nem feladata az önkormányzatnak. Ezzel kapcsolatban tevékenységük a minél szélesebb körű információnyújtásra korlátozódik.

#### **7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei**

Az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság 2017. november 1-től beolvadt a Magyar Államkincstárba. A fogyatékosági támogatással, családi pótlékkal, gyermekgondozási támogatással, anyasági támogatással, valamint nemzetközi családi ellátással kapcsolatos hatáskörébe utalt feladatok tekintetében a továbbiakban a Magyar Államkincstár jár el. Ezen ellátások folyósítása a Magyar Államkincstár Nyugdíjfolyósító Igazgatóságától történik, azonban az ellátásokkal összefüggő változásokat, módosításokat továbbra is a családtámogatási feladatkörrel megbízott járási hivatalok intézik.

**Fogyatékosági támogatás:** a támogatásra az a 18. évet betöltött súlyosan fogyatékos személy jogosult, aki látási fogyatékos, hallási fogyatékos, vagy értelmi fogyatékos, vagy autista, vagy mozgásszervi fogyatékos, vagy halmozottan fogyatékos, és állapota tartósan vagy véglegesen fennáll, továbbá önálló életvitelre nem képes vagy mások állandó segítségére szorul, vagy állapota kromoszóma-rendellenesség miatt súlyosnak, vagy közép-súlyosnak minősíthető, és állapota tartósan, vagy véglegesen fennáll, továbbá önálló életvitelre nem képes vagy mások állandó segítségére szorul. A támogatás súlyosan fogyatékos személy részére havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás, melynek célja, hogy anyagi segítséggel járuljon hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez.

**Magasabb összegű családi pótlék:** a tartósan beteg, illetőleg súlyosan fogyatékos kiskorú, valamint a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos nagykorú személy részére megállapított ellátás.

**Rokkantsági járadék:** 18. életévét betöltött személy részére megállapított ellátás, ha 25. életévének betöltése előtt teljesen munkaképtelenné vált, illetve 80 %-os vagy azt meghaladó mértékű egészségkárosodást szenvedett. A járadékot a fiatal egészségkárosodott személyek részére állapítják meg, a járadék megállapításához nem kell szolgálati idővel rendelkezni.

**Vakok személyi járadéka:** 2001. június 30-ig a 18. életévét betöltött erősen látáscsökkenett vagy vak személy részére a vakok személyi járadékát állapították meg. 2001. július 1-jétől új jogosult részére a vakok személyi járadékát nem lehet megállapítani. A vakok személyi járadékában részesülő személy a járadék helyett kérheti a fogyatékosági támogatás megállapítását.

**Közgyógyellátás:** alanyi jogosultsággal a rendszeres szociális segélyben részesülő egészségkárosodott személy, az átmeneti gondozásban részesülő, és a nevelésbe vett kiskorú, egyes speciális esetekben azok, akik rokkantsági ellátásban részesülnek, a rokkantsági járadékos, a hadigondozott és a nemzeti gondozott, illetve az aktív korúak ellátására jogosult egészségkárosodott személy.

**Gyógyszertámogatás:** támogatásban kizárólag a közgyógyellátási igazolvánnyal nem rendelkezők részesülhetnek. A gyógyszer-támogatás a háziorvos által kiadott igazoláson szereplő gyógyszerek megvásárlására használható fel.

**Vissza nem térítendő állami támogatás:** mozgáskorlátozott személyek részére akadálymentes lakás építéséhez vagy vásárlásához, valamint az akadálymentesítés többletköltségeire igényelhető.

**Közlekedési kedvezmény:** a súlyos mozgáskorlátozott, vagy egyéb fogyatékossgal élő személyek részére, mely alapján személygépkocsi szerzési és átalakítási támogatás állapítható meg.

**Személyi jövedelemadó kedvezmény:** mely krónikus betegség, súlyos fogyatékossg után járó adókedvezmény, melynek összege az aktuális minimálbér 5 %-a.

**Parkolási igazolvány:** igényelhető a mozgásában korlátozott személyek részére.

**Súlyos mozgáskorlátozott személyek gépjárműadó mentessége:** a súlyos mozgáskorlátozott személyt, a súlyos mozgáskorlátozott kiskorút, a cselekvőképességet korlátozó (kizáró) gondokság alatt álló súlyos mozgáskorlátozott nagykorú személyt rendszeresen szállító, vele közös háztartásban élő szülőt.

**Utazási költségtérítés:** a fogyatékos gyermek korai fejlesztését és gondozását, fejlesztő felkészítését nyújtó intézmény igénybevételeivel kapcsolatban felmerült utazási költségekhez támogatás jár.

**Fogyatékos személyek utazási kedvezményei:** a helyi, helyközi közlekedésben: a közforgalmú személyszállítási utazási kedvezményekről szóló 85/2007(VI.25.) Korm.rendelet alapján.

A fővárosi, megyei kormányhivatal járási, fővárosi kerületi hivatala **aktív korúak ellátására való jogosultságot állapít meg** annak az aktív korú (18. életévét betöltött, de a rá irányadó nyugdíjkorhatárt be nem töltött) személynek,

- a) aki munkaképességét legalább 67%-ban elvesztette, aki legalább 50%-os mértékű egészségkárosodást szenvedett, vagy akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján nem haladja meg az 50%-os mértéket, vagy
- b) aki vakok személyi járadékában részesül, vagy
- c) aki fogyatékossgai támogatásban részesül [az a)-c) pont szerinti személy a továbbiakban együtt: egészségkárosodott személy.

### **7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés**

Miként általában az esélyegyenlőség területén, a fogyatékoságügyben is a **társadalmi szemléletformálás** az egyik legnagyobb kihívás. Komoly kihívás, és súlyos feladat hárul a döntéshozókra és végrehajtókra a társadalom egésze tekintetében: mindenki számára világossá kell tenni, hogy a fogyatékos emberek integrációja mindannyiunk feladata, és – bár jelentős anyagi forrásokat emészt fel – nem csupán pénz kérdése. Az egyenlő esélyű hozzáférés nemcsak liftek, rámpák, speciális táblák vagy éppen hangos térkép alkalmazását jelenti, hanem azt a szemléletet is, amely a fogyatékos embert egyenjogúnak és egyenrangúnak tekinti. Ennek egyik igen fontos eszköze az esélyegyenlőségi tervek elkészítése és az abban foglaltak végrehajtása is.

A fogyatékkal élő emberek és családjaik a **legsérülékenyebb társadalmi csoportot** alkotják. Fontos számukra olyan környezet teremtése, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életük során, a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

- a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése**
- b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége**
- c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége**

Az egyenlő esélyű hozzáférés egyik eszköze az akadálymentesítés, amelynek fogalma az utóbbi években teljesen új tartalmat nyert: ma már valamennyi fogyatékosági csoporthoz tartozó ember – azaz a mozgássérült, a látássérült, a hallássérült, az értelmi fogyatékos, autista és súlyosan-halmazottan fogyatékos emberek – speciális szükségleteinek figyelembevételét kell a komplex akadálymentesítés, azaz az egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése alatt érteni. Ez olyan eszközök és megoldások telepítését jelenti, amely lehetővé teszi, hogy egy-egy szolgáltatást a mozgássérült embereken túl látás- vagy hallássérült, valamint értelmi fogyatékos emberek is igénybe vehessenek. (Hangos térkép, indukciós hurok, stb.) A kulcs az, hogy ma már nem pusztán épületek akadálymentesítéséről, hanem a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréséről beszélünk, amely tehát magában foglalja az épületek komplex akadálymentességét, és annál jóval több.

Az egészségügyi ellátások, a közszolgáltatások, a köznevelési intézmények, sport- és kulturális programok fizikálisan **részen** akadálymentesen megközelíthetőek. Az infokommunikációs akadálymentesítés kapcsán elmondható, hogy az információhoz való egyenlő hozzáférés lehetősége biztosított a településen. A város és intézmények honlapja akadálymentesen is elérhető, így az általa nyújtott információ elérhető.

Kisújszálláson a közszolgáltatást nyújtó intézmények **akadálymentesítése folyamatos**.

#### **d) munkahelyek akadálymentesítettsége**

Ma már kötelezően, jogszabályban előírt követelmény a munkahelyek akadálymentesítése, amelynek betartatása az építésügyi hatóság feladata.

#### **e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége**

A városi közlekedés akadálymentessége az egyik legfontosabb esélyegyenlőségi kérdés a fogyatékkal élő személyek számára. A közlekedésben jelentősen akadályozott fogyatékos személy indulási helytől a célállomásig történő közlekedése rámpa, illetve vakvezető sáv hiányában nem teljeskörűen biztosított.

A leggyakoribb akadályt a gyalogos átkelőhelyen és a tömegközlekedés megállóhely szigetein a kiemelt szegélyek okozzák. Az önkormányzat tulajdonában lévő járdák, zöldterületek, játszóterek felújítása során gondoskodunk a hozzáférés akadálymentességének biztosításáról.

Általánosságban megfogalmazható, hogy a közterületen való önálló közlekedés feltételei a fogyatékkal élők számára részben adottak.

#### **f) fogyatékossgal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossgal élő személyek nappali intézménye, stb.)**

Kisújszálláson nem állnak rendelkezésre speciálisan a fogyatékkal élők számára nyújtott szolgáltatások.

#### **g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások).**

Az önkormányzat szociális és gyermekvédelmi támogatásokról szóló 8/2015. (II. 27.) önkormányzati rendeletében kedvezőbb szabályokat fogalmaz meg a fogyatékossgal élő személyek, vagy családjuk, háztartásuk számára. A közszolgáltatások díjának támogatása ellátás megállapításánál a jogosultságot megalapozó jövedelmi határok számításakor a rendelet fogyasztási egységeket határoz meg, amelyeknél a fogyatékossgal élő személyek, gyermekek nagyobb szorzóval kerülnek beszámításra. További plusz segítséget jelenthet, hogy a rendszeres gyermekvédelmi támogatás esetében a fogyatékossgal élő vagy tartósan beteg gyermeket nevelő családoknál az egy fogyasztási egységre számított jogosultsági jövedelemhatár magasabb.

Hasonló a helyzet a szociális alapon meghatározott lakbérű lakások bérbeadásánál. Az önkormányzati tulajdonú lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 18/2012. (IV. 25.) önkormányzati rendelet vonatkozó pontrendszerében plusz pontot kap fogyatékkal élő lakásigénylő.

#### **7.4. Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen**

Kifejezetten a fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok nem működnek Kisújszálláson. Ilyen programok működtetésére nem mutatkozott igény városunkban.

#### **7.5 A fogyatékossgal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések**

Adataink e téma kapcsán nincsenek, de feltételezhetjük, hogy nincs olyan társadalmi probléma, mely városunkban fokozottabban érintené a fogyatékossgal élők csoportját, mint más településeken vagy országos szinten.

#### **7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása**

<b>A fogyatékkal élő helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során Kisújszálláson</b>	
<b>beazonosított problémák</b>	<b>fejlesztési lehetőségek</b>
A közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, az akadálymentes környezet aránya nem 100%-os.	Fizikai környezetben található akadályok megszüntetése, közterületek, különösen a járdák fizikai akadálymentesítése, figyelemmel a felújítások során a látás- és hallássérültek tájékozódását elősegítő eszközökre is.

<b>Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások</b>	
<b>beazonosított problémák</b>	<b>fejlesztési lehetőségek</b>
A település infrastrukturális fejlettsége néhány helyen elmaradott. (bér lakásállomány, szociális otthon, járdák, utak állapota, akadálymentesítés, energetikai korszerűsítés)	Infrastrukturális fejlesztések.

**8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása**

- a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma)

Városunkban a civil szervezetek, egyesületek aktív tevékenységet folytatnak. A helyi lakosság nagy számban vesz részt a civil szervezetek programjain. Kisújszállás Város Önkormányzata minden évben a költségvetése terhére pályázati úton támogatja a szervezetek működését, székházuk üzemeltetését, valamint rendezvényeiket.

Partner megnevezése	Az együttműködés területe	Érintett esélyegyenlőségi célcsoportok	Az együttműködés formája
Bokorvirág Hagyományőrző Egyesület	kulturális	gyerekek, nők	programszervezés alkalmával rendszeres
Karitatív Önkéntesek Kisújszállási Egyesülete	karitatív tevékenység, egészségmegőrzés	komplex	programszervezés alkalmával rendszeres
Kisújszállási Nagykun Polgárőr Egyesület	bűnmegelőzés, közbiztonság	komplex	rendszeres
Kisújszállási Sport Egyesület	sport	gyerekek	rendszeres
Magyar Vöröskereszt Területi Szervezete	egészségmegőrzés	komplex	programszervezés alkalmával rendszeres
Munkás Horgász Egyesület	sport	gyerekek	programszervezés alkalmával eseti
Nagycsaládosok Egyesülete	család- és gyermekvédelem	gyerekek, nők, idősek	programszervezés alkalmával eseti
Nagykun Nádor Huszár Közhasznú Kulturális Egyesület	hagyományőrzés	gyerekek, nők, idősek	programszervezés alkalmával rendszeres
48-as Olvasókör	hagyományőrzés	nők, idősek	programszervezés alkalmával rendszeres
Phoenix Kulturális Egyesület	kulturális	nők	programszervezés alkalmával rendszeres
Szalma- és Csuhefonók Baráti Társasága Egyesület	hagyományőrzés	nők, gyerekek, idősek	programszervezés alkalmával rendszeres
Városi Önkéntes Tűzoltó Egyesület	város- és lakosságvédelem	komplex	komplex
Városvédő és -Szépítő Egyesület	városvédelem, értékmegőrzés	komplex	komplex
Roma Nemzetiségi Önkormányzat	érdekvédelem, foglalkoztatás	mélyszegénységben élők és romák	rendszeres, együttműködési megállapodás
Arany Diák Alapítvány	támogatás, fejlesztés, jutalmazás	mélyszegénységben élők, gyerekek	eseti



Partner megnevezése	Az együttműködés területe	Érintett esélyegyenlőségi célcsoportok	Az együttműködés formája
„A holnap menedzsereiért” Alapítvány	támogatás, fejlesztés	gyerekek	eseti
A Kisújszállási Zenedéért Alapítvány	kulturális	gyerekek	eseti
Alsós Gyermekünkért Alapítvány	támogatás	gyerekek	eseti
Boldog Gyermekünkért Alapítvány	támogatás, hátrányok enyhítése	gyerekek	eseti
„Együtt a holnapért” Alapítvány	támogatás, képességfejlesztés, tehetséggondozás	gyerekek, fogyatékkal élők	eseti
„Fogd a kezem” Alapítvány	fejlesztés, támogatás, tehetséggondozás	mélyszegénységben élők, gyerekek	eseti
Gyermekünk Műveltségéért Alapítvány	fejlesztés, tehetséggondozás	gyerekek	eseti
Illéssy Alapítvány	fejlesztés, támogatás	gyerekek	eseti
Kisújszállási '56-os Emlékek Ápolása Baráti Kör	emlékápolás	idősek	eseti
Kisújszállás Városi Ösztöndíj Alapítvány	felsőoktatásban tanulók támogatása	fiatalok	rendszeres
„Ránk bízott gyermekek jövőjéért” Alapítvány	esélyegyenlőség, integráció biztosítása	gyerekek, fogyatékkal élők	eseti
Református Iskoláinkért Alapítvány	támogatás	gyerekek	eseti
„Szülők a gyermekekért” Alapítvány	támogatás, fejlesztés	gyerekek	eseti
Mozgássérültek JNSZ Megyei Egyesülete Kisújszállási Csoportja	támogatás	mozgássérült emberek	eseti
„Kunrózsa” Nyugdíjas Klub	támogatás	idősek	eseti

**b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása**

A szervezetek működése és rendezvényeik szervezésének támogatása mellett az önkormányzat az egyesületeket bevonja az őket érintő döntések előkészítésébe is. A civil szervezetek függetlenségét elismeri és tiszteletben tartja, emellett pedig partneri viszonyt alakított ki velük. Évente egy alkalommal tartunk minden civil szervezetet érintő találkozót, melyen az éves programokat, a felmerülő kérdéseket beszéljük meg és egyeztetjük. Ezen kívül aktuális eseményekhez kapcsolódóan hívunk össze megbeszéléseket.

Az együttműködésnek köszönhetően az önkormányzati rendezvényeken aktívan vesznek részt a szervezetek. Kölcsönösen segítjük egymást pályázatok benyújtásában, a szervezetek által nyert pályázatokat van, hogy anyagilag is támogatjuk.

**c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása**

Kisújszállás Város Önkormányzata számos szervezetnek tagja, ezek között két társulásban működik együtt egyes feladatok ellátására. Tagja a Karcagi Többcélú Kistérségi Társulásnak, illetve székhelye a Nagykun Hagyományőrző Társulásnak

**d) nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége**

A Kisújszálláson élő romák esélyeinek növelését, hagyományaik városi szintű bemutatását a *Roma Nemzetiségi Önkormányzat* vállalja fel, amely együttműködési megállapodás alapján szorosan és hatékonyan együtt dolgozik a település önkormányzatával. A Roma Nemzetiségi Önkormányzat tevékenységének nyilvánossá tételéhez Kisújszállás Város Önkormányzata irodahelyiséget biztosít, valamint a rendezvények lebonyolításához díjtalanul biztosítja a közösségi színtereit. A Roma Nemzetiségi Önkormányzat Roma Napot, gyermeknapit és karácsonyi rendezvényeket szervez, illetve esélyegyenlőségi programok kidolgozásában és megvalósításában is együttműködik a település önkormányzatával.

**e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége**

A civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége lefedi a hátrányos helyzetű gyermekek oktatásának, tehetségfejlesztésének, rehabilitációjának támogatásától kezdve az időkorúak kulturálódásáig, a hagyományőrzésen át a lakosság egészségi állapotának fejlesztéséig az alapvető közszolgáltatások (oktatás, egészségügy, szociális szolgáltatások, kultúra, művelődés, közrend, közbiztonság) ágazataiban lehetséges esélyegyenlőséget támogató szolgáltatások körét.

**f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.**

A városban működő vállalkozások a civil szervezetek által szervezett (jótékonyági) programok anyagi támogatásán keresztül veszik ki részüket az esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

Fontos az önkormányzat számára a helyi vállalkozások szerepvállalása, a város érdekeit figyelembe vevő intézkedéseik megtétele. Törekedni kell a jó partneri kapcsolat kialakítására, mely eredményeként közös akarattal tudunk lépéseket tenni az esélyegyenlőség megteremtéséért.

**A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.**

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

## **9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága**

**a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába**

A helyzetelemzés előkészítésében részt vettek a városban dolgozó szociális, egészségügyi, köznevelési, közművelődési szakemberek. Módszere az online és személyes kapcsolattartás az egyes esélyegyenlőségi csoportokkal kapcsolatos problémák feltárására, majd a program tervezet véleményezésére koncentrált.

**b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.**

A Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságának biztosítására az önkormányzat honlapja és a helyi média is rendelkezésre áll.

A civil szervezetektől és a lakosságtól érkező jelzéseket az esélyegyenlőségi munkatárshoz kell benyújtani. A javaslatokat számba kell venni, és egyeztetést követően a képviselő-testület a programba felülvizsgálatkor beépíti.

Önkormányzatunk nem működtet HEP Fórumot.

**c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települései önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenteti.**

Az intézkedési terv a megjelölt hátrányos helyzetű csoportokra irányul, akik számára a sikeres élet és a társadalmi integráció esélye a hátrányaikat kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedésekkel valósul meg. Az intézkedési terv olyan beavatkozásokat fogalmaz meg, amelyek a helyzetelemzésben feltárt problémákra nyújtanak megoldást.

A helyi esélyegyenlőségi programnak kiemelt figyelmet kell fordítania:

- az oktatás és a képzés területén a jogellenes elkülönítés megelőzésére, szükség esetén megszüntetésére;
- a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítására;
- munkaerő-piaci, tevékenységi szegregáció visszaszorítására;
- a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányainak csökkentésére, foglalkoztatási esélyeik javítására;
- az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítésére a helyi önkormányzat döntéshozatalában, illetve az általa fenntartott vagy támogatott intézményekben, és az önkormányzat által ellenőrzött szolgáltatások körében;
- a hátrányos helyzetű csoportok tagjai részvételének elősegítésére a döntéshozatalban, ill. a közügyek irányításában.

## 1. A HEP IT részletei

### A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása	fejlesztési lehetőségek
<b>Romák és/vagy mélyszegénységben élők</b>	A szegénység oka és következménye a tartós munkanélküliség.	Közfoglalkoztatás további folytatása.
	A településen lakhatási szegregáció áll fenn, az ott élők életkörülményei nem megfelelőek.	Lakhatási szegregáció felszámolása, vagy az ott élők életkörülményeinek javítása.
	Kevés az önkormányzati bérlakás, közülük sok rossz állapotú	Önkormányzati bérlakások építése, meglévők korszerűsítése, felújítása.
	Munkaerőpiaci kompetenciák és megfelelő szakképzettség hiánya	Képzési programok indítása, munkaerőpiaci kompetenciák/OKJ képzettség megszerzésének támogatása

<b>Gyermekek</b>	Magas a rossz körülmények között élő, szegénység vagy a társadalmi kirekesztettség veszélyének kitett gyermekek száma.	Hátránykompenzációs programok szervezése.
	A demográfiai változások következtében egyes városrészekben korlátozott a lehetőség a gyermekek közösségi kikapcsolódására	Játszótér fejlesztés és sportolási lehetőség kialakítás a keleti városrészben.
	A nyári szünidő idején a szülők számára rendkívüli megterhelő feladat a gyermekek elhelyezése. Piaci alapon számos szolgáltatás elérhető, azonban éppen a leginkább rászoruló gyermekek ezekből a szolgáltatásokból nem részesedhetnek	Ingyenes nyári táborok szervezése.
<b>Nők</b>	Az alacsony iskolázottság, a szakképzettség hiánya a nők körében összefügg az alacsony foglalkoztatással, nehezebben boldogulnak a munkaerő-piacon.	Képzések, továbbképzések szervezése, felzárkóztatási programokhoz kapcsolódás.
	A közúthálózat nem családbarát (szűk, töredezett a járdahálózat), kisgyerekekkel veszélyes a közlekedés	Út- és járdafelújítás a város teljes területén az akadálymentesítésre tekintettel.
<b>Idősek</b>	Az idősek bentlakásos ellátását, gondozását végző intézmény Kisújszállás, Téglagyár utca 10. sz. alatti működik. Az épületegyüttes rossz állapotú, egyes szárnyaiban nincsenek meg a jogszabályban előírt követelmények.	Bentlakásos ellátásnak helyt adó épületegyüttes felújítása, korszerűsítése, bővítése.
	55 év feletti regisztrált munkanélküliek növekvő aránya.	Közfoglalkoztatási programokba történő bevonás, képzésekről tájékoztatás, a képzéseken való részvétel folyamatos biztosítása.
<b>Fogyatékkal élők</b>	A közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, az akadálymentes környezet aránya nem 100%-os.	Fizikai környezetben található akadályok megszüntetése, közterületek, különösen a járdák fizikai akadálymentesítése, figyelemmel a felújítások során a látás- és hallássérültek tájékozódását elősegítő eszközökre is.
<b>Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás</b>	A település infrastrukturális fejlettsége néhány helyen elmaradott. (bér lakásállomány, szociális otthon, járdák, utak állapota, akadálymentesítés, energetikai korszerűsítés)	Infrastrukturális fejlesztések.

## **Jövőképünk**

Kisújszállás település önkormányzata céljának és feladatának tartja a lakosság teljes körű esélyegyenlőségének biztosítását azáltal, hogy a magzati kortól az utolsó útig minden lakos megkapja szükséglete szerint a lehetőséget és ellátást.

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák egyenjogú polgárai a városnak, és érdekeik szerinti megbecsülésben részesülnek.

Fontos, hogy a mélyszegénységben élők számára a kiemelkedés lehetősége nyitott legyen.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek családban történő nevelkedését és esélyegyenlőségének biztosítását, szükségleteinek kielégítését, hátrányaik csökkentését, tehetségük kibontakozásának megsegítését.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek szükségleteinek kielégítésére, testi-lelki gondozására, igények szerinti megsegítésére.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén az igényeik szerinti munkakészségeik fejlesztését, illetve képzésüket.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők életminőségének javítására, az igények szerinti teljes élet megteremtésére.

## 2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
1	Tartós munkanélküliség megszüntetése	A szegénység oka és következménye a tartós munkanélküliség.	Tartós munkanélküliek számának csökkentése.	Gaál Kálmán Gazdasági Program	Új Roma Stratégia (2019-2030). Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció	Közfoglalkoztatási programok folytatása következő években.	polgármester	2028. 12. 31. (vasárnap)	közfoglalkoztatási hatósági szerződés, közfoglalkoztatási munkaszerződések	közfoglalkoztatás lebonyolítását végző humánerőforrás	társadalmi együttműködések révén	Nem releváns
2	Szegregáció felszámolása, életkörülmények javítása	A településen lakhatási szegregáció áll fenn, az ott élők életkörülményei rosszak.	A szegregátumok felszámolása vagy az ott élők életkörülményeinek javítása.	IVS	Új Roma Stratégia (2019-2030), Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció	Szegregátumok felszámolása vagy az ott élők életkörülményeinek javítása.	polgármester	2028. 12. 31. (vasárnap)	szegregátumok számának csökkenése	uniós és/vagy hazai pályázati forrás	társadalmi együttműködések révén	Nem releváns
3	Mélyszegénységben élők lakhatási körülményeinek javítása	A mélyszegénységben élők nagyon rossz lakáskörülmények között élnek, kevés az önkormányzati bérlakás	A mélyszegénységben élők életkörülményeinek javítása, önkormányzati bérlakások építésével.	IVS	Új Roma Stratégia (2019-2030), Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció	Önkormányzati bérlakások építése.	polgármester	2028. 12. 31. (vasárnap)	Önkormányzati bérlakások számának növelése.	uniós és/vagy hazai pályázati forrás, 6 millió Ft/fő	társadalmi együttműködések révén	Nem releváns

4	Egészségügyi szűrések népszerűsítése	A városi állampolgárok egészségügyi állapota megfelel az országos mutatóknak, nem jó.	Javul a lakosság egészségügyi állapota.		Új Roma Stratégia (2019-2030), Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió	Egészségügyi szűrések népszerűsítése az önkormányzat és intézményei honlapján, facebook oldalán, az önkormányzati hirdetőtáblákon.	polgármester	2028. 12. 31. (vasárnap)	szűrőprogramokon résztvevők száma	humán erőforrás		Nem releváns
5	Bérlakás felújítás, állomány bővítés	Megnőtt a szociális bérlakások iránti igény	Cél a már meglévő bérlakás állomány korszerűsítése, energiahatékonnyá tétele, illetve új bérlakások kialakítása	Gazdasági program, Szociális Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési koncepció	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) és elemei: • Új Roma Stratégia (2019-2030) • Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) • „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) • Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021) • Országos Fogyatékosügy Program (2015-2025) Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió	igények felmérése, pályázati források felkutatása, lakásállomány felmérése	polgármester	2028. 12. 31. (vasárnap)	Felújított, korszerűsített ingatlanok száma	A helyi humán erőforrás az önkormányzat műszaki csoportja Technikai erőforrások felújításhoz szükséges anyagok, eszközök beszerzése Pénzügyi erőforrás: pályázati forrás	folyamatos pályázati lehetőségek felkutatása	Nem releváns.
6	felnőttoktatás	alacsony iskolai végzettség	8 általános megszerzése, szakképesítések megszerzése	Gazdasági program	Új Roma Stratégia (2019-2023), Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió	Az egyéni szükségletek alapján általános iskola befejezésére irányuló oktatás szervezése, illetve ezt követő szakképesítések támogatása	polgármester	2028. 12. 31. (vasárnap)	megszerzett bizonyítványok száma	pályázati forrás, kapcsolat oktatási intézményekkel	pályázati forrás	nem releváns



II. A gyermekek esélyegyenlősége												
1	Önkormányzati támogatások fenntartása	A köznevelési rendszer átalakításával az önkormányzat fenntartói státusza megszűnt.	Célunk, hogy az önkormányzatok fenntartói státuszának megszűnése ellenére erősítsük a gyermekek városhoz való kötődését a településünk népességmegtartó erejének növelése érdekében.		" Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia (2007-2032), Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024), Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció	Továbbra is szükséges fenntartani az önkormányzat által biztosított programokat, támogatási rendszereket.	oktatási referens, polgármester	2028. 12. 31. (vasárnap)		pénzügyi forrás 2 millió Ft/év		Nem releváns.
2	Tájékoztatás a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet igazolásával járó kedvezményekről.	A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet igazolását nem minden arra jogosult kérelmezi.	A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermekek hozzájutnak a kedvezményekhez.		Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024), "Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia (2007-2032), Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció	Szülők tájékoztatása a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetűeknek járó lehetőségekről.	polgármester	2028. 12. 31. (vasárnap)	tájékoztatók	humán erőforrás		Nem releváns.
3	Települési játszóterek létesítése, bővítése, felújítása	Megfelelő játszótér hiánya	Célok: Olyan kulturált közösségi – terv és játszótér/ terek kialakítása, melyek megfelelnek a mai kor gyermekeinek, a jogszabályi előírásoknak, és biztosítani tudják a hasznos, tartalmas szabadidős tevékenységet a családok számára.	Településrendezési terv	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) és elemei: • Új Roma Stratégia (2019-2030) • Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) • „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció	1. Megfelelő helyszínek kiválasztása, tervek elkészítése 2. Anyagi források felkutatása 3. kivitelezés	polgármester	2028. 12. 31. (vasárnap)	Kialakított játszóterek száma	A helyi humán erőforrás az önkormányzat műszaki szervezete Pénzügyi erőforrás: pályázati forrás	pályázati forrás, civil támogatás	nem releváns

III. A nők esélyegyenlősége												
1	Belterületi út, járda építése, felújítása	Rossz minőségű belterületi utak, járdák	a településen lévő, rossz minőségű utak, járdák felújításával, új utak, kerékpárutak kialakításával a biztonságos, balesetmentes közlekedési feltételek megteremtése a nők, a fogyatékossgal élők, illetve valamennyi lakos számára	Településrendezési terv	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) és elemei: • Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) • Országos Fogyatékossgügyi Program (2015-2025) Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció	1. A települési utak, járdák állapotának felmérése, esetleges új utak/kerékpárutak építési helyének kijelölése 2. Pályázati források felkutatása 3. Utak, járdák felújítása,	polgármester	2028. 12. 31. (vasárnap)	felújított és épített utak, járdák száma	Pénzügyi erőforrás: pályázati forrás,	önkormányzati költségvetés, pályázat	Nem releváns.
IV. Az idősek esélyegyenlősége												
1	Szociális otthon épületének felújítása	Az idősek bentlakásos ellátását, gondozását végző intézmény (szociális otthon) Kisújszállás, Téglagyár utca 10. sz. alatti működik. Az épületegyüttes rossz állapotú, egyes szárnyaiban nincsenek meg a jogszabályban előírt követelmények.	Az idősek életkörülményeinek javulása.		Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022) (2023-2024), Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció	Bentlakásos ellátásnak helyt adó épületegyüttes felújítása, korszerűsítése, bővítése szükséges.	polgármester	2028. 12. 31. (vasárnap)	Megújult szociális otthon.	uniós és/vagy hazai pályázati forrás, 300 millió Ft		Nem releváns.
2	Új szociális otthon/idősek otthona építése	A bentlakásos idősellátás iránt megnövekedett igény miatt hosszú várólista alakult ki. Férőhelyek száma jelenleg: 120	Az ellátás férőhelyszámának növelésével megoldódjon az idősek bentlakásos ellátása.		Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022) (2023-2024), Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció	Az ellátás férőhelyszámának növelése/új szárny, új épület építése.	polgármester	2028. 12. 31. (vasárnap)	Új szociális otthon/idősek otthona, min. 100 férőhellyel		uniós és/vagy hazai pályázati forrás, 1,5 milliárd Ft	Nem releváns.

3	55 év feletti regisztrált munkanélküliek bevonása közfoglalkoztatási programokba	55 év feletti regisztrált munkanélküliek növekvő aránya.	Az 55 év feletti regisztrált munkanélküliek arányának csökkentése.		Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022) (2023-2024), Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió	Közfoglalkoztatási programokba történő bevonás, képzésekről tájékoztatás, a képzéseken való részvétel folyamatos biztosítása.	polgármester	2028. 12. 31. (vasárnap)	Az 55 év feletti regisztrált munkanélküliek között a közfoglalkoztatásban bevontak aránya.	humán erőforrás		Nem releváns.
---	--	--	--	--	--	---	--------------	--------------------------	--	-----------------	--	---------------

V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége

1	Akadálymentesítés	A közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, az akadálymentes környezet aránya nem 100%-os.	Esélyegyenlőség biztosítása a fogyatékkal élők számára.		Országos Fogyatékosügyi Program (2005-2015), Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió	Fizikai környezetben található akadályok megszüntetése, közterületek, különösen a járdák fizikai akadálymentesítése, figyelemmel a felújítások során a látás- és hallássérültek tájékozódását elősegítő eszközökre is.	polgármester	2028. 12. 31. (vasárnap)	felújított járdák, közterek, középületek	önkormányzati pénzügyi forrás, uniós és/vagy hazai pályázati forrás 250 millió Ft		Nem releváns.
---	-------------------	---	---	--	---	--	--------------	--------------------------	--	---	--	---------------

### 3. Megvalósítás

#### 3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

#### 3.2 A megvalósítás folyamata

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

### **A HEP Fórum feladatai:**

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása,
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre,
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása,
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása.

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken (opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

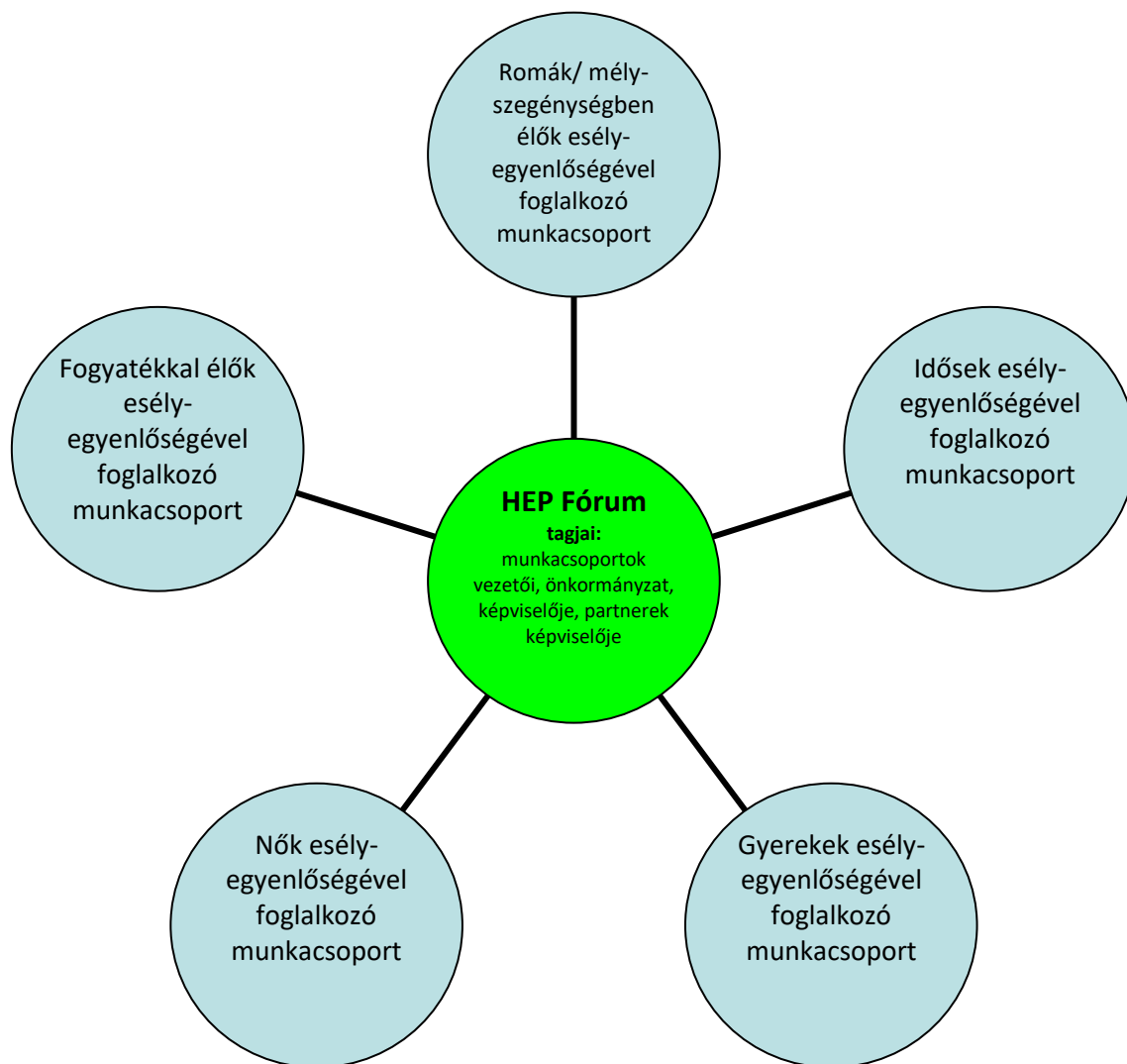
### **A HEP Fórum működése:**

A Fórum legalább kétfévente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.



### A HEP Fórumok javasolt összetétele:

#### Tagok

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi/térsgégi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térsgégi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- 2 000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,

- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

#### Állandó meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

### **3.3 Monitoring és visszacsatolás**

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

### **3.4 Nyilvánosság**

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

### **3.5 Kötelezettségek és felelősség**

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

#### **A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.**

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
  - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
  - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
  - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
  - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.



- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

### **3.6 Érvényesülés, módosítás**

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, **a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

#### 4. Elfogadás módja és dátuma

I. Kisújszállás város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Kisújszállás város képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és ..... számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

Dátum

Aláírás

## A KÉPVISELŐ TESTÜLET ELFOGADÓ HATÁROZATÁNAK KIVONATA

---